

DE SCHOOL EN 'T LEVEN

Boek voor Spreekoefeningen voor :

Vierde Trappen,

Colleges,

Middelbare Scholen,

Lagere Normaalscholen

door

J. SCHOOFFS,

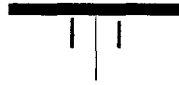
LEERAAR AAN DE PROVINCIALE NORMAALSCHOOL,
TIENEN.

J. Van In & Co
— Lier —

DE SCHOOL EN 'T LEVEN

Boek voor Spreekoefeningen voor :

*Vierde Trappen,
Colleges,
Middelbare Scholen,
Lagere Normaalscholen.*

door

J. SCHOOFFS,

LEERAAR AAN DE PROVINCIALE NORMAALSCHOOL,
TIENEN.

J. Van In & Co
____ Lier ____

VOORBERICHT

Dit boek voor spreekoefeningen wil de leerlingen vertrouwd maken met de Nederlandsche omgangstaal en de praktische uitspraak. Daarom is het in verhaaltrant opgevat en in hoofdstukken ingedeeld, die met elkaar in verband staan, een logischen gang volgen en een geheel optrekken : het werkelijk leven.

Twijfel op gebied woordenkeus en geslacht is opgelost; het Woordenboek der Nederlandsche Taal door M. DE VRIES en L. A. TE WINKEL en het Woordenboek van Belgicismen door H. PEETERS dienden als documentatie.

De phonetica is gebaseerd op het standaardwerk van Dr. E. BLANQUAERT. De spraakkunstige moeilijkheden steunen op de Beknopte Nederlandsche Spraakkunst door Dr. C. DE BAERE.

Voortaan moet het gedaan zijn met een willekeurige beklemtoning, met een woordengebruik naar eigen opvatting, met het opdisschen van een soort verzamelnamen als : boord, das, schoen, ding, werktuig, bloem en plant, die nooit het specifiek onderscheid kenmerken.

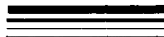
We rekenen op een opbouwende critiek en een sympathieke behandeling; 't is enkel een poging.

Het boek is bestemd voor :

*Vierde Trappen,
Middelbare Scholen en Colleges,
Lagere Normalscholen.*

Tienen, Augustus, 1938.

De Schrijver.

INHOUDSTAFEL

Op School.

Blz.

De speelplaats	3
Het weder	4
In de klas	5
De verwarming	6
De ventilatie, de verlichting	7
Aardrijkskunde	8
Rekenen	9
Muziek	10
Voetbal	10
Zwemmen	11
Trekken	12
Makkers	13, 14
Het personeel	15

Schooluitstappen.

Per fiets	16
Het kanaal	17
Bandpech	18
De hoeve	20
Het werk	21, 22
Stallen	23
De melk	23
Een voorvalletje	26
Per autobus	27
De auto	30
Op reis	31
De schouwburg	33
De voorstelling	34

Op Straat.

Een weg in herstelling	36
Het kruispunt	37
Het défilé	38
Woningen en straten	39

Thuis.

Buitenzicht	40
De hal	41
Het middagmaal	41
Het vieruurtje	42
Het bureau	43
De veranda	44
Moeders werk	45
Het wichtje	46
Tijdverdrijf	46
Spreken, kaarten	50
Kruiswoordraadsel	51
Geluiden	52

Een Feest.

Toebereidselen	52
In de keuken	53
Uitnoodigingen	54
Ziekten	55
Het feest	56
In de kerk	57
Thuis : drinken	58
Eten	59

— VII —

Blz

's Zondags.

Het koffiehuis	60
Kerels, Biljarten	61
De bioscoop	62

De Jaarmarkt.

's Zaterdags	64
's Zondags	65
Wielersport	66

In den Tuin.

Vóór het huis	67
Achter het huis	68
Fruit en bessen	69
Boomen Vogelenzang	70

Naar zee sporen.

De reis	71
In een groot station	72
Aan zee	73
Vermaak	74
De haven	75
Op zee	76
Hengelen	77
In een restaurant	78
Jazz	79
Onweer	80

Blz.

Rouw.

Rouw	81
Een autoöngeluk	82
In de kliniek	82
Thuis	83
In de kerk	83

Een Huis in Aanbouw.

De bouwmeester	84
De aardwerkers	85
Metselaars	86
Timmerlieden	88
Leidekkers	89
Loodgieters	89
Electriciens	90
Bezettaars, plaveiers, glazenmaker	90
Smeden	91
Schilders	91
Werklieden	92
Eigenaar	92

De Handelaars.

De bakker	93
De banketbakker	94
Slager en spekslager	95
De schoenmaker	96
De marokijnwerker	100
De kleermaker	100
De garen- en bandwinkel	105
Handschoenen, halsdoeken, benodigdheden	106
In den stoffenwinkel	107
Bij den haarkapper	108
Damescoiffeuse	109

— IX —

	Blz.
Tabakswinkel	109
Handelaar in gezondheidstoestellen	110
Warmwater —, badinstallatie	111
De fotograaf	112
De juwelier	113

Handel drijven.

Grossier	114
De bank	115
Magazijnen	116
Faillieren	117
Uitverkoop	118
Aankondigingen	119

Verband tusschen nijverheid, ambacht en handel	118
--	-----

Openbare Gebouwen.

Het postkantoor	121
Telegraaf en telefoon	123
Het gerechtshof	123
De kerk	125
De kazerne	127
De brandweerkazerne	130
Het stadhuis	131
Provincie	132
Kamer en Senaat	133

Toegelichte uitdrukkingen.	134 tot 139
---	-------------

Werkwoorden
in onderscheiden Beteekenissen.

Roepen	3
Over den landbouw	21
Moeder werkt	44
Spreeken	50
Lachen	51
Geluiden	52
Gaan	56
Luiden	56
Drinken	58
Eten	59
Weenen	69
Zingen	70
Zien	72
Muziek	79
Vreezen	81
Manieren van werken	92
Branden	130

VERBETERINGEN.

Lees : micaruitjes,	op bl.	6
pitchpinnen,	" "	7
gaatjes (niet : maliën),	" "	13
haarschilfertjes,	" "	14
grootere tanden,		
teemste,	" "	23
het kiezel,	" "	36
snuisterijen, de scheurkalender,	" "	43
..... gelegd wordt,	" "	45
schorseneeren afschrappen,	" "	47
achterbaks,	" "	51
het podagra,	" "	55
Japansche,	" "	56, 70
pomerans,	" "	61
variété-wereld,	" "	63
geëngageerd,	" "	66
bij den eindspurt,	" "	67
blauwe regen,	" "	68
lat-, leiboomen,	" "	69
bloc-notes, duettisten,	" "	79
op slag gedood,	" "	82
bij aanbesteding,	" "	84
rekken (niet : schappen)	" "	93
kattetongen,	" "	94
het zwoerd,	" "	95
etui's,	" "	100
lappen, (niet : coupons)	" "	108
wilden kers,	" "	110
fototoestellen,	" "	112

TAALZUIVERING

DE SCHOOL.

Niet :

Voorbereidende afdeeling.
Oefenschool.
Een klas ontdubbelen.
Een doubleur.
Een kandidaat biedt zich aan.
1ste graad.
Ministerieele circulaire.
Onder de les.
Een gom.
Uitgommen.
Een farde.
Encre de Chine.
Pâte (polycopie).
Met pâte aftrekken.
Hij hoort de les.
Welk werk hebt ge?
Een draaibord.
Op stap.
Op maat zingen.
Met pianobegeleiding.
Crayon aniline.
Naschoolsch onderwijs.

Met ziekverlof.
Een getuigschrift van den docter.
Een fiche.
Hij coteert goed.
Een slechte nota.

Wel :

Voorbereidingsklas.
Leerschool.
Splitsen.
Een zittenblijver.
Hij meldt zich aan.
1ste trap.
Rondgaande ministerieele brief.
Gedurende de les.
Een vlakje (gomelastiek).
Stuffen.
Een losbladig schrift.
Oost-Indische inkt.
Hektografeerkoek.
Hectografeeren.
Hij overhoort de les.
Welk werk hebt ge opgekregen?
Een draaibaar bord.
In den stap.
In de maat zingen
Onder pianobegeleiding.
Inktpotlood.
Herhalingsonderwijs voor vol-
wassenen.
Met ziekteverlof.
Een medisch attest.
Een steekkaart.
Hij kent veel punten toe.
Een afkeuring.

Leeraar in Nederlandsch.	in het Nederlandsch.
Leeraar in muziek.	in de muziek.
De drager van het diploma.	De houder.
Centrale jury.	Centrale examen-commissie.
Catalogeeren.	Catalogiseeren.
Kindertoeslag.	Kinderbijslag.
Kas van weduwen en weezen.	Het weduwen- en weezenfonds.
De leerling is aangenomen.	Hij is toegelaten.
Op de conferentie.	Op de onderwijzersvergadering.

OP STRAAT.

Niet :	Wel
Het rondpunt.	Het rondplein.
Stilstand op aanvraag.	Facultatieve halte.
Correspondentie.	Aansluiting (per trein).
	Overstapje (per tram).
Rechtdoor gaan.	Rechtuit loopen.
Langs hier.	Hierlangs.
En file wachten.	In file wachten.
Een voor een.	Op eenen marcheeren.
De haag maken.	En haie opgesteld zijn.
Reinigheidsdienst.	Reinigingsdienst.
Inrit verboden.	Inrij verboden.
Gesloten huis.	Besloten huis.
Zichtkaarten.	Aanzichtkaarten.
Provincieweg.	Provinciale weg.
Doorloopende voorstelling.	Permanente voorstelling.
Kasseien.	Straatsteen.
Kiosk.	Muziektent.
Aubette.	Krantenhuisje.
Het huis aan de duikers verbinden.	Het huis aan het buizen-net ver- binden.

Onderscheid : besloten huis, villa, bungalow, optrekje, handels-
huis, krot.

Het geslacht : *het* riool, *het* défilé, *het* krot.
Met *de* tram vertrekken.

HET VERKEER.

DE FIETS.

Niet :

Bewaarplaats voor velos.
Het kader.
De vijs is zot.
De vijs is los.
Een tube kol.
Een koers.
Een kask.
Treinmannen.
Soigneurs.
Velostoel.
Een Engelsche sleutel.
Kantonnier.

Wel :

Bergplaats voor fietsen.
Het frame.
De schroef heeft doode gangen.
De schroef zit leuter.
Een tube solutie.
Een wedren.
Een valhelm.
Gangmakers.
Secondanten.
Fietsstandaard.
Een moersleutel.
Wegwerker.

DE AUTO.

Niet :

Een occasie-auto.
Radiateur.
Carrosserie.
Au ralenti.
En rodage.
Standplaats.
Het voorsignaal.
Essence.
Débrayage.

Wel :

Een tweedehandsche auto.
Radiator.
Het koetswerk.
In vertraagden gang.
Op inrijding.
Parkeerplaats.
De wenker.
Benzine.
Afkoppeling.

PER SPOOR.

Niet :	Wel :
Noordstation.	Noorderstation.
Reiskaart.	Spoorkaart.
De kade.	Het perron.
Kamion.	} Bestelwagen.
	} Vrachtauto.
Semi-direct.	Halfsneltrein.
Omnibus.	Boemeltrein.
Piocheur.	Wegwerker op 't spoor.
Bâche.	Dekzeil.
Piqueur.	Baanopzichter.
De trein is afgeschaft.	De trein is vervallen.

Onderscheid : Spoorboekje, reisgids, wegenkaart, dienstregeling.

Fietsenrek, fietsstandaard.

Conducteur, treinchef, trambestuurder.

Het geslacht : *Het* roest wegwerken.

In *de* tunnel, in *den* koffer.

Met *de* rem.

In *het* valies.

Met *den* ketting.

DE KLEEDEREN.

Niet :	Wel :
Kleppen op de zakken.	Patten op de zakken.
De lits van den jas.	De lus van de jas.
Kleederen herstellen.	Kleederen verstellen.
De voeding.	De voering.
Knoppen voor vrijgezellen.	Zelfsluitende drukknoopen.

Dit costuum heeft zijn kleur verloren.	Dit pak is verschoten.
Schoenen blinken.	Schoenen poetsen.
Schoenkreem.	Schoensmeer.
Nestels.	Veters.
Sluitspeld.	Veiligheidsspeld

Onderscheid : Colbert, jacquet, rok, oliejas, eskimopak.
Matelot, muts, pet, steek.
Zelfstrikker, regatta, stropdas.
Foulard, sjerp, sjaal, boeffante.
Nestel en veter.

HET LICHAAM EN DE ZIEKTEN.

Niet :	Wel :
In open lucht.	In de open lucht.
Bloedopdrang.	Bloedaanval.
Beslag.	Aanval van beroerte.
Een losse nier.	Een wandelende nier.
Digestief.	Maagmiddel.
Hij onderzocht de borst.	Hij percuteerde de borst.
Bloed aftappen.	Aderlaten.
Trekglazen.	Laatglazen.
Peau divine.	Goudvlies.
De dikoor hebben.	Den bof hebben.
Alcool camphré.	Kamferspiritus.
De keel inwrijven.	De keel aanstippen.
Kromme beenen.	Bakkers-beenen.
Een kunstmatig been.	Een kunstbeen.
Hij draagt zijn haar in een streep.	In een scheiding.
Op diët leven.	Op een diët leven.
't Is jeuksel.	't Is jeuk.
Het gehemelte.	Het verhemelte.

— XVII —

Een stuk guimauve.	Een pijp witte drop.
Een tutter is vuil.	Een dot is vuil.
Lippen door koorts aangeslagen.	Lippen door koorts beslagen.

Onderscheid : Schrab, schram, bobbel, knobbel.

Puistjes, zweren, blaar, eeltknobbel, likdoorn.
Tand, kies.
Ischias, het spit, voetjicht.

THUIS.

Niet :

Patates frites.
Een apéritif.
Pâte fouettée.
Platte kaas.
Een stop om geen vlekken te maken.
Een plateau.
Olie- en azijnfesch.
Een ijzertje om de capsule te openen.
Een driepikkel.
Waschspelden.
Spinazie met brood.
Au bain-marie.
Een keukenstoof.
Witte saus.
Tomates farcies.
De aardappelen vallen dooreen.
Visch schoonmaken.
Geparkeerde oesters.
Gekapt.
Den vloer kuischen.
Een bobijn.

Wel :

Aardappelreepjes
Een bittertje.
Bladerdeeg.
Zachte kaas.
Een schenkkurk.
Een schenkbord.
Olie- en azijnstel.
Een dopje.
Een drievoet
Knijpers.
Spinazie met soldaatjes.
In 't heet waterbad.
Een fornuis.
Blanke saus.
Gefarceerde tomaten.
De aardappelen brijen.
Visch grommen.
Gespeende oesters.
Gehakt.
Den vloer schrobben.
Een klos garen.

- Onderscheid** : Roemer, beker, bierglas.
Oliebollen, smoutbollen, beignets.
Luierstoel, clubzetel, canapé, ottomane.
Luiwagen, platte borstel, pluimborstel.
Wentelteefjes, flensjes, struiven, schuimomeletten.
Omtuinde flesch, beugel-, spuit- en kogelflesch.
Scheurkalender, legkalender.
- Het geslacht** : Met *het* deeg en *den* room.
De portretten steken in *de* familielijst.
Het anthraciet. *Het* zonneblind.
In *de* stijfsel stijven.
Hij at *de* boterham en dronk *den* kop leeg.
-

IN DEN TUIN.

Niet :	Wel :
Witloof.	Witlof.
Porei.	Prei.
Cornichons.	Augurken.
Tolselderij.	Knolselderij.
Charlotten.	Sjalotten.
Sla overplanten.	Sla verspenen.
Dun zaaien.	Hol zaaien.
Een scheut van een geranium.	Een stek.
Een scheut van aardbeziën	Een uitlooper.
Noordkrieken.	Morellen.
Bezekens.	Aalbessen.
Stekebezie.	Stekelbezie (kruisbes).
Grasmaaier.	Graspikker.
Krabber.	Schoffel.

- Onderscheid** : Hark en rijf Spade en schop.
Schoffel en hak.
Zeis, zicht, sikkel.
Traliwerk, palissade, rasterwerk.
Peulerwten, doperwten, staakboonen, snijboonen

Het geslacht : Hij spreidt *den* mest uit.
Met *de* hark harken.
Met *de* hak aanaarden.
Vink, parkiet = mannelijk.
Het weerlicht sloeg neer gedurende *den* orkaan.

AMBACHTSLIEDEN.

Niet :	Wel :
Een huis doen bouwen	Een huis laten bouwen.
En entreprise.	Bij aanbesteding.
Supplementen.	Bijbetaling.
Tusschen de steenen invoegen.	Opvoegen.
Planken met weeren.	Planken met knoesten (kwasten).
Toile cirée.	Wasdoek.
Riolen zuiveren.	Riolen doorspuien.
Een waterput reinigen.	Een waterput ruimen.
De eerste couche verf.	De ondergrond.
Een aanzetstuk op een buis.	Een aansluitmof.
Soudeeren.	Soldeeren.
De gang van de vijs.	De spoed van den schroef.
Behangpapier.	Behangselpapier.
Per loopenden meter.	Per strekkenden meter.
Een rolmeter.	Een meetlint.
Een vouwmeter.	Een duimstok.
Huis in de lijn gebouwd.	In de rooilijn.
Een schaliedekker.	Een leidekker.
Het waterpas.	Het luchtbelwaterpas.
Een metserdiender.	Een opperman.
't Is een muur die op 't goed van beiden staat.	't Is een gemeene muur.
Mijn geuur heeft servitude.	Recht van overpad.

Onderscheid : truweel, spatel. Cementbak, raaphord.
Steek-, groefbeitel, ritsijzer.
Treksnoerlamp, looplamp, lampenstandaard.
Moker, plethamer, reephamer.
Schroevendraaier, schroefoog, schroefbout.

HANDELAARS.

DE BAKKER.

Niet :	Wel :
Wit brood.	Wittebrood.
Een pistolet.	Een broodje (kadetje).
Pasteibakker.	Banketbakker.
Vitrien.	Uitstalraam.
Balance automatique.	Snelweger.
Salon de consommation.	Verbruiksalon.
Nougat.	Noga.
Mokakoek.	Mokkakoek.
Choux à la crème	Roomsoesjes.
Madeleines.	Colombijntjes.
Beignets.	Poffers.
Slagroom.	Geklutste room.
Pièce montée.	Monumentale taart.

Onderscheid : taart, koek, vla, pastei.
Een reep, plak, pak chocolade.
Het geslacht : met *het* deeg.

DE SLAGER.

Niet :	Wel :
Charcutier.	Spekslager.
Slachter.	Slager.
Geperste kop.	Hoofdkaas.
Hure.	Preskop.
Darmen kuischen.	Darmen scheelen.
De koe op voet genomen.	De koe vuil genomen.

Onderscheid : ham en hesp.

Het geslacht : op *het* hakblok.

DE SCHOENMAKER.

Niet :	Wel :
Het étui.	Het foedraal.
Kop van den schoen.	De neus.
Hiel.	Hak.
Schoenaantrekker.	Schoenhoorn.

Onderscheid : Rekschoenen, rijgschoenen, molières, overschoenen.
Slof, sandaal, muil, baboesjes.

Het geslacht : een schoen op *de* leest zetten.

ALLERLEI OVER DEN HANDEL.

Niet :	Wel :
Hij houdt winkel.	Hij houdt <i>een</i> winkel.
Einde-seizoen.	Opruiming wegens vergevorderd seizoen.

Scheiding van zaken.	Wegens boedelscheiding.
Een huis van vertrouwen.	Een vertrouwd huis.
Voor den voortverkoop.	Voor den wederverkoop.
Een schadeloosstelling.	Een vergoeding van kosten.
Voor honderd frank papierengeld.	Voor honderd frank aan papier.
Voor een frank kleingeld.	Voor een frank aan pasmunt.
De gulden is aan 16 fr.	De gulden is op 16 fr.
Witgoedwinkel.	Witwinkel.
Het monopolium.	Het monopolie.
Een bol sajët.	Een knol sajët.
Een caoutchouc op de toonbank.	Een betaalmatje.
Ficelle.	Bindgaren.
De weegschaal gelijkzetten.	Zuiverstellen.
Een rol papier.	Toonbankrol.
Inpakpapier.	Pakpapier.
Magazijnier.	Pakhuisbaas.
Comptante verkoop.	Contante verkoop.
Scheerborstel.	Scheerkwast.
Friction.	Haarwassching.
Halfzware tabak.	Tabak middelkleur.
Coupons.	Lappen.
Classeur.	Verzamelmap.
Hotel gehouden door X.	Hotel van X.
Handelsmaatschappij.	Handelmaatschappij.
Een kistje sigaren.	Een kastje.
Een eindje sigaar.	Een neukje (peukje) sigaar.
Een instantané.	Een momentopname.
Portretten in een pêle-mêle.	In een familielijst.
Occasie-winkel.	Koopjeswinkel.

Onderscheid : in het horloge : het remontoir, het raderwerk,
het onrust, de veer.

Uitstalraam en uitstalkast.

Het geslacht : *het* servet. *Het* cliché.

Het ristorante, *het* recipis.

HET POSTKANTOOR.

Niet :

Brievendrager.
Als gevolg op uw brief.
De briefwisseling ontvangen.
Aanbevolen brief.
Per keerende post.
Postmandaat.
Postcheckrekening.
Spoedbestelling.
Brussel, postmerk.
Echantillons sans valeur.
Ter stede.
Eenzelvigheidskaart.

Wel :

Brievenbesteller.
In aansluiting met uw brief.
De poststukken ontvangen.
Aangeteekende brief.
Per omgaande antwoorden.
Postwissel.
Postrekening.
Expresse bestelling.
Brussel, datum als postmerk.
Monsters zonder waarde.
Alhier.
Identiteitskaart.

ADMINISTRATIE.

Niet :

De bureau voor 't enregistre-
ment.
Opcentiemen op de belasting.
Commodo en incommodo.
Bestendige afgevaardigde.
Ingenieur van Bruggen en Wegen.
Beroepshof.
Leescomiteit.
Studiecomiteit.
Kamer met verlof.
Gemeenteverkiezing.

Wel :

Het bureel voor registratie.
Opcenten.
Onderzoek naar bezwaren volgens
de hinderwet.
Permanente afgevaardigde.
Ingenieur van den Waterstaat.
Hof van Beroep.
Commissie van beoordeeling.
Commissie van voorbereiding.
Kamer op reces.
Gemeenteraadverkiezing.

Hoogdringendheid.	Dringende noodzakelijkheid.
Lidkaart.	Lidmaatschapskaart.
Een cote.	Een waardeeringscijfer.
Ten voorloopigen titel benoemd.	Voorloopig benoemd.

ALLERLEI.

Niet :	Wel :
Een arriviste.	Een baantjesjager.
Is de cumul verboden?	Is de cumulatie verboden?
De trein van 2 uur en minuten.	De trein van 2 uur en zooveel.
Rond halfdrie.	Omstreeks halfdrie.
Rond de 50 man.	Nagenoeg 50 man.
Drie uur stipt.	Drie uur precies.
Een schacht bij 't leger.	Een big bij 't leger.
Volledig voedsel.	Volmaakt voedsel.
De vergadering was volledig.	Ze was voltallig.
Hij is niet toerekenbaar.	Toerekeningsvatbaar.
't Is de eenige steun.	't Is de eenige kostwinner.
Getuigen ten laste en ten ontlaste.	Getuigen ten laste en ter ontlasting.
Tissu éponge.	Badstof.
Een foyer.	Een insluithaard.

J. SCHOOFFS

DE SCHOOL EN 'T LEVEN

J. Van In & Co
Lier

De School en 't Leven

OP SCHOOL.

De Speelplaats.

Om acht uur opent de portier het ijzeren hek en de leerlingen stappen op de speelplaats. Ze groeten den *tijdelijken* onderwijzer, die het toezicht uitoefent.

Hij draagt een *pluizen deukhoed*, een slap boordje met *zelfstrikker* en een foulard. ⁽¹⁾ Zijn molières steken in verlakte overschoenen, omdat het stofregent.

Eenige leerlingen leggen hun schooltasschen op de vensterbanken, terwijl andere hun *teekenmappen* onder den arm houden.

SPELEN.

Weldra zal het er geestdriftig en levendig toegaan in het honkspel. Eerst wordt er opgeworpen : kruis of munt.

Elke kapitein kiest de medespelers voor zijn perk uit. Ze bepalen de overlooplijnen, en de hokken voor die *gekipt* worden.

Aanloopen, terugtrekken, achtervolgen, inhalen, ook den *voet eens dwars steken* :

ROEPEN.

't Wordt me een leventje! Eén schiet uit : geraas, gejoel! Het andere kamp tiert tegen en raast nu ook.

Een tegenkamper ijlt weg; hij geeft *van* katoen. Hij kipt, maar denkkelijk te laat. Nu aan 't redetwisten, afmeten, kibbelen en in de rede vallen. De kapitein buldert.

(1) Leg den hoofdtoon op aar en spreek de d niet uit.

De andere barst los en brult, dat hij er schor van wordt. Hij gilt stampvoetend « neen », terwijl zijn makkers de andere uitjouwen en uitschelden in een oorverdoovend lawaai. De overwinnaars jubelen en juichen.

Daar in het kaatsperk wordt met een rubber handbal gekaatst.

Anderen wilden haasje-over spelen of *bok-sta-vast*, maar ze kregen de *toestemming* niet. Om te knikkeren is het te vuil.

UITZICHT.

De speelplaats, waarop de vensters uitzien, is gebetonneerd.

Die van den kindertuin is met cementen tegels geplaveid. De plees (gemakken) die onder de luif zijn, hebben geen *waterspoeling*.

Ook zuivert geen regelmatige waterafvoer de waterplaatsen.

Daar doen de kinderen hun *gevoeg* (behoefte).

HET WEDER.

Langzaam rijzen laagwolken aan den horizon ⁽¹⁾ op en vormen stapelwolken. Daar ruimt plots de wind; een windruk blaast aan en de stofregen wordt plasregen. De wind zet geweldig op, raast en bruist.

Striemend kletst de stortregen neer, klettert op den vloer, zweept onder de luif door, waar al de leerlingen nu schuilen en spikkelspat in de plassen.

De dakgoot lekt en druipt, het druppelt van de vensterbanken en van de *pilaarkappen*; de rioolmonden kunnen 't bruisend water niet meer afvoeren.

Gelukkig was 't maar een stortbui en er wordt gebeld.

DE RIJ. ⁽²⁾

Onmiddellijk gaan ze in een rij staan, omdat de onderwijzer bevolen heeft : « In *een* rij ». Deze is *naar de gestalte* geordend.

(1) Leg den hoofdtoon op ho.

(2) Een rang drukt den stand uit (een persoon van hoogen rang) of een plaats : balcon van eersten rang.

Nu luidt het « Staat ⁽¹⁾ », sluit de rijen *aan*. Voorwaarts, marche, stapvoets. » Een leerling gaat *buiten den pas*. « Markeer den pas. » Aan de haken van de kapstokken hangt ieder zijn *bouffante* ⁽²⁾ of overjas en schiet zijn stofjas of zijn overmouwen aan.

In de Klas.

Ieder trekt de *drukknopen* van zijn tasch los en neemt er de schoolbehoefte uit.

Een passerdoos met een passer om cirkels te beschrijven, een graadboog, een *meetlat*, een *teekendriehoek* ⁽³⁾ en trekpennen.

In het schooletui, uit wasdoek of uit simili-leder, zijn opgeborgen : *het stuf* (de vlakgom) om vlekken te stufen, kleurpotlooden en potloodslijper.

Een vulpotlood met een roode stift en een vulpen houden met een *schuiver* in het jaszakje vast.

Al de schrijfboeken zijn gekaft en hebben een etiket, de leerboeken met een linnen of lederen omslag moeten geen kft dragen. Ze hebben schriften en *losbladige schriften*.

Een leerling *haalt* de huiswerken *op*, een andere zamelt het spaargeld in voor het *spaarbankboekje* ⁽⁴⁾ en voor de schoolreizen. Nu *overhoort* de onderwijzer de les en kent punten toe op zijn aanteekeboekje. Dictees worden op een *draaibaar* bord geschreven en dan worden de schrijfboeken omgewisseld. Elke fout dient onderstreept, een opmerking in de marge gemaakt, een letter ingelascht. De onderwijzer berispt de luie leerlingen en geeft hun aanmerkingen. *Afkeuringen* boekt hij op. Het werk dat de leerlingen opkrijgen, schrijven ze in het *klasseboek* neer.

(1) Luidt in 't Fransch « fixe ».

(2) Een bouffante (boeffante) is een lange gebreide halsdas.

Een sjerp is een lijfgordel, b.v. door een burgemeester gedragen.

(3) De schrijnwerkers gebruiken een winkelhaak.

(4) In het postkantoor is een *spaarbank*, in een fabriek is een *spaarkas*. Een vereeniging tot onderlinge hulp (mutualité) heeft een *ziekenfonds*.

DE VERWARMING.

Wat is er heerlijker in den guren winter dan een zoevende kachel! De jongens, die te koud *zijn*, mogen er zich enkele oogenblikken rondscharen.

Duwen ze onbedacht hun natte schoenen er tegen aan, dan sissen de druppels. Weldra worden hun tintelende en parse vingers weer gevoelig.

Glimmend lekken de rijpdruppels van hun ooghaartjes. Op de vulkachel staat een *koffiebusje*, waarvan het deksel aan 't klepperen gaat.

De werkvrouw heeft voor het noodige brandhout gezorgd, het droogt nu zoo fel dat het *knap*t.

Thans opent de onderwijzer de vulkachel; hoe lekker knettert het vuur, de vlammen knappen. Met *den pook* pookt hij het op om de sintels in den aschbak te doen vallen.

Hij moert in de kachel. Welk stof! Dadelijk grijpt de leerling-klashoofd *het blik* met den *stoffer*. Hij schept met de schop *het* anthraciet op en klept het deksel dicht. Wat gonst het vuur nu door!

Verleden jaar wou het noch met vlamkolen of cokes⁽¹⁾, noch met nootjes branden. Steeds zoefde het dof en vóór de miccaruitjes (glimmer) flakkerde niet de minste hoop op.

Een *vuurvaste* steen was gebarsten en de rooster paste niet juist meer. Bij stormweder, als de wind in den schoorsteen slaat, poft onze kachel en de vlammen slaan buiten den haard. Zulk *strijkvuur* ruikt naar koolstof en doet de leerlingen kuchen en dan doorhoesten.

DE VENTILATIE.

Gedurende den speeltijd wordt de klas verlucht. Het klashoofd trekt *de spanjolet* neer en slaat beide vleugels van 't venster open. De scharnieren draaien op den *duim*.

(1) Spreek uit ; Kooks.

Nu tocht het. *Voorverleden week* stonden deuren en vensters open, een rukwind sloeg binnen en de deur plofte met zulk geweld dicht, dat de dwarslat in *de spanning* doorbarstte. Het raam klepte toe en de ruit viel rinkinkend in scherven.

Ruikt het te muf *gedurende* de les, dan neemt de onderwijzer den zwengel, die in een tandwielkje sluit en draait het tuimelraam neer; soms schuift hij de *luchtroosters* in de vensterbanken open.

In vollen zomer haalt hij het rolgordijn neer. Natuurlijk zijn er hier geen rolluiken noodig zooals thuis.

De veranda van onzen onderwijzer wordt tegen de hitte gevrijwaard door *jaloerieën* (zonneblinden); de fijne latjes glijden naast elkaar neer.

DE VERLICHTING.

Overvloedig stroomt het licht binnen. De pitchpinen lessenaars, die donker dooraderd zijn, worden levendig betint. Het marmeren bord glimt en weerkaatst een bundel zonnestralen in het *vouwbeen*, dat nu flitst. Aan den muur twinkelen de lijsten en zoo valt het licht op de koperen gewichten, die tintelen. Mijn vriend is erg verveeld: zijn brilglazen blikkeren, hij knipoogt.

Voor twee jaar werd de school met gas verlicht. Telkens een nieuw *kousje* opgezet werd, moest het met een lucifer aangestoken en doorgebrand worden. Dikwijls was er een gaslek en kwam een loodgieter *soldeeren*.

Thans wordt onze klas met *gloeilampen* verlicht. Hoe attent heeft de onderwijzer ons gemaakt, toen hij gansch de leiding op aanschouwelijke wijze uitlegde.

Eerst leidde hij ons de trappen af, waarvan elke trede met ijzeren *schenen* belegd is. Het ging den kelder in. Daar stak het schakelbord in den muur. Hij duwde den *hefboomafsluiter* neer en sloot zoo den electrischen (1) stroom af. De *veiligheidskap* belet ons het contact in de handen te krijgen. Nu nam hij het

(1) Leg den hoofdtoon op lec

zekeringsblok uit en toonde de smeltpatronen, wees op den *verbruiksmeter*, die stilstond. Zoodra hij het contact aansloot, draaide deze verder. De onderwijzer volgde een looden buis tot aan de muurdoos.

Daar nam hij het snoer, waarin het positief en het negatief met *isolatiestof* van elkaar gescheiden zijn, schroefde al de *fittings* om de gloeilamp los. Eerst had hij de porseleinen *lampekap*, die het licht naar beneden richt en het tempert. Dan toonde hij een fitting met den *ringnippel*. Hierin wordt de lamp vastgedraaid. De *kapdrager* met zijn schroefjes dienen om de lampekap of *het groen lichtscherm* op te houden.

Hij draaide nu den interruptor ⁽¹⁾ en nam de *looplamp*, met een schutkorf omheen, om er den kolenkelder mee te belichten. In het watercloset is een *tuimelschakelaar*, die dus niet gedraaid, maar neergedrukt wordt. Gisteren, om ons de radio-uitzending te laten hooren, stak hij den *contactstop* in het *stopcontact* om den stroom op het radiotoestel over te zetten.

Enkele Lessen.

AARDRIJKSKUNDE.

De leerlingen hebben een aardrijkskundeboek en een schrijfboek *voor* aardrijkskunde nodig. Vragen *uit* de aardrijkskunde worden gesteld.

Nederland ligt ten noorden van België. Nederlanders moeten te Brussel van het *zuider-* naar het *noorderstation* trammen ⁽²⁾.

Wij drijven ook handel *op* Amerika, *op* Japan ⁽³⁾. Uitheemsche ⁽⁴⁾ artikelen worden ingevoerd. Antwerpen, dat *aan*

(1) Spreek « or » met doffe e uit.

(2) Spreek uit tremmen.

(3) Leg den hoofdtoon op pan.

(4) Leg den hoofdtoon op heemsch.

de Schelde ligt, beschikt over een uitgebreid *achterland*. De grenzen van landkaarten worden met *Oostindischen inkt* geteekend.

Op den Balkan is thans de toestand eenigszins ⁽¹⁾ opgeklaard, maar Algerijnen en Indiërs kennen nog geen rust.

Nota's worden met *hectografeerkoek* afgedrukt. Een leerling schrijft ze eerst met hectografeerinkt over en *hectografeert* dan. De afdrukken worden met een perforator ⁽²⁾ doorgeprikt, met *papierklemmen* en met een *liashaak* in een *verzamelmap* samengehouden.

REKENEN.

Kleuters zijn knap in 't optellen van *oneven* getallen. Bij een deeling hoort men ze telkens : « Ik houd er vier. 2 gaat driemaal *op* 6, enz. »

Ook zijn ze reeds ervaren in den *regel van drieën* : 6 werklieden besteden 12 dagen, 1 werkman besteedt zesmaal zooveel dagen, enz. Ze weten dat dit viermaal *zooveel* weegt als dat en dat de dm tienmaal *zoo klein* is als de m.

Met het meetlint maten ze den omtrek van de klas, die zes meter *bij* vijf heeft. *Den duimeter* plooiden ze uit, om de hoogte te bepalen. Ze kenden den inkoopsprijs en den verkoopprijs van behangselpapier en vonden dat het peperduur kwam *per strekkenden meter*. Een deeling gaat *op*, als ze geen *rest* laat.

Drie en een halve meter laken *kost* 185 fr.

Honderdtwintig kilo aardappelen *kost*

Drie *vijsden* van dit laken. Hij heeft de drie *vijsde* van zijn fortuin verkwist ⁽³⁾.

Thans weten ze ook dat al de afkortingen in het metrieke stelsel met een kleine letter moeten geschreven worden. De klemtoon berokkende heel wat moeilijkheden, maar nu zit het vast : meter, gram, liter hebben den klemtoon in samenstellingen met kilo, hecto en in diameter; anders nooit.

(1) Leg den hoofdtoon op zins.

(2) Spreek « or » met doffe e uit.

(3) De breukgetallen nemen n als ze een deel op zichzelf vaststellen.

MUZIEK.

De leeraar in *de* muziek is een behendig *violist* en een ervaren componist; hij componeerde sonates. Op weldadigheidsfeesten verleent hij telkens zijn medewerking in het *symphonie-orkest*.

Hij leert de leerlingen *van 't blad zingen*, terwijl hij op de viool begeleidt. Zoo zingen ze beter *in de maat*. De kleine leerlingen zingen ook *onder* pianobegeleiding.

Hij beschikt over een stemvork, een metronoom en een stemsleutel, indien de vleugel ontstemd is.

Hoe keurig gaat hij als violist te werk voor hij aanvangt : eerst neemt hij zijn viool uit de *vioolkist*, kijkt er binnen in den stapel na, wrijft den strijkstok met *spiegelhars* in en plaatst den demper op den kam om zacht te spelen.

De Sport op School.

VOETBAL.

In onze dagen staat de voetbalsport aan de orde van den dag. Wat is er gezonder dan de volle lucht in te ademen en de spieren te spannen en uit te rekken.

Eenige leerlingen trainen zich ⁽¹⁾, andere bekalken de middellijn, de strafruimte om het doel en bijzonder ⁽²⁾ het strafpunt.

De twee lijnwachters en de scheidsrechter treden op. Na het opwerpen, maar dadelijk aftrappen.

De middenvoor geeft den bal aan den middenlinks over; deze verandert terstond *van vleugel* en zet naar den rechts uiterste over. Een achterspeler wordt *voorbijgedribbeld*, maar een andere valt brutaal aan. De scheidsrechter berispt hem. Hij kent ook een strafschoep toe.

(1) Spreek uit treenen.

(2) Spreek uit bijzonder, of bezonder.

Daar zoekt het leder juist op de bovenlat van het doel, kaatst terug op het hoofd van den midden voor. Hij levert een prachtig *hoofdspel*. Stop! De links uiterste staat *buiten spel*. Een vrije schop volgt. Weer nadert een aanval, in driehoeksspel uitgewerkt. De doelwachter duikt en duwt het leder over de achterlijn weg.

Nu stellen de spelers zich op; elkeen bewaakt zorgzaam zijn tegenspeler en daar gonst het hoekschop weg

Thans vliegt de doelwachter de hoogte in, met den rechterarm vooruit. Toch wordt hij verschalkt.

Dat was nu eens flink gedoeld! Onze middenvoor heeft inderdaad een juist meesterschap over den bal.

Protest aantekenen baat niet, jongens; uitgesloten worden staat vóór de deur. Na de rust wisselen de elftallen (ploegen) om. Het tempo daalt, maar de verdediging van ploeg A staat paraat. Ieder denkt dat de stand onveranderd zal blijven, maar daar wordt er weer een punt aangeteekend. Zoo wint ploeg A van ploeg B met 2-0.

De leerlingen *van den tweeden trap* zijn nog maar *beginners*; onder die van den vierden trap hebben enkele reeds hun *lidmaatschapskaart* als speler in de *afdeeling-jongeren*. Oudleerlingen worden bij de *reserves* ingedeeld.

ZWEMMEN.

In den zomer geeft de bestuurder de toestemming om naar het zwembad te gaan. Hij *gelastte* ook den turnleeraar de leerlingen *mee te deelen* dat ieder moest leeren zwemmen. Aan de de loketten van den grooten ingang kochten ze toegangskaarten. Het tarief beliep enkel 1 frank.

Maar spoedig nu in de *kleedhokjes* en het *badpak* aan. Ieder was verplicht eerst een stortbad te nemen en zich behoorlijk te wrijven. De kleinen bleven poedelen in het ondiep bassin, waar de hoogte van het waterpeil aangeduid stond. De onderwijzer leerde hun *aan den hengel zwemmen*. Dat was een kuchen, en hoesten. Plof! Daar rees een leerling van de *leerschool* van den *springtoren* neer, dook weg, zwom onder water en verscheen, blazend en proestend enkele meters verder.

De turnleeraar leerde de plank maken en op den buik zwemmen. Hij beproefde vrije en overarmslagen en dan stak hij juist tot drie meter afstand.

Ieder vond het lekker in 't water te spartelen, en niettegenstaande de drukkende warmte, werd aan geen moedeloosheid ⁽¹⁾ of lusteloosheid ⁽¹⁾ gedacht. Wat voelden de leerlingen zich nu heerlijk, ver van de lessen in algebra ⁽²⁾, chemie ⁽³⁾ en plantkunde! Ver van de aanwijzende ⁽⁴⁾ en de bijvoeglijke ⁽⁴⁾ voornaamwoorden.

TREKKEN.

Toen ze zich *omgekleed* hadden, *waren zij* allen *accord* om gedurende 't verlof te gaan trekken.

Ze zouden geld inzamelen, tenten aankopen, *de spullen* met de fiets wel vervoeren en dan in jeugdherbergen vernachten. Een leerling vertelde dat hij dat reeds gedaan had. Terwijl hij zijn *wasdoek* opende en in een dikke boterham hapte, sprak hij geestdriftig over de verstandhouding die daar heerscht. « De avond wordt er doorgebracht in volle muziek, in prettig samenzijn. Zijn bed opmaken, zijn schoenen *poetsen*, een vuurtje aanleggen: dat is me een leventje! 't Kost bijna niets en ieder *trekker* heeft alle waarborgen voor hygiëne en zedelijkheid.

Daar voelt ge u weer vrij in de open lucht! Ge leert er wilskracht stalen en volharding aankweeken. Door de welgemeende broederlijkheid doet ge er ook aan karakterstudie en uw geest wordt gewend met andersdenkenden om te gaan. Sindsdien heb ik *vriendschap aangeknoopt* met een Engelschman, waarmee ik nu *in briefwisseling* sta. Ik ging kampeeren met de jamboree ⁽⁵⁾. »

Zoo naderden de leerlingen weer de school, ze schenen erg in het voorstel op te gaan.

(1) Leg den hoofdtoon op loos.

(2) Leg den hoofdtoon op al.

(3) Leg den hoofdtoon op ie en spreek de ch uit als in « ik ga »; ook met doffe e.

(4) Leg den hoofdtoon op de tweede lettergreep.

(5) Klemtoon op ee, maar ie uitgesproken. J als de J in John. De o als de doffe e in avond.

Schoolmakers.

Na 't groot verlof, toen de lessen hervatten, moest de *tweede trap gesplitst* worden omdat hij overbevolkt was. Enkele *zittenblijvers* kwamen ook terug.

De leerlingen van den vierden trap hadden schitterend in hun examen geslaagd en werden in de Rijksmiddelbare school toegelaten. Veel kandidaten hadden er zich *aangemeld*. Daar moesten ze een bewijs van goed gedrag, een getuigschrift van de lagere studiën en een *medisch attest* inleveren.

Nu *krijgen* ze er heel wat werk *op* en het woordenboek moet dikwijls *nageslagen*.

LODE

is buiten kijf de zonderlingste kerel. Erg schrander is hij wel, maar boezemt een les hem geen belang in, dan is zijn aandacht door allerlei beuzelarijen opgehouden en afgetrokken.

Hij *morrelt* met zijn potlood dat het u op de zenuwen *slaaf*. Af en toe durft hij zelfs spijbelen (de school verzuimen) en trekt zich dan weer uit den slag als een fijne *lijntrekker*.

Schertsen kan hij ook als een ware *droogkomek*. Jammer antwoordt hij soms in bitse termen of met aanstootelijke woorden en treedt dan vrijpostig op, want beleedigingen slikt of verkropt hij niet en redenen kan hij *uit de mouw schudden*.

Toch is 't geen *geurmaker* of geen *pochhans*. Hij verkiest een kniebroek, maar zijn moeder die *op het fatsoen gesteld is*, wil dat hij een slodderbroek draagt. Deze hangt gewoonlijk tot op zijn rijgschoenen neer. Zeker is hij 's morgens overhaastig, want voor zijn *veters* slaat hij maliën over. *Haastige spoed is zelden goed*.

Gewoonlijk plooit over den kraag van zijn jas een Schillerkraag. Een boordje met zelfstrikker vraagt te veel tijd, zoo beweert hij.

Voor dezelfde reden draagt hij zijn haar niet in een scheiding, maar in een kuif, tegen de mode op.

Zelden heeft hij een muts; den harden rand verdraagt hij niet. Daarom loopt hij blootshoofds of draagt een alpenpet,

JAN.

Dit is 't geval niet met Jan, die *een* Waal is. Hij is geboortig *uit* Luik. Hij vat alles netjes op. Zoo getuigt zijn *stropdas*, die hij behoorlijk van achteren, onder zijn slap boordje, vastgegespt heeft.

Zijn haar ligt keurig sluik en achterover gekamd.

's Zondags is hij opgesmukt met een staanden boord, waaraan een zijden regatta ⁽¹⁾. Deze moet niet geschikt worden; ze wordt zoo klaar verkocht. Altijd zijn zijn schoenen gepoetst en zijn jas is afgeborsteld, bijna ⁽²⁾ nooit kleven er *haalschilfertjes* op.

Hij is in alles *nauwegezet* en heeft een innemend ⁽³⁾ karakter. Rondborstig geeft hij u een stellig antwoord of een besliste weigering. Nog nooit moest hij schoolblijven zooals Piet.

PIET.

Die heeft een stug karakter, is erg opvliegend ^(*), weerbarstig en wil dan iedereen overbluffen. Als durfal en alweter staat hij buiten de school aangeteekend. Daar echter hoort hij niet thuis; bij een opmerking kijkt hij dwaas op, alsof hij *het* te Keulen had hooren donderen.

Wordt er gezond gelachen, dan smuilt hij mee als een boer die kiespijn heeft.

Dikwijls weet hij van pomp of pompstok, kijkt dan sip toe en antwoordt *op de gis af*.

Houdt men hem *voor 't mafje*, dan begrijpt hij niet waarom. Ook beweert hij veel, maar *grijpt nog meer uit de lucht*. En een geheugen als een garnaal! Kortom, veel parade, maar weinig garnizoen.

Erg rijk moet hij niet zijn: zijn jas is soms tot op den naad versleten, zijn mouwen rafelen uit en zijn broek is *versteld*. Daarbij glanzen zijn ellebogen en de kleur is ook verschoten, alleen onder de lapellen is ze nog *kleurhoudend*.

(1) De « e » in re. dof en met den hoofdtoon op de tweede lettergreep.

(2) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

(3) Hoofdtoon op de tweede lettergreep.

Het Personeel.

De tijdelijke onderwijzer werd nu *voorloopig aangesteld*. Over enkelen tijd zal hij zijn vaste aanstelling ontvangen.

Hij volgt *schriftelijk onderwijs*, want hij beoogt zijn akte van leeraar *bij* 't middelbaar onderwijs ⁽¹⁾ voor een jury ⁽²⁾ te bekomen. Thans is hij belast met het *catalogiseeren* van de leesboeken in een catalogus ⁽³⁾.

In het pensionaat, aan de normaalschool verbonden, zorgt de *huisbeheerder* voor alles wat het huishouden aanbelangt.

De studiemeesters beschikken er over kost, inwoning en *bewassing*.

De cursus ⁽⁴⁾ in *den* handel wordt er door een licensiaat in de handelswetenschappen onderwezen; zijn diploma werd door de hoogeschool ⁽⁵⁾ te Antwerpen uitgereikt.

De doctor in de wiskunde is *houder* van het diploma van de Vlaamsche universiteit ⁽⁴⁾. Het medisch toezicht wordt door den dokter waargenomen.

Af en toe inspecteert de *raad van toezicht* het personeel. De kantonnale inspecteur en de beheerraad der school stappen ook wel eens binnen.

Rondgaande ministerieele brieven (rondschrijvens) deelen mee: duurtebijslag, verhooging voor den *kinderbijslag*, *het achterstallige* in de wedden.

Het personeel kent ook de *withouding* ten behoeve van het weduwen- en weezenfonds.

Geen enkele onderwijzer van de *voorbereidingsklasse* bekwaam zijn akte voor een *centrale examen-commissie*; allen studeerden aan de kweekschool.

(1) Leg den hoofdtoon op on.

(2) Leg den hoofdtoon op ju. Spreek ju uit als de fransche j'eus.

(3) Leg den hoofdtoon op ta.

(4) Cursus, album, minimum, museum met de u van put. Cursus, consul, universiteit, universeel, met z

(5) Een hoogeschool, met den hoofdtoon op school, beoogt het vakonderwijs.

Schooluitstappen.

Wat zal het er dit jaar weer leuk en prettig toegaan! Ze zullen naar Limburg fietsen om te zien hoe modern de *arbeiderswijken* er opgetrokken staan.

Allerhande voorstellen worden geuit, plannen beraamd, *wegenkaarten* en reisgidsen nageslagen ⁽¹⁾ want, om de beurt stelt elk leerling een reisplan op.

In albums ⁽²⁾ worden dan de *aanzichtkaarten* geplakt, de kiekjes gaan in de familielijst.

Zoo sluit het onderwijs bij het geleerde aan en leeft voort in aanschouwelijke herinneringen.

Verleden jaar fietsten ze naar een hoeve. De onderwijzer had het noodzakelijk geoordeeld, al die woordenkramerij eens aan de werkelijkheid te toetsen.

VOÓR DE REIS.

Op het rendez-vous, te 7 uur, ontbrak niemand. De meesten waren blootshoofds. Jan had natuurlijk zijn *matelot* op. Ze droegen een vest met *ritssluiting*. Enkelen hadden fietsschoenen aan, hun pedalen ⁽³⁾ waren *van voethaken voorzien*.

Eerst moest ieder nakijken of zijn fiets behoorlijk in orde stond. Bandpech is nooit uitgesloten.

Hing de nummerplaat wel degelijk ⁽⁴⁾ vast en zat de identiteitskaart wel in de portefeuille?

Lode laadde veel pakjes met het eten in zijn *duplextasschen* en op zijn bagagedrager. Een dergelijke ⁽⁴⁾ oplossing oogstte luid applaus.

(1) Raadplegen wordt enkel voor personen gebruikt.

(2) Cursus, album, minimum, museum met de u van put. Cursus, consul, universiteit, universeel, met z.

(3) pedalen : met doffe e.

(4) Bij dergelijk en insgelijks gaat de voorkeur naar de ij-uitspraak, Degelijk : ij als doffe e.

« Er op en vooruit » klonk het. De beenen vlogen over 't zadel (over den zadel) en lustig werd er weggepeddeld.

Op het tempo van den rit hieven ze een marchelied aan en daar ging het naar hartelust, bergaf gevrijwield en weer bergop getrapt, langs het fietspad. De mijlpalen op *den provincialen weg* schoven geleidelijk voorbij en zoo ging het opgewekt door, tot langs het kanaal.

HET KANAAL

Daar moesten ze op een aschweg. Welk een verschil met den asfaltweg (1) en het macadam.

De sinteltjes kraakten, spatten weg en tokkelden onder de spatborden.

Daar naderden zij het veer (den overzet). Ze stegen af en enkelen trokken hun fietsen op den *fietsstandaard*.

De veerman *vierde* de schuit. Hij nam de riemen, van stootleer voorzien, uit de *roeibeugels*, plaatste ze in den *schoen* vast en zat nu op de glijplank neer. Met krachtigen riemslag zette hij aan.

Vier personen staken van wal; de schuit schommelde eerst, dobberde dan en wiegelde zachtjes (2) vooruit, al deinend over 't water.

Watertorren dansten op de rimpels, die klotsend en ruischend tegen den oever sloegen. Bruisend gutste 't water van de roeispanten.

't Zoontje van den veerman *wrikte* van achteren met een pagaai, waarvan het breed blad te veel water schepte. 't Sijpelde neer en borrelde weer op.

Nu legde de onderwijzer uit dat te Terdonk elk jaar een internationale wedstrijd plaats heeft in 't *hardzeilen*. Daarvoor

(1) Hoofdtoon op as.

(2) De 4 niet uitspreken.

worden *gieken* gebruikt, die over 't water scheren. 's Nachts worden de giekken onder een loods geborgen; liefhebbers mogen ze op 't *vlot* huren.

Lustig fietsten ze verder. In de verte dampte een sleeper met een heel gevolg van *pramen* en *lichters*; de sloepen dobberden achteraan.

Een schoothondje kefte toe en volgde op het dek.

Plots doemde op het jaagpad (trekpad) een traktor op en weer moesten ze afstappen. Een lichter glom in de zon; hij was zeker juist *gelapzalfd* want de teerreuk verspreidde zich in de lucht. Gelukkig lag enkele meters verder de sluis.

Ze kwamen net van pas. De sluismeter draaide de sluispoorten toe, waarop een *borstwering*. *Het jacht* moest geschut worden.

Langs de vlotters, die het vaarwater aanduiden, schoof een sloep vooruit tot aan den *steiger*. Een vrouw klom er op; zeker ging ze *inkoopjes* doen. Uit de sluisgaten bruiste 't schuimend water: het waterpeil steeg in de *sluiskolk*. Als hetzelfde watervlak bereikt was, gleed het jacht er langzaam in.

Nu klotste en joeg 't water uit de sasgaten, voorbij de tweede sluispoort en zachtjes zakte het jacht neer.

Met een *schipboom* werd het jacht lichtjes (1) voortgeduwd, want zijn motor lag stil. Na een viertal minuten is het *geschut* en de motor slaat weer aan, sputtert wat en lost damp uit het uitlaathol.

Dat was nu eens werkelijk interessant. Jammer had de medaille niet alleen een *beeld*- maar ook een *keerzijde* (het revers): toen ze reisvaardig stonden, bemerkte Lode dat zijn band *lek* was.

BANDPECH.

Heel eenvoudig het wiel losschroeven en uit de vork nemen. De bek van den moersleutel paste juist op de moeren.

(1) De t niet uitspreken.

Daar had Lode het wiel reeds vast. Uit de zadeltasch nam hij de *bandafnemers*, schoof ze onder den buitenband en trok den binnenband er uit tot aan *het ventiel* (tot aan den ventiel). Nu schroefde hij 't hoedje van 't ventiel los, nam de pomp uit de *pomphouders*, trok de pompslang er uit, zette ze vast en pompte den band vol. Dadelijk hoorde hij een gesuis. Met *schuurlinnen* vergrootte hij het gaatje, dan streek hij *solutie*, die hij uit een tube geduwd had, op een stukje rubber en liet het enkele stonden drogen. Dan bevestigde hij het.

« Uw binnenband is maar leelijk gehavend, » zei Jan, « en uw buitenband lijkt me ook erg versleten. Kijk eens, ge kunt niet meer onderscheiden of hij een glad of een *geribd loopvlak* heeft. »

Zorgzaam werd eerst de binnenband op het *velglint* geplaatst, de band iets wat opgepompt, dan opgelegd en klaar is Kees.

« Olie ook maar *den* ketting, » ried de onderwijzer aan, « *hij* loopt droog. Elke schakel, het tandradje achteraan heeft wat nodig. »

En daar plapten de oliebusjes, de *oliedopjes* werden geopend. « Straks loopt de olie op de velgen, » grijnslachte Piet, « maar die zijn toch *roestvrij*. *Het roest* wordt overigens moeilijk weg-gewerkt. »

« Met zuivere handen wegfietsen, » gebod de onderwijzer, « zoo niet bevuilt ge uw celluloid ⁽¹⁾ overtrekken van het stuur, of de gebiesde buizen van het frame ⁽²⁾. »

Nu had er zeker een aan den remkabel gewrongen en alle moeite werd ingespannen om de *remblokjes*, die op de *velg* wreven, juist te doen aanpassen.

SOORTEN VAN LANDBOUWERS.

Eindelijk! Nu ging het tot aan de hoeve. Ze behoort een *volboer* toe : hij is eigenaar en geen huurder. Tevens is hij *hoendermelker* en *zuivelboer* : hij drijft handel in kippen en verkoopt de melk.

(1) celluloid uitspreken.

(2) freem uitspreken.

Zijn gebuur boert slechts met één paard; 't is maar een *keuter* en tevens een pachter, want hij heeft akkers en weilanden in pacht.

Op het voorplein sprongen zij af en konden enkele fietsen in *het fietsenrek* plaatsen.

DE DIEREN.

Een boerenknecht, met een blauwen boezelaar en klompen⁽¹⁾, duwde den zwengel van de pomp neer : zoo werd *de aalt* uit den aaltput opgepompt en stortte in de aaltkar neer. Een andere knecht trok met de mestvork *den mest* uit de zwijnenhokken, laadde hem tusschen *de wangen* van den kruiwagen en krooi hem naar den mesthoop (mestbelt, mestvaalt). Daarrond blonken enkele plassen *gier*.

Majestatisch leidde de klokkende broedhen haar kuikens, die af en toe piepten, als de kippen te fel in den mest scharrelden. Een haan krabde, pikte maïskorrels op⁽²⁾, fladderde tot op den mestbelt en begon te kraaien.

Doffers en wijfjesduiven streken van *de* duiventil neer, koerden en kirden. Een eend naderde gaggelend met haar *pielen*. Deze snaterden en kwaakten. Een dikke woerd (mannetje) stond te turen naast een trotsch parelhoen, snebberde plots toen hij iets binnenslikte.

Daar kwam de volboer voor den dag, reikte hun de hand en wenschte hun een gul welkom. Eerst ging het naar de paardenstallen. Trots ergen tegenslag, legde hij hun uit, had hij dit jaar nog een geringe winst kunnen opboeken in zijn *paardenstoeterij* (fokkerij). Het veulen inderdaad, dat verleden jaar *geworpen* werd, wordt niet meer in 't gareel geslagen. Het heeft geen goed kruis; de broek van 't getuig valt naar links af, zoodat *de lamoenarm* (het disselraam van de kar) te ver in den buikriem vooruitschiet.

(1) Kort uit te spreken.

(2) Hoofdtoon op ma.

De merrie heeft wel een goeden *telgang* ze verzet de twee linker- en rechterpooten tegelijk.

De hengst echter slaat soms aan : hij raakt met *den* achterhoef het hoefijzer van den voorpoot. Hij is ook koppig en verdraagt den band, die *halster* heet, om zijn snuit niet te dicht toegehaald; ook moet hij een licht haam hebben met geen te groote oorkleppen.

In elk hok steekt een krib en een *ruif*, waaraan de paarden eten. « Pluim en spillen van haver gaan niet verloren, » zei de landbouwer, « ze worden in de pulpen verwerkt. »

Al pratend over de *paardenwedrennen*, waarin hij met *volbloedpaarden* een ronde som geld verdiend had, trokken ze naar de loods.

DE LOODS.

Hier stonden de voertuigen gestald : een handkar, die op een *stut* rustte, een kar en een wagen met twee groote wielen van achteren, twee kleine van voren. Hij is voorzien *van een ladder* om meer te kunnen vervoeren.

Om hun des te beter te doen begrijpen, waartoe al deze werk- en voertuigen dienen, verschafte de landbouwer wat uitleg.

HET WERK.

« In den winter heb ik weinig rust. Met deze mestvork laden we den mest op de kar. Op den akker gekomen, halen wij hem met den mesthaak er af en spreiden hem met den riek⁽¹⁾ uit. Eerst geploegd en dan geëgd om de aardkluiten te verkruijmen. Het aangenaamste voor mij is te zaaïen. Met breedden zwaai gaat het stuivend door mijn vingeren. Kijk : hier heb ik nog aren bewaard. Die van rogge zijn langer en niet zoo dik als die van tarwe; ook hebben ze baarden, voel maar eens⁽¹⁾. Is er gezaaid dan rol ik den akker af. Hebben we

(1) Kort uit te spreken.

geen *gestrengen winter* en is het niet inkoud (bar koud), dan scheren we de heggen met deze *hegschaar* en kappen ze met een handbijl uit.

Hiernaast, in de schuur, heb ik de electriche leiding laten aanleggen; het dorscht heel wat vlugger.

Dan *wannen* we met de wan en zoo wordt het omhulsel, het kaf, van de graankorrels gescheiden. Dat kaf gaat ook niet verloren, ik werk het in de pulpen of in de beeten (bieten).

Die vragen ons in het voorjaar het meeste werk. Wordt het te droog, dan moeten we de aardkorst breken door ze met den *schoffel* op te schoffelen. Altijd groeit het onkruid op. Niets is zoo vervelend als *kweek*: ze breidt zich met haar witte, lange wortels al te weelderig uit en woekert overal verder.

De *extirpator* ⁽¹⁾, met zijn scherpe tanden, kan ze niet uitroeien. In de weiden is de *weegbree* niet te keeren, want vlug schiet ze in bruine zaadstengels op, die tusschen haar vettige bladeren oprijzen.

Tusschen de aardappelen groeit gewoonlijk *aardrook*; staat die in rozige bloempjes, dan ruk ik *hem* uit en bewaar hem. De thee, jongens, daarmee gekookt is uitstekend voor een *long-vliesontsteking*.

Al het overige onkruid wordt met het *wiedijzer* uitgeworpen. Dan moeten we de bieten op *een* afstand zetten en ze dunnen. Aardappelen worden omgebouwd (aangeaard) met *de hak* en nadien met de spade uitgerooid. »

Nu toont hij ons een *zeis* om het graan af te maaien. Als het afgemaaid is, bindt men het in schooven samen met een strooband; deze worden in hoopen gezet.

Men steekt ze met de vork op den wagen en ze worden in de schuur gelost. In een mijt of op den *spijker* (voorraadschuur) worden ze bewaard.

Een maaimachine heeft hij ook, maar toch moet een *sikkel* gebruikt worden om de graangewassen af te maaien, om het veld heen. Zoo wordt voor de machine den weg gebaad. Het gras wordt met een *zicht* afgemaaid. Vóór het *aan oppers* gezet

(1) or met doffe e uitspreken.

wordt, legt men het met de *rijf* (hooihark) om. Deze heeft houten en grooter tanden dan de gewone *hark*, *die* men in den tuin gebruikt.

Een *voer hooi* wordt dan weggereden; een *ponderboom* ligt er bovenop gebonden en dan maakt men er een rook mee.

In den herfst worden bieten en aardappelen *uitgerooid*. Een handspade dient om den kop en de bladeren van bieten af te hakken. Ze worden ingezameld en naar de *rasperij* gereden.

STALLEN.

Zoo wandelden ze verder naar de stallen. De onderwijzer liet hun verstaan dat het woord *runderen* gebruikt wordt om stieren, ossen, kalveren en koeien uit te drukken.

De vloer had een lichte helling en zoo was het strooisel niet doorweekt. Het vee stond op *richels*. Een koe drenste eerst en ging dan aan 't loeien (bulken), terwijl een vaars als een schaap bleerde. Buiten blaarde (blaatte) een schaap en een lammetje mekkerde. « Verleden week heeft de ooi *gelammerd*, » zei de volboer, « en twee dagen nadien *bigde* de zeug (de keu). »

MELK.

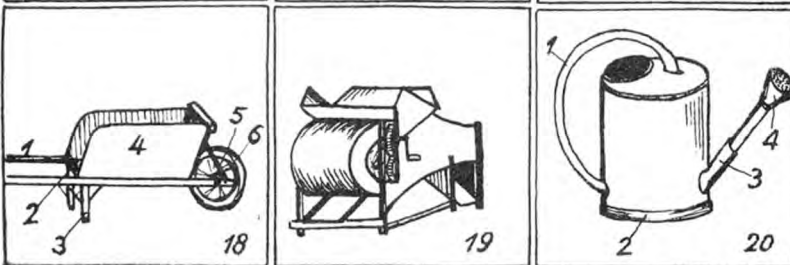
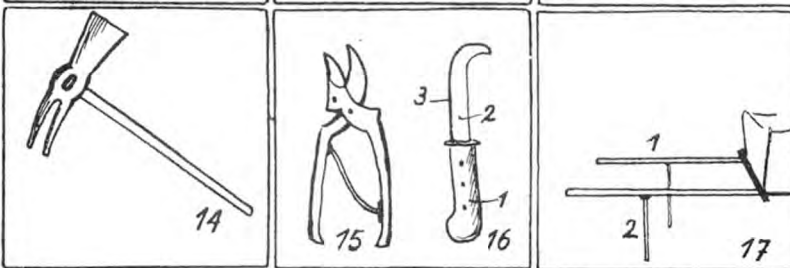
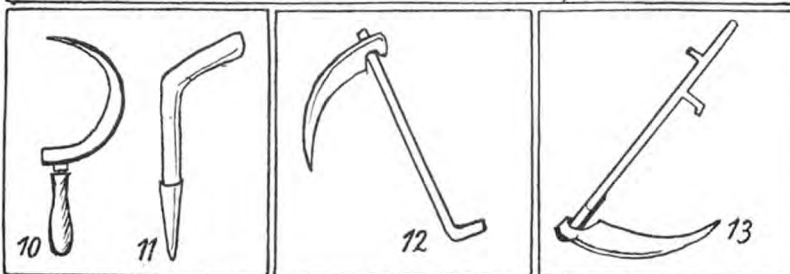
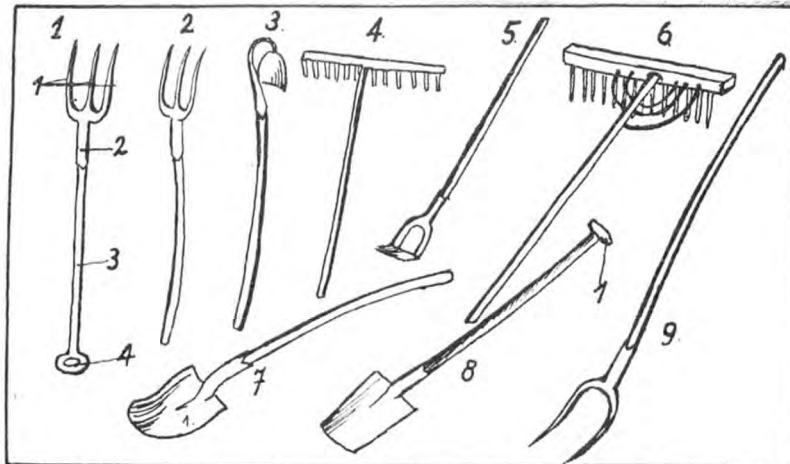
Daar kwam een boerenmeid binnen. Ze ging op een *driervoet* zitten, trok de tepels van de uiers der bruingevlekte koe en de melk gutste in den emmer.

Een koe gaf geen melk meer : ze stond *gust*. Ze volgden de meid naar een bijgebouwtje. Eerst teemsde deze de melk door een fijnen handdoek, goot ze in den *ontroomer* en daar spoot uit één buisje *hui* (wei) en uit een ander room.

Dadelijk waren de katten daar. Wat slobberden ze de hui lekker op! Dan liepen ze de zon in, waar ze uitgestrekt lagen te spinnen.

« Room, » vertelde de meid, « wordt nu in een *grèspot* bewaard, na enkele dagen karn ik *hem* in de karn. Een ziekenoppasster komt de karnemelk (1) voor een wichtje halen.

(1) Hoofdtoon op de laatste lettergreep.

Akker- en Tuingereedschappen.

1. De riek (m.) :	14. Het wiedijzer.
1. de tanden,	
2. de dille (vr.),	15. De tuinschaar
3. de steel,	
4. het handvat.	16. Het tuinmes :
	1. het hecht,
2. De mestvork.	2. het lemmet (lemmer),
3. De hak (vr.).	3. de neg (vr.).
4. De hark (vr.).	
5. De schoffel (m.).	17. 1. lamoen,
6. De rijf (vr.).	2. de stut.
7. De schop :	
1. het blad.	18. De kruiwagen (m.) :
8. De spade :	1. handboom,
1. de kruk.	2. bodem,
	3. de stut (m.),
9. De hooivork (vr.).	4. wang,
10. De sikkel.	5. de as,
11. Het pootijzer.	6. de spaak.
12. De zicht.	
13. De zeis.	19. De wanmolen (m.).
	20. Gieter :
	1. hengel,
	2. bodem,
	3. tuit,
	4. broes

De melk van 's avonds verkoopt de baas aan een melkhandelaar, die ze in koperen *kitten* overgiet en ze zoo van deur tot deur vent.

In den zomer kan ze schiften, zelfs karrelen; dan is ze *goor*. Uw moeder kookt zeker wel cacao ⁽¹⁾ of maakt er yoghurt ⁽²⁾ van met een yoghurtplant. »

We volgden weer de meid. Met de hui maakte ze een dikke tarwepap aan en stapte er mee naar de biggetjes. Acht snoetjes schreeuwden om doof te worden. In een ander hok werden twee *varren* (beeren) als mestvarkens grootgebracht. « Over een maand, » schertste de meid, « moet ge eens terugkomen, dan slachten wij er één. Eerst gezengd en dan gebroeid (met warm water afgegoten) en dan is 't *worstenfeest* ! » Dat deed hen watertanden en de onderwijzer besloot de boterhammen aan te spreken. Of er met eetlust binnengespeeld werd ! Dan bedankten ze den volboer en fietsten weg.

TERUGREIS.

Eerst fietsten de leerlingen een bakfiets voorbij. De loopjongen deed *bestellingen aan huis*. Een vrouw had allen last met haar kindje, dat in zijn fietsstoeltje niet wou blijven. Haar stuur-taschje zat bomvol met lekkernijen; haar rokkenbeschermer was erg versleten. Ze moest afstappen om de straat over te steken, want een *fiets met hulpmotor* reed niet rechts; ze zwenkte soms naar links. Jan en Lode schoten plots los en wilden *de* tandem inloopen, die ons voorbijgestoken was. Daar tikte en knarste Jans achterwiel; 't was zeker in de *kogellagers*.

EEN VOORVALLETJE.

Plots keek hij om en zijn pedaal haakte in Lode's voorwiel. Deze plofte neer. Gelukkig had hij goed het stuur vastgehouden, zoo niet was hij er zeker overheen geslingerd. Jan had een buil op zijn hoofd en Lode schrabben en schrammen op zijn been.

Dadelijk opende de onderwijzer zijn *verbandkistje*. Hij plakte

(1) Hoofdtoon op de laatste lettergreep met den ou-klank van hout.

(2) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

goudvlies op de schrab en wreef de schram met *jodiumtinctuur* in. Door den val was Jans zadel op de onderbrug doorgezakt : de *veeren* waren nu *lam* en zijn pedaal liep stram.

Toen de onderwijzer het losschroeven wilde, stelde hij vast dat de bout niet meer aansloot, daarbij had hij te veel *doode gangen*.

Enkele spaken waren ook gebroken en hij moest ze uit de *spaakdopjes* nemen.

Lode's ketting zat tusschen het tandwiel verwikkeld en het snoer, met draadbekleding omwonden naar het *rood achterlicht* toe, was gebarsten.

Het schroefje op de remblokjes zat ook *leuter*, evenals de reflector op het achterspatbord.

« Voortaan *in een rij* fietsen, » beval de onderwijzer en zoo geraakten ze in de stad. Vermaak was er ruimschoots geweest en voorzeker hadden zij er veel bij geleerd..

Per Autobus ⁽¹⁾ naar den Schouwburg.

Ten einde zijn leerlingen, die een *provinciestad* bewonen, iets puiks voor te leggen, besloot de bestuurder hen een opera-opvoering te laten bijwonen.

De leerlingen wisten beslist waarover het ging, want de opera werd hun uitgelegd. Ook werd op 't bord een schema ⁽¹⁾ van den schouwburg geschetst, waarin de Nederlandsche benamingen aangeduid waren. Dit nu in de werkelijkheid zien, zou de moeite loonen.

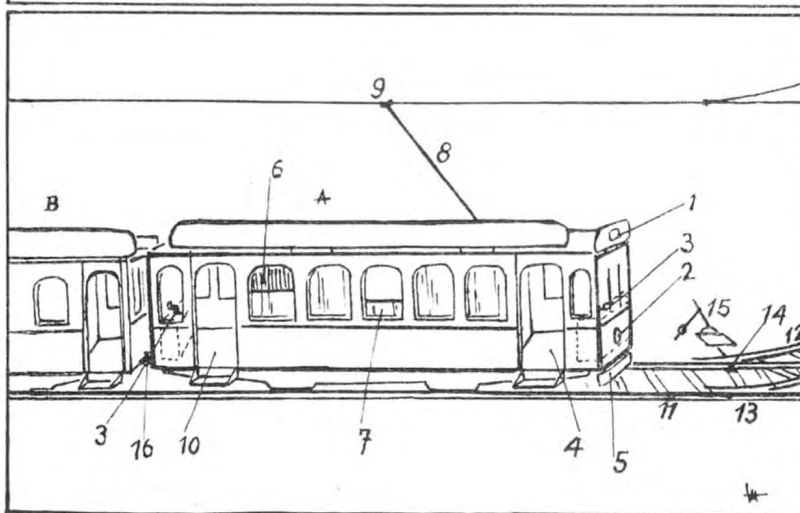
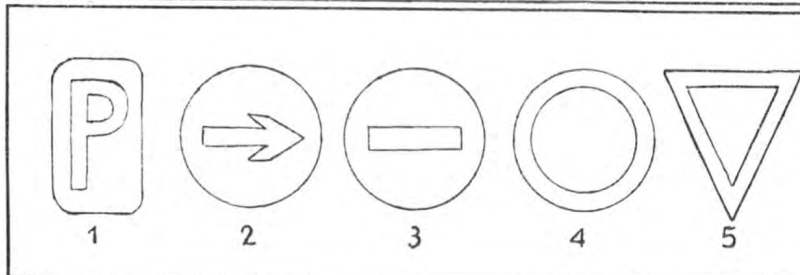
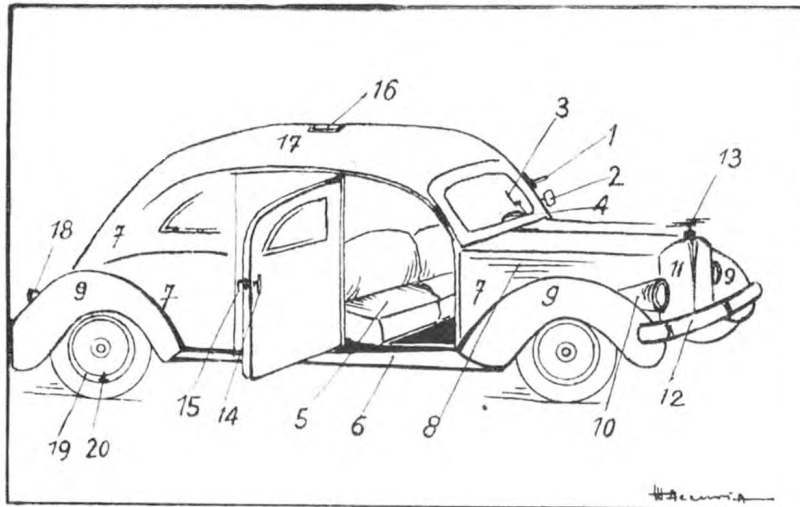
De autobus ⁽²⁾ stond klaar vóór de garage. *Bij voorbaat* ⁽³⁾ had de onderwijzer de polis van de verzekering nagekeken; ze beschikte over een rijk *verzekeringsfonds* en op den *assuradeur* kon gerekend worden.

(1) Schema : sch uitspreken als ch in kachel.

(2) Autobus, vrachtauto : de au uitspreken als in hout.

(3) Voorbarig beteekent « te haastig » b.v. hij is te voorbarig te werk gegaan.

Daarom is « met mijn voorbarigen dank » slecht.

De Auto.

1. Wenker.	11. Radiator.
2. Achterkijkspiegel.	12. Schokbreker.
3. Ruitenwischer.	13. De benzineknop.
4. Het stuur.	14. De trekker.
5. Klapzetel.	15. De klink.
6. De treeplank.	16. Ventilator.
7. Het koetswerk	17. De kap.
8. Luchtrooster.	18. Stoplamp.
9. Spatborden.	19. Velg.
10. Koplampen.	20. Ventiel.
-

Verkeersseinen.

1. Parkeerterrein.	4. Verboden voor rijverkeer.
2. Verplichte richting.	5. Voorrang.
3. Inrijden verboden.	
-

De Electriche Tram.

A. Motorwagen.	9. de kabel,
1. nummerplaat,	10. het achterbalcon,
2. koplamp,	11. de rails,
3. het stuurwiel,	12. het bijspoor,
4. het voorbalcon,	13. de wissel,
5. de baanruimer,	14. de tong,
6. het rolgordijn,	15. de trekstang.
7. een schuifraam,	16. de buffer.
8. de trolley,	B. Een aanhangwagen.
-

Enkele leerlingen hadden gewenscht de bus wat van naderbij te zien; hun wensch werd ingewilligd en de chauffeur zal hun het noodige eens aan 't verstand brengen. Hij droeg een waterdichte lederen jas, hooge kaplaarzen en nauwsluitende hoofdbedekking, waarop zijn autobril uit glimmer geschoven zat.

GARAGE.

Door strooibiljetten en reclames kenden de leerlingen wel het onderscheid tusschen een *luxueus binnenstuur*, een torpedo met afneembare kap en een sportwagen zonder portieren. De twee portiers van de garage leidden ze rond.

Hier waren taxis; elke *taxameter* stond stil. Naast de vrachtauto stond een onderstel (ruggegraat) dat zoo juist uit de fabriek gekomen was en nog beproefd moest worden. Daar rinkelt de telefoon en een stondje nadien vertrekt een tractor. Zeker is een auto ⁽¹⁾ *in panne* (gedwongen oponthoud) gebleven. Ze (hij) zal op sleeptouw moeten genomen worden.

DE AUTO RIJDT WEG.

Voor ze instapten vulde de chauffeur den radiator en de benzinetank. Naast de treeplank zit een *werktuigkist*. Hij kijkt na of moeren, moersleutels, tangen, doorslag, schroevendraaiers voorhanden zijn. De *wagenwip* wordt er ook in gelegd. Moest een band lek zijn, dan moet hij hiermee het wiel oplichten om een reservewiel aan te schroeven en dan vaster aan te zetten.

Nu gaan ze naast hem staan. Hij draait het controle-lampje van het instrumentenbord aan en vergewist zich of de benzinedruk- en oliemeter hoog genoeg staan. Met een *veiligheidssleutel* draait hij het contactslot open, drukt met den voet het gaspedaal neer en met den anderen den starter ⁽²⁾ : de motor slaat aan. « Neerzitten! » klinkt het. « Hoort! » zegt hij, « hij hapert en poft soms. » Hij laat den motor *in vertraagden gang* voorttollen en stapt uit. Natuurlijk volgen zij hem. Hij licht de *motorkap* op; de onderwijzer sluit de benzine af. De motor valt stil.

(1) Auto is m. of vr.

(2) Met lange a.

« Zeker *een bougie* die vuil is. » — Indien de dynamo ⁽¹⁾ maar niet ontredderd is. — Onmogelijk, de *draadwindingen* zijn juist nieuw gedraaid en het anker sluit perfect. Misschien de carburator die verstopt zit. »

Dadelijk schroeft hij hem los en blaast hem door. « Zet eens aan, » zegt hij aan den onderwijzer. De motor slaat regelmatig aan. Nu springt de chauffeur op de treeplank, klept *het portier* dicht en zit neer.

« Kijk nu goed toe, ik ga eerst ontkoppelen en dan in de eerste snelheid overschakelen. » Hij drukt het ontkoppelingspedaal : een licht geknars volgt. Hij trekt den hefboom uit het doode punt en schakelt over. We autoën weg. De *kilometerteller* gaat aan 't werk. Een leerling zou gevallen zijn, indien hij zich niet aan de lus, die langs het rek loopt, vastgehouden had.

OP REIS.

De baan is veilig ; vooruit ! Eventjes naar links zwenken, een vrachtauto voorbij. Nu gaat de *richtingaanwijzer* (de wenker) neer en zeker de stoplamp achteraan. We rijden een bijstraat in, *een gemeentelijken weg*. Dat is geen asphalt ⁽²⁾ meer, zooals op de provinciale baan. Over de putten maar heen gehobbeld. Wij voelen 't bijna niet, want veeren en schokbrekers houden *het koetswerk* heerlijk op.

Hier wordt het eng ; enkel is de inrij toegelaten. Plots een balanceerende motorfietser, die daar te sputteren staat. De voetrem gedrukt en in 't doode punt overgeschakeld. De remmen piepen. « Ik voelde mijn hart popelen, » bibbert er een.

Jan likkebeent en rilt er nog van. Hij wilde roepen, maar zijn stem stakte in zijn keel.

Iets verder ligt *de weg in herstelling* en daar moeten we den weg van 't *afgeleid verkeer* volgen. We steken een auto voorbij : die draagt « *op inrijding* » vermeld. Langzaam valt de avond ⁽³⁾ in en de koplampen worden aangedraaid. In den *achterkijkspiegel* nadert een sportwagen. Hij zoekt ons voorbij,

(1) Hoofdtoon op a.

(2) Hoofdtoon op a

(3) o als doffe e.

zijn stadslampen zijn aan. Onze chauffeur volgt hem en draait nu de zijne aan; zijn koplampen zouden den anderen chauffeur ⁽¹⁾ kunnen verblinden, door weerkaatsing in zijn voorruit.

Daar steken we ook een ouderwetsche auto voorbij; de kap is neergedrukt en de inzittenden worden behoorlijk geschommeld en getateld. Dadelijk draait onze chauffeur met de kruk een ruit neer. « Zeg eens, roept hij, als er bij ons een tentoonstelling ingericht wordt voor oude modellen, zijt ge zeker welkom. » Daar gaan de leerlingen aan 't schaterlachen. Ze naderen de buitenwijken van de voorstad. De electriche signaallampen aan het *rondplein* staan veilig; de voetgangers wachten achter de *stippellijnen*. Wat al schitterende lichtreclames! Welk gezoef, gedaver en gesputter door al die motoren! Nu zijn ze veroordeeld om een electriche tram te volgen. Voorloopig is de straat te smal om ze voorbij te steken.

Daar valt ze weeral stil aan een *facultatieve halte*. De conducteur, die kaartjes en *rittenboekjes* verkoopt, verzet den wissel aan de vork van 't spoor en leidt het rolletje van den beugel (van de trolley) aan een anderen stroomkabel. « Ze zal zeker nu een anderen weg volgen, » zegt de onderwijzer. « Goed opgelet, hoor, daar gaan we. »

Eerst den aanhangwagen langzaam voorbij. De passagiers ⁽²⁾ kijken hen na. Een vraagt een *overstapje* aan den conducteur.

Nu volgt de motorwagen, waar de trambestuurder op het voorbalcon staat. Onder zijn bereik zien ze het stuurwiel en de handrem.

Wat al personen staan er nog op *het vluchtheuveltje* op *aansluiting te wachten*. « Die hebben daarvoor een overstapje genomen, » legt de onderwijzer uit. Naast een tramhuisje rolt een *montagewagen* met opgeheven schuifladder: de electriciens gaan zeker een defect herstellen

« Zoo trammen sommige passagiers ⁽²⁾ tot op hun bestemming; andere tot het eindpunt, waar de tram in de *tramloods* gestald wordt, » vertelt de onderwijzer. « Ja, » glimlacht de chauffeur, « en ik ga mijn bus weldra *parkeeren* op een parkeerplaats. » Na enkele minuten stappen zij af.

(1) eur als deur

(2) g als de Fransche j

DE SCHOUWBURG.

Onze plaatsen waren besproken. De bestuurder had voor drie weken het bureau ⁽¹⁾ voor plaatsbespreking *opgebeld*. Gelukkig, want een lange rij personen stond nog vóór de loketten ⁽²⁾. Enkelen stapten door zonder een *toegangskaart* te toonen : ze beschikten over een *vrijkaart*, deze is altijd *personeel*.

Langs een marmeren trap klommen ze op. Portieren in donkere livrei, stonden onder breedarmige *kroonluchters* met honderden tintelende *bobèches*.

Eindelijk kwamen ze op de eerste verdieping. Door de wandelgangen geraakten ze aan *de vestiaire*, naast de drinkzaal gelegen (het foyer met restauratie). Ze speelden er hun overjassen uit en ontvingen een ticket ⁽³⁾.

AVONDTOILET.

De plaatsen waren zetels van 't balcon. Wat een bonte wemeling en schittering van licht en kleuren omheen! Op de benedenverdieping stonden *de heeren in rok*, met daaronder een pantalon, die keurig in de plooi zat. Ze droegen ook opstaande boorden, waaraan stropdassen.

Juist achter het orkest, in *de stalles*, praalden dames in ruischend zijden avondtoilet van fijne snit, een tikje aan de schouders gebombeerd, in de lenden nauw dichtgehaald en met diep *rugdécolleté*. Één praalde met een cape ⁽⁴⁾ van gelakt satijn, een andere was *als door een ringetje gehaald*, in een tailleur-costuum met de classieke combinatie van zwart en wit.

Zeker werd nu een voorname heer met zijn echtgenoot ⁽⁵⁾ binnengeleid want de andere heeren stonden op en groetten hem.

-
- (1) Bureau, bureel en kantoor zijn niet juist hetzelfde : een informatie, bureau opzoeken, reclames verspreiden door een advertentiekantoor (office de publicité), het bureel voor registratie, het postkantoor.
(2) Een winket is een deurtje, in een groote deur aangebracht.
(3) Hoofdtoon op ti.
(4) Spreek keep uit.
(5) Een heer en zijn dame beantwoordt niet aan de beteekenis van echtgenoot.
Een dame kan door iedereen geleid worden : b.v. door een danser, een verloofde, enz.

Een piepjong ⁽¹⁾ heertje volgde; hij droeg geen rok, maar wel *een jacquet*; onder de weggesneden schooten viel een witgestreepte *fantasiepantalon* op lichtbruine *slobkousen* neer.

In het parterre en op een verhoog daarlangs, in loges ⁽²⁾ en baignoires, zat iedereen reeds neer. Boven de leerlingen, op de tweede gaanderij, was er ook heel wat gewemel. 't Meeste gestommel kwam van den *engelenbak*.

VOORSTELLING.

Ha! Daar komen de muzikanten voor den dag. De instrumenten worden afgestemd. Zachtjes deed de onderwijzer opmerken, hoe de *pistonisten* het mondstuk uithalen en de kleppen van hun instrument drukken « Die heer daar links, » lispelde hij, « is een *paukenist*. Zie, hij stemt de pauk af en slaat *den triangel* met een staafje aan. Naast hem staat een Turksche trom en een *contrabas*. Hij zal straks het rhytme regelen. Daar gaat het stalen *brandscherm* op en een donkerrood fluweelen doek golft in breede plooiën neer.

Plots schitteren de gele stralenbundels van een schijnwerper op den orkestleider. Hij neemt zijn dirigeerstok ⁽³⁾, tikt op zijn lessenaar en het voorspel zet aan. Ondertusschen valt de schouwburg in een schemerlicht; de gloeilampen van den kroonluchter zijn uitgedraaid, alleen in de *stootborden* van elke trede en boven de *nooddeuren* glimmen nog donkerblauwe lichten.

Daar wordt het gordijn ⁽⁴⁾ gehaald. Welk een rijkdom op het tooneel! Boven- en achterschermen passen uitstekend in 't geheel.

Heerlijk gorgelt de heldentenor ⁽⁵⁾, modeleert zijn portamento's en vloeit dan zonder horten tot een neuriënde kopstem over, terwijl de violisten de snaren tinkelen.

Zijn partner, een sopraan, galmt keurig de roulades uit, trilt, stijgt zacht vloeiend en daalt kweelend in afwisselende, als getokkelde klanken van variaties.

(1) Hoofdtoon op jong.

(2) Loges, als logeeren, passagiers met j van 't Fransche je.

(3) Met de Nederlandsche g van groot,

(4) Gordijn is vr. of o.

(5) or als in pot.

De violisten dikken den zang aan, beurtelings betokkelen ze de viool, dan vibreeren ze stil, naarmate het geheel verzacht in een zoete melodie.

Langzaam zetten hobo's en klarinetten aan, gesteund door de pistonisten. Bruisend en sterk gerhythmeerd groeit het tot een majestatisch geheel. De *bekkens* rinkelen en plots dreunt een smak op de Turksche trom.

Het soepel gebaar van den dirigent wordt dynamisch en kranig. Daar huppelen de balletdanseressen op, zwieren, zwaaien in perfect geordende rijen, trippelen heen en weer in golvende lijnen en voeren nu een *teenendans* uit. De voordanseress spreidt haar beenen tot op den grond uit en zaait humor ⁽¹⁾ tusschen de aanwezigen.

De *claqueurs* moeten met geen toejuichingen beginnen. Als één man rijst de zaal onmiddellijk op. Daverend applaus, ooverdoovend handgeklap weerklinkt overal ⁽²⁾.

Op *een* algemeen verzoek wordt een tafereel herhaald. Nu vliegen uit de loges en baignoires bloemen toe en een prachtige bloementuil ⁽³⁾ wordt aan de actrice aangeboden.

Gedurende de pauze ⁽⁴⁾ vertelde de onderwijzer wat al offeringen zulk succes ⁽⁵⁾ vergt. « De *tooneelschikker*, die voor al de benoodigdheden zorgt, *de opzegger* (suffleur) die uit het souffleurshokje de rollen opzegt, hebben zeker hun handen vol. *Laten we* dan ook den koorleider *niet vergeten* en den grimeur, die met blanketsel en grime grimeert. »

Voorwaar uit (van) zulk een aangenamen avond zullen de leerlingen veel nut getrokken hebben.

OP STRAAT.

Als de school uit is, stappen de leerlingen *twee aan twee* en in een rij, tot voorbij het gevaarlijk kruispunt. Ze gaan stapvoets op het trottoir.

(1) or als in pot.

(2) Hoofdtoon op o.

(3) Een garf is een schoof.

(4) Poos beteekent een korten tijd en wordt niet voor het tooneel gebruikt.

(5) Met de Fransche eu van j'eus : ook, student, jury, publicatie, luxe.

't Is streng verboden luidruchtig op de *kelderroosters* te trappen en aan aanplakzuilen of *dagbladhuisjes* te blijven staan. Papier moet in de papierbakken. Eenmaal moest de onderwijzer glimlachen : onbezonnen Karel, die weer aan 't rondgapen was, struikelde over een vuilbak en buitelde bijna voorover tegen een telefoonpaal.

Voor enkele dagen had de onderwijzer de toestemming verkregen, om de school een uurtje vroeger te verlaten. Een weg was in herstelling en hij wilde het de leerlingen eens uitleggen.

EEN WEG IN HERSTELLING.

Een *aanwijzer* duidde aan « Verboden Inrij ». Het verkeer was geschorst. Rechts hadden de plaveiers de straatsteenen reeds met een stamper aangeduwd. De voegen waren nauw, lagen waaivormig en heuvelden wat naar 't midden toe. « Dat zal een straat worden, » legde de opzichter ⁽¹⁾ uit, « die *ezelsrugvormig* geheuveld is. Ziet ge, heel geschikt voor den waterafvoer. 't Water zal nooit plassen vormen, 't moet naar de straatgoten en langs den trottoirband in de *rioolmonden*. Onderaan is de straat *gerioleerd*. Het riool uit grès hebben we hier juist aan de hoofdbuis verbonden. »

Inderdaad, links lag de straat opgebroken. Een grèsbuis was klaar, *een mof* lag er naast, die met *plukwerk* moest aangestopt worden om zoo des te beter de buizen van het net te verbinden.

Hier hieuw een werkman het bed lager uit met een *straatpikker*. Wat verder stond een kleine walsmachine onder stoom. Ze moet met haar cylindrs den kiezel verbrijzelen.

« Dat wordt een *grindweg* voor de fietsers, » vertelde de onderwijzer. « Om het grind te verfijnen, zijn ze 't daar door een *grindhorde* aan 't zeven (ziften). Wat zuigt die daar tusschen de voegen der straatsteenen uit? » vroeg hij aan Lode. — « Het stof, mijnheer ⁽²⁾ en het zaakje lijkt me een soort van stofzuiger, lijk moeder gebruikt. » — « Juist, vriend ⁽³⁾. Kijk, hoe hij den spleetzuiger tusschen de voegen duwt ⁽³⁾. Wat ruikt

(1) Een opzichter houdt toezicht over lagere beamtten : opzichter bij den waterstaat, een lijnopzichter (un piqueur) en een signalenopzichter. Een opziener doet dit over hogere beamtten : schoolopziener, bureelenopziener

(2) de letter h niet uitspreken, als in boterham, het, hun, haar, hen.

(3) korter uit te spreken dan muur.

daar zoo? Ha, ze zijn teer aan 't bereiden om in de voegen te laten loopen. We krijgen zeker een *teerweg*. Wordt de straat met asfalttegels belegd, dan hebben we een asphaltweg. Nu moogt ge gaan en let wel op, morgen bespreken we *de bestrating* n de klas.

HET KRUISPUNT.

Jan en Lode moesten nog een eindje loopen voor ze thuis waren. Eerst kwamen ze aan een kruispunt. Juist stond het lichtsignaal veilig. Vlug stapten ze *rechtuit* tusschen de stippellijnen, waarlangs een heele reeks motors in vertraagden gang te wachten stonden. Een *verkeersagent* wees een vrouwtje, *dat haar* korf met moeite droeg, hoe *ze* de straat moest oversteken. « Zonder talmen, » zei hij, « en *hierlangs*. » Een modieuse dame, wier schoothondje aan den leiband rukte, werd bevolen : « Wat vlugger, *doorloopen*. »

De verkeersagent zag er een kranige kerel uit, met zijn witten helm, kaphandschoenen en blinkende laarzen. In zijn *pistoolholster* had hij de pistool⁽¹⁾, aan een riem hing een gummistok om desnoods in te grijpen.

« Kom, » zei Jan, « we gaan in *de tunnel*, dan zijn we spoediger in de bijstraat. » Ze gingen op het rollend plankier staan en daalden geleidelijk. Toen ze weer boven kwamen, zagen ze het volk uit alle richtingen toeloopen. « Een huwelijk⁽²⁾, » uitte Jan, « of weer een politieke betooging. »

HET DÉFILÉ.

In de verte schetterden trompetten en een geroezemoes naderde. « Soldaten » lachten ze. Vooraan stapte majestatisch de tamboer-majoor⁽³⁾. De klaroenen draaiden blikkerend in de handen en werden gestoken. Nu viel de fanfare in. De *schelleboom* vooraan rinkelde van de belletjes en de paukenist, die te paard zat, roffelde de pauken.

(1) pistool is vr. of o.

(2) korter uit te spreken dan muur.

(3) Hoofdtoon op tam en j als in je.

In dichte gelederen stapte de fanfare voorbij, geestdriftig toegejuicht. *Infanteristen* volgden. Wat keken ze trots onder hun helm, met een stormband vastgehouden, alhoewel ze zwaar geladen waren : geweer en bajonet met tasschen en *eetketeltje* zaten in hun ransel. Zeker kwamen ze van Beverloo.

Naast hen stapten sergeanten : ze hadden *een tres* op hun mouw. Lode erkende een *subalternen officier*, hij was gesternd. « Maar die twee, vriend, behooren zeker tot den legerstaf. Ze hebben een gouden bies en sterren op hun kraag, *een bandelier* om de borst en een paarsen band om den arm. 't Zijn generalen⁽¹⁾. »

Vóór hen droeg de *banierdrager* de banier, waarop Ieper, Diksmuide geborduurd waren. Een stilte viel tusschen de volksmenigte, die *en haie* opgesteld was. Hoeden en petten werden afgenomen, uit eerbied voor het heroïsme⁽²⁾ van dit regiment⁽³⁾. Nu volgde de ruitery met *een banderol* voorop. De hoeven der paarden kletterden en vonken schoten op.

Het paard van den eersten luitenant had lust om te steigen; dadelijk trok hij den riem aan den snuit (snoet). Het schuimbekte, schudde den kop maar hij streelde het de manen en blies het iets in 't oor.

Daar daverden de *kanonniers* aan op hun rammelende *caissons*. De raderen knarpten op de straatsteenen. Daarachter zat het zwaar geschut met lange affuiten op auto's; rups- en pansterauto's ratelden schommelend voorbij.

Eindelijk kregen we den *transportdienst*. Keukenwagens met kok en loopjongens en keukenpieten; proviandwagens met fouriers en *treinsoldaten*.

Op enkele meters afstand rolde de gezondheidsdienst aan : officiers (officieren) van gezondheid en brancardiers. « Die hebben zeker dichtbij⁽⁴⁾ in een dorp gelegerd, » zei Jan, « en nu komen ze in de kazerne alhier vernachten om dan morgen verder te rukken. — Best mogelijk, want onze buurman vertelde me gisteren (gister), dat ze daar vroeg *de taptoe* geblazen hadden en te drie

(1) met de g van groot : geranium, congestie, purgeeren, suggereeren.

(2) Al de uitgangen op isme worden met s uitgesproken : lyrisme, individulisme, enz., en met doffe i.

(3) met de Fransche j van je.

(4) Hoofdtoon op bij.

uur 's morgens *de réveille*. Dan zijn die zeker hun compagnie in 't kamp gaan vervoegen. — Mijn broeder moet ook naar de monsterring, voor de inlijving der lichting '38. Mijn andere werd, als scherpschutter, onderluitenant *gegraduateerd*, toen hij tot den kampdienst opgeroepen werd. Over twee weken is hij *groot-verlofganger*. Dan zult ge hem eens zien thuiskomen, met zijn *sakboekje* zegevierend in de hand. Niet zeker bekijkt hij nog ooit zijn degen *buiten model* en zijn fantasiekepi.»

Zoo babbelden onze jongens verder na *het défilé*.

WONINGEN EN STRATEN.

Op den hoek van de bijstraat, waarin ook een steeg uitloopt, was men *een krot aan 't slechten*. Het stond daar in *het gezicht* van de automobilisten.

In de bijstraat zijn meest heerenhuizen met inrijpoort opgetrokken; 't zijn *besloten huizen* en dubbelwoningen. In de passage daarentegen zijn het handelshuizen.

In de *slop* (doodlopende gang) zijn de lui eng behuist : vrouwen zijn er aan 't wasschen met een heelen troep kleuters rond de tobbe. Straatbengels ravotten en huilen in de achterbuurten.

Nu geraakten onze jongens op den singel, waar ganzen en eenden aan 't ploeteren waren. Zoo ging het op de vest. Een bungalow was er in aanbouw. Hierlangs scheen de stad uit te leggen.

Nog voor een week werd er een nieuwe boulevard afgebakend en de rooilijn aangeduid. Reeds stond er een heel *huizencomplex* gebouwd, dat bestond uit moderne villa's : in rechte lijnen, *symmetrische* deelen, zonder segmentbogen boven de venster-ramen, met breede voegen opgevoegd, die een schaduwspel op de voorgevels legden.

De reinigingsdienst werd er ook ingesteld; tweemaal per week voert de vuilnisauto het huisvuil en het afval ⁽¹⁾ naar een stortplaats. Om het stof te overmeesteren, komt een sproeiwagen met veegmachine de straat afspuiten.

(1) Afval is m. en o

De stad is *van zins* een ceintuurbaan⁽¹⁾ hier aan te leggen. Aan het optrekje van den heer notaris, waarin hij enkel gedurende de zomermaanden vertoeft, zijn electriciens de telefoondraden aan 't bevestigen. Één beklimt een paal : hij slaat zijn *klinsporen* er in. Boven gekomen gespt hij zijn buikriem aan een ijzeren *stang* vast. Zoo verbindt hij het optrekje aan het telefoonnet onder de isolators.

Dat hebben onze jongens nauwkeurig afgekeken en gaat het er om in de klas, dan zullen zij er bijzijn.

Nu zijn ze thuis. Ze wenschen elkaar tot morgen. Jan opent het houten hekje tusschen de *ligusterheg*, die langs gegalvaniseerd traliwerk opschiet, en gaat in zijn tuintje. Bij Lode staat het nog zoo ver niet. Links is 't een *palissade*, waarvan de ingeheide palen op gelijke hoogte gezaagd zijn. 't Moet dienen om een serre⁽²⁾ op te trekken. Verder loopt het rasterwerk. De stormwind heeft er verleden nacht een grove lat uit losgerukt en *het* prikkeldraad ligt nu om.

THUIS.

BUITENZICHT.

Jan stapt over de gecementeerde tegels tot aan *den rooster*, waaraan hij zijn voeten afkrabt. Zijn broertje, dat dikwijls in den *spion* zit te kijken aan 't uitstekend venster, lacht hem toe. Hij treedt langs de trappen tot op het *bordes*, waarboven een glazen *overkapping*. Onnoodig op den beenen knop te duwen : eventjes met het klepje van de brievenbus tikken. Zoo, daar vindt hij nog een reclame in de sleuf. Die is niet tot in de bus gevallen. Daar opent Fransje *het hekje* (den judas) in de deur en schertst : « Ben jij het? » De deur gaat open, hij duwt⁽³⁾ den deurtrekker en komt in *de hal*.

(1) ei uitspreken als de e van pen.

(2) serre : als 't Fransche air.

(3) kort uitspreken.

DE HAL.

Op de lat van den stander legt hij zijn alpenpet en aan een knop hangt hij zijn boeffante en overjas.

Moeke ⁽¹⁾ stoft juist elke spijl van de trapleuning af en bevestigt nu een roede voor den traplooper. De overloop van *het trappenhuis* geeft in de hal uit. Naast den canapé staat een *drievoet* met ingelegd bas-relief, waarop een phœnix (feniks) met zijn uitspreidende gevederde bladeren. Er vóór prijkt een guéridon : veel personen kunnen er niet om zitten.

Dadelijk nadert moeder ⁽¹⁾, omhelst Jantje en zegt : « Dag, lief ⁽¹⁾ ventje. »

HET MIDDAGMAAL.

Het ruiken van de spijsen wakkert nog meer den eetlust aan. Nooit heeft Jan een prikkelend middel, om den eetlust aan te wakkeren, moeten innemen; hij neemt altijd voor lief ⁽¹⁾ wat de pot schaft. Schraalhans is er geen keukenmeester. Moeder kookt den burgerpot en vader, die tamelijk hokvast is, houdt ook van goed ⁽¹⁾ eten. Eerst schept moeder een smijdige soep met den pollepel uit de soepkom. « Ze zal aan de darmen plakken, » zegt vader, « want er liggen allerlei groenten in : *knolselderij*, zuring, *postelein* en prei. Nu moeder over een groentenzeef beschikt, kan ik de groenten niet zoo goed meer onderscheiden als toen ze op het hakbord gehakt werden. Oogen drijven er ook op, want ze heeft er jeu ⁽²⁾ of een mergbeen in gelegd. Zij heeft de soep ook afgeschuimd met het schuimspaan; er borrelt geen vet meer op. »

Als entree worden haringreepjes met mayonnaise, schijffjes kroot en hard gekookte eieren met gelen dooier opgedischt. Dan volgt een aardappelpuree, waarop bruin *paneermeel* gestrooid ligt.

« Morgen bak ik aardappelreepjes met biefstukken, » zegt moeder, terwijl ze Jan de *spinazie met soldaatjes* overhandigt. « Onze aardappels *brijen* dit jaar, omdat ze te kruimig (bloemig) zijn. »

(1) kort uitspreken.

(2) eu als in muur. De j als de Fransche je

Nu snijdt vader het roastbeef ⁽¹⁾ (rostbif) voor, dat moeder met saus bedroop.

Als dessert had ze *wentelteeffjes* gebakken. Oudbakken brood werpt ze nooit weg. Ze klutst er dan eieren over en overstrooit ze met *poedersuiker*.

Fransje vraagt *kandij*. « Dezen avond, jongetje, » antwoordt ze, « maak ik flensjes; *het* deeg rijst reeds. Ik had wel liever schuimomeletten gemaakt, maar de kruidenier had geen aard appelmeel meer. Struiven (omeletten) brengen telkens uw *maag overstuur* en dan verteert ge niet goed en hebt nachtmerries. »

Vader schenkt het bier uit een *beugelflesch*; ditmaal ⁽²⁾ was het niet belegen. 't Spuutwater voor Fransje schuimde uit de *spuitflesch* op.

« Zijn er geen appelen meer? » vroeg vader. — « 'k Heb er moes (marmelade) mee gemaakt. Sommige waren wormstekig en die moest ik dan voortdurend putten; de andere soort, die verschrompeld is, ligt nog in de *vruchtenhor*. Gij vindt ze te rinsch (rensch), want ze maken uw tanden *slee* (sleeuw). »

Nu *dient* moeder de tafel *af*. Het dienstaffeltje rolt in de achterkeuken, waar ze haar evaatje neerlegt en *het* blauw voorschoot opbindt. Aan den gootsteen begint ze den afwasch te doen. Jan stapt terug naar school. Als hij terugkomt, wacht hem

HET VIERUURTJE (Vesperbrood).

Hij houdt van een *aangekleede* boterham met kaas, die moeke onder een stomp bewaart. Jammer is de kruim wat tets en brokkelt zoo gemakkelijk af. Zijn broertje verkiest jam ⁽³⁾. Dan slobbert hij de stukjes vruchten gulzig binnen; daarom lust hij geen marmelade. Hij likt ook gaarne zoete boter uit het *botervlootje*. Slabbert hij zijn melk, slokt hij jam binnen, dan smakt hij met de lippen en krijgt onmiddellijk een berisping.

Nu aan 't werk. Daarvoor zit Jan het rustigst in vaders bureau.

(1) Hoofdtoon op de eerste lettergreep en met zuiveren oo klank; bif kort.

(2) Maal is vr, en o.

(3) j als dzj, in het Engelsche John. Met de e van pen.

HET BUREAU.

Voor hij er binnengaat, moet hij zijn *muiltjes* aandoen : de planken van den parketvloer zijn nu aangedreven en de spijkers verzonken. Moeder heeft hem gebeitst en dan geboend. De vloerribben steken lichter af en geen kwast (knoest) is nog zichtbaar. Fransje verkiest slofjes boven muiltjes, want de rand om den hiel houdt beter vast.

Hij blijft in de keuken spelen met zijn *bowwdoos*, legkaarten en schijfjes. Eenmaal wou hij met zijn autoped en zijn vliegende Hollander naar boven komen, maar hij vloog er mee de trappen af.

Het bureau vormt een suite met de eetkamer. Meestal staan de vleugels van de *stolpdeur* open. Bovenaan is er ijsglas.

Tot vorig jaar hingen er dikke pluizen staatsiegordijnen, met satinet gevoerd en een fijn biesje afgezet. Daar het niet meer *naar* de mode was, kocht moeder fluweelen draperieën en gordijnen uit neteldoek. De *roede*, waaraan de gordijnen met ringen vasthingen, verving ze door *loopgroeven* in den muur.

In de eetkamer zijn het tulen gordijntjes met draperieën uit Vichy-linnen. Ze is verlicht met een plafondlamp uit gevernist hout. Daar staat ook een eiken *uihaaltafel*. De inlegbladen worden ingeschoven, als er veel genoodigden op een feest verwacht worden. Op het dressoir, naast de *ottomane*, prijkt een tête-à-tête : drie verzilverde filters, een botervlootje en suikerpotje op een schenkbord. Er naast fonkelen twee dinanderieën en smuisterijen.

Het ras tapijt met doorkruiste tonen pluist erg; de franjes rafelen uit. De kleur begint ook te verschieten.

Aan den muur hangt een ets, twee stillevens en een familielijst in gedreven koper. Een buste staat op een klein pedestaal.

Het bureau is moderner. Daar krijgen we een bureellamp met groen scherm. Dikbuikige vazen uit terracotta en lange halzen staan op een rekje van den cosy-corner⁽¹⁾. Daar is ook een *legkalender*. Het *scheurkalender* past in de keuken. De cosy-corner dient als *divan*⁽²⁾. Een tafeltje, dat in elkaar kan schuiven,

(1) cosy met de o van boom.

(2) Hoofdtoon op de tweede lettergreep.

(een *mimitafeltje*) staat er vóór en onder vaders bereik. Hij vindt er al zijn rookersgerei in bruin plateel : sigarenkoker, lucifers-standaard en aschbakje. Op een rek tintelt tinnen vaatwerk naast een *lampenstandaard*. In een anderen hoek, op het axminster (fluweelachtig) tapijtje staat een *luijerstoel*, waarvan vader 's avonds het bankje uittrekt en er dan op neerligt.

DE VERANDA.

Wat zit het daar gezellig tusschen al die aardige planten. 't Is er wel niet zoo prachtig als in den wintertuin, maar toch mooi. Geraniums ⁽¹⁾ en pelargoniums met lieve, bonte trossen prijken op een vensterbank. Een orchidee ⁽²⁾ rankt haar malsche bladeren naast de paarse klokbloemen van twee fuchsia's ⁽³⁾.

Mooi.

Daartusschen kan 't snoezig poesje rakelings door en daalt dan zoo langs den bloemenstandaard, waarop een tiental specimens van stekelige cactussen geordend staan. Één enkele hyacint heeft haar teere en schattige klokjes eerst geopend. Boven het rieten tafeltje, dat met een *jardinière* opgetooid is, waarin bengelende heidebloempjes, strengelt het *venushaar* uit een breeden pot naar beneden. Er naast hangt een moederplant waarvan de uitloopers op de chrysanten ⁽⁴⁾ neerranken.

Moeders Werk.

Moeders keuken is een voorbeeld van reinheid en orde. Op een rek staat *een stel kookpotten*, die in elkaar passen. Er naast hangt een braadpan en allerhande klein gerei aan nageltjes vast : een *kurketrekker*, een eierklopper, een hakbord met hakmes, een groentenzeef, rubber handschoenen en pannelappen.

(1) Met de g van groot.

(2) ch als in groot. Hoofdtoon op ee.

(3) u als in dus. Ch wordt k.

(4) ch als k.

In een ingemaakte kast bewaart ze al haar borstels en poetsdoeken : een platte borstel, een luiwagen, een tapijtenklopper, een *ruitenwisscher* met zeemlap.

Een heele serie ⁽¹⁾ doosjes staat op een rek. *Poetsextract* om het kopergeroi te poetsen, *schoensmeer*, amarilpoeder om de niet-roestvrije messen te doen blinken. De *leggers*, waarop het couvert gelegd word, houdt ze in een speciaal doosje.

Altijd is ze even bedrijvig. Ze is er van overtuigd, dat een huishoudelijke vrouw veel tot de besparingen bijdraagt.

Heeft ze den afwasch gedaan, dan hangt ze het *vaatdoek* te drogen en kijkt nauwkeurig na, of niet het minste vuil *den hevel* onder den gootsteen kan verstopen. Borden, koppen en schoteltjes schuift ze in het *droogrek*.

Daarbij is ze een ware *kookster* : ze houdt er aan, dat er met smaak gegeten wordt. Van erwten en boonen verwijdert ze de hauwen (zij peult ze), dan schilt ze de aardappelen; jammer, de oogen er van zijn erg vervelend : die moeten *geput* worden. Wortelen krabt ze af, jonge aardappelen schraapt ze. Soms laat ze aardappelen in de braadpan *poffen*, soms worden ze tot puree geperst en dan met paneermeel bestrooid. Roost ze bokkingen, of braadt zij ze aan de speet, dan passen daar *aardappelen met de schil* bij.

Zelden ruikt het branderig in haar keuken : steeds houdt ze een oog in 't zeil. Een gebraad belegt ze wel eens met schijfjes spek en laat het dan op een zacht vuur *smoren*. Van bestorven wild houdt de familie niet. Eerst pluist ze een kip, dan brandt ze er de vederstoppels af (zij zengt ze) en laat ze blakeren op een hevig vuur.

De melk, die gekookt wordt, bekommert haar weinig, want ze kookt ze in een *melkkoker*. Moest ze overkoken, dan zijn er gaatjes in 't deksel. Nooit is de melk geklonterd of gestremd. Wel laat ze met opzet toe, dat ze schift en kaast : op zulke *zachte kaas* zijn de kinderen verslingerd.

In 't *verstellen* van kleederen, leert ze veel bij en met voldoening stelt ze vast, dat ze heel wat schikkingen en veranderingen kan aanbrengen. Dagelijks moet ze knopen aannaaien,

(1) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

een knoopsgat met een *trens* afboorden en de *lus* aan den kraag van *de* overjas toestikken. Zelfs keerde ze reeds een verschoten jas. Dan moet ze de voering *uittornen*.

Elke week schuiert en borstelt ze de kleedingstukken op. Haar hoeden smukt ze zelf op en ze garneert ze.

Valt er te wasschen, dan is het druk. Daags te voren zet ze het linnen in kuipen in de week. Dan kookt ze het af. Gelukkig doet de waschmachine de rest. Maar het blauwen, afspoelen, uitwringen, bleeken en met *knijpers* ophangen, dat doet ze zelf. Ze stijft het linnen met *de* stijfsel, strijkt het en plooit het op.

HET WICHTJE.

Voorverleden maand viel haar vriendin ziek. Ze zat vol uitslag en de puistjes ontwikkelden zich tot zweren en bloedzweren. Even kreeg ze het wichtje ter bewaking.

Het viel fel mee, want nauwelijks had het door *de speen* de melk uit de zuigflesch gezogen, of het doezelde in, terwijl het nog op eigen lippen zabbelde. Te veel mocht het niet zuigen; het had reeds *aan den berg geleden* en die puisten op 't hoofd maakten het afzichtelijk. Een *dot*, om voortdurend op te zuigen, kende het niet. Moest het verschoond worden, dan alleen sloeg het aan 't gillen en aan 't schreeuwen.

Wat kan het spartelen met zijn mollige kuitjes! Reeds merkt het lichteffecten op, grijpt naar den rammelaar, lalt, blaast luchtbelletjes, gilt uit loutere pret en zabbert overvloedig dat het spuwsel op *het slabbetje* neerdrupt. Het heeft reeds getand en twee melktandjes zijn uit de tandkassen gebroken.

Tijdverdrijf.

VADER.

« In de hal, » bromt hij tot Fransje, « heb je weer het sitspapier (gedrukt behangselpapier) beschadigd en in de eetkamer *deed* je de klink in het meubelpapier drukken. Je *nam* ook een stukje plint naast den deurstijl weg. Wacht maar eens, 't zal nu wel gedaan zijn. »

Hij neemt zijn werkkastje, dat werkelijk van orde⁽¹⁾ getuigt : daarin liggen twee rubber *deurbuffers*. Hij schroeft ze achter de deur, in den parketvloer, met zijn schroevendraaier vast. Dan stapt hij de trap op. Daar heeft Fransje weer middel gevonden om een *ringschroef* los te wroetelen. Vader moet nu een nieuw gaatje boren met zijn fretboor. Moeke heeft het gezien en vindt nu alle soorten van karweitjes. De kelderdeur is ook geschrant : ze *zit* niet meer *haaksch*. Ze afvijlen met de vijl vindt hij gewaagd; liever ze afschrappen⁽²⁾ met het schraapstaal.

Een *draadnageltje* zoekt hij nu, met kleinen kop en fijne stift om de plint te bevestigen. « Morgen zal ik in den kelder gaan » zegt hij. « Schroefoogen heb ik niet voor 't oogenblik. Daarbij, die dienen beter om iets aan te hangen; *den* spoed van mijn laatsten schroefbout heb ik voor enkele dagen *dol gedraaid*. Mijn buurman heeft wel een schrobzaag om ronde gaten in de buitendeur aan te brengen; zoo zullen misschien de grendels houden. Moeke is niet gerust met een nachtslot alleen. Toe, schenk me nu maar een *bittertje* in vóór het souper. De werklooze⁽³⁾ krijgt dat ook wel. »

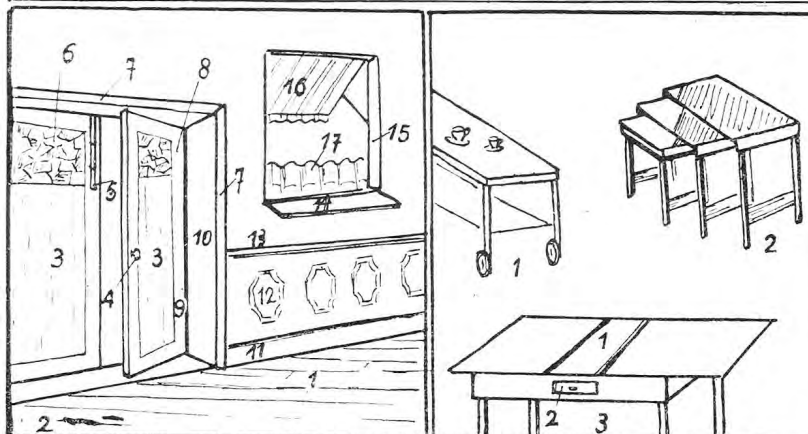
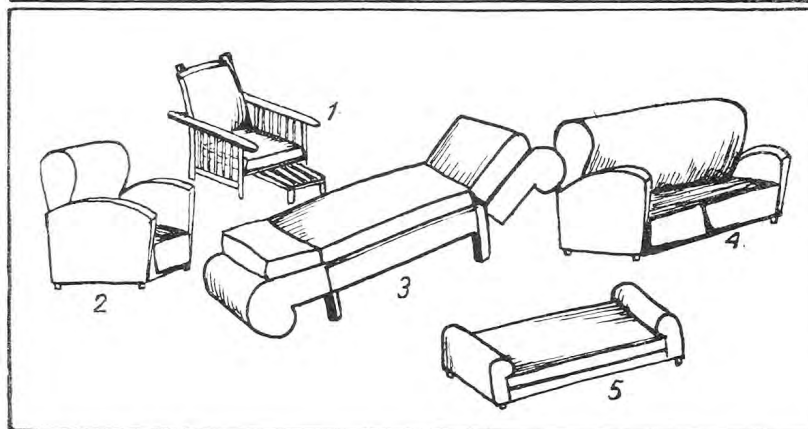
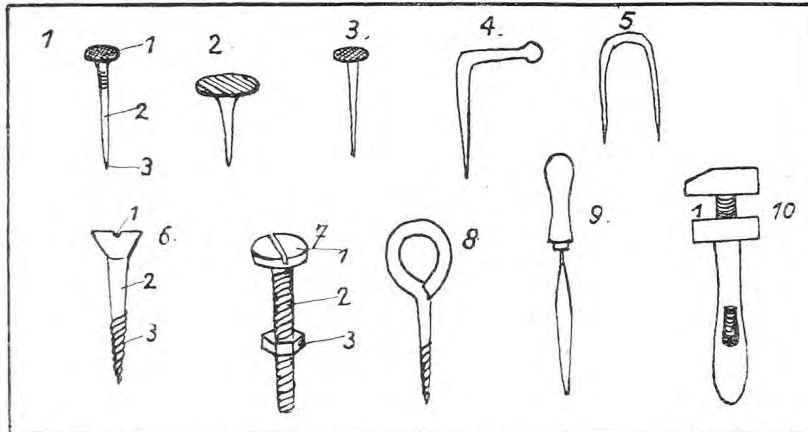
Moeder moet een nieuwe flesch *ontkurken* met den kurketrekker. 't Is weer een omtuinde flesch : die schijnt lekker. De kinderen lonken er naar. Om niet te morsen stopt moeder een schenkkurk in *de* tuit en het bittertje klokt in den borrel.

SAMEN.

Radiouitzending.

Als alle werk voltooid is, vermaken de kinderen zich het meest met naar het kinderuurtje te luisteren. Van veel en rad

-
- (1) Order en orde onderscheiden : eenorder ontvangen (handelstaal).
op order (van den burgemeester : niet, op
tot nader order. [bevel.
- (2) In de daad van wegnemen is afschraapsel fijner dan afschrabsel.
Wortelen afschrabben, schorseneeren afschrappen. Schrappen bedoelt
puntig maken.
- (3) Een werklooze valt onvrijwillig zonder werk; een werkeloze verlangt
niet te werken.

Allerlei.

1. De draadnagel (m.) :
 1. kop (m.),
 2. stift (vr.),
 3. de punt (vr.).2. Tapijtspijkertje.3. De spijker (m.).4. De haak (m.).5. De kram (vr.).6. De schroef (vr.) :
 1. de gleuf,
 2. de spil,
 3. de draad. | <ol style="list-style-type: none">7. Schroefbout (m.) :
 1. kop,
 2. spil,
 3. moer.8. Het schroefoog.9. Schroevedraaier.10. Schroefsleutel (m.) :
 1. de bek. |
|--|---|

Zetels.

1. Een luierstoel.2. Clubzetel (m.).3. Divan (m.).	4. Canapé (vr.).5. Ottomane (vr.).

Tafels.

1. Dientafel.2. Mimitafeltje.	3. Uithaaltafel :
 1. uithaalblad,
 2. lade. |
|--|--|
-
1. De parketvloer.2. Twee knoesten.3. Een stolpdeur.4. De knop.5. De spanjolet.6. Het ijsglas.7. Het deurraam.8. De deurstijl.9. De spanning.	10. De indieping.11. De plint.12. Lambrizeering.13. De keellijst.14. De vensterbank.15. Het kozijn.16. Het zonneblind.17. De glasroede.

praten, kwebbelen, houden ze niet. Dan draait Jan terstond⁽¹⁾ *het afstemkruis* rond, schakelt Toulouse uit, waar de speaker⁽²⁾ gewoonlijk kletst, als hij het over reclames heeft. Hij vertelt flousjes en, alhoewel de reclames opgesteld zijn in den toon van liedjes van den dag, bekooren ze niet.

Spreken.

Hetzelfde gebeuzel hooren de kinderen soms in andere uitzenders; die schakelen ze ook uit. Wel beluisteren ze gaarne een Franschsprekende, die goed ter tale is en *kalt als Brugman*. Toch verkiezen ze het kindergesnater uit het kinderuurtje. Daar wordt nooit gezeurd (gezanikt). Dat vinden ze leuk en grappig. 's Maandags wordt Luxemburg nauwkeurig met *den afstemknop* afgestemd. Vader regelt de selectiviteit; hij kocht onlangs⁽³⁾ een nieuwen dubbelrooster aan en een weerstandlamp, want soms kwam er een andere uitzender doorbrommen.

Daar wordt een wedstrijd ingericht voor zangers en het gaat er wat aangenaam toe! De speaker raffelt (rammelt, rabbelt) met een tikje humor de persoonsbeschrijving af. Het gaat vlug: nooit wauwelt hij. Hakketeeren is ook uitgesloten, want, zingt de zanger *uit de maat*, slaat hij een te hoogen toon aan, dan rinkinkt de gong en geschorst!

De regeling van ons radiotoestel gebeurt geluidloos, zonder piepen of knarsen. De anti-fadingfilter⁽⁴⁾ belet een zender nog te verzwakken. Het geheel steekt in een kast uit gepolitoerd notenhout.

KAARTEN.

Komt de buurman om wat te kouten, dan wordt er soms gekaart. Zwartepieten, smousjassen, hartenjagen, jokken en al de beslommeringen van een schreefje aan en een schreefje af, van den te stok nemen, een driekaart te roemen, daarvan houdt niemand meer.

(1) Terstond heeft een minder lang tijdsverloop dan aanstonds. Op staanden voet veronderstelt een bevel. Oogenblikkelijk is minder dan onmiddellijk.

(2) ea als ie.

(3) Hoofdtoon op on.

(4) fading: a als ee.

Whisten staat veel hooger. Toch maakt er niemand een geld- of hazardspel (1) van, want het gaat met uitgetelde schijfjes, die den gezamenlijken inleg, den pot, uitmaken.

Vader heeft *een stok kaarten*; hij mengt ze en zijn tegen-speler neemt ze af. Nu *deelt* hij ze *rond*; er blijft geen *alon* over.

Er wordt voorgesteld, meegeloopen en dan weer gepast. 't Waren ook paskaarten. Ik stel 't spel voor en speel ruitenaas uit. Iedereen bekent; niemand durft verzaken, want de buurman is scherpzinnig en nauwgezet. Mijn partner biedt klaveren.

LACHEN.

Plots troeft vader den slag af met *troefboer*, mijn partner schaterlacht en troeft boven met troefheer. Ik moet er om gichelen, maar moeke *lacht wijjes*. Broertje smuult mee.

Nu speelt de buurman schoppenaas uit: zoo bekomen we voldoende slagen en voor vader gaat het spel *een down* (verlies).

« Mizerie » kondigt hij dan aan. Moeke lacht eerst in 't vuistje, ginnegapt nu terwijl ze klaveren whistkaart toont. Hij zit in zijn rikketik en ik, die ook moet gnuiven (achter baks lachen), speel *het aas* van ruiten uit. Toch glimlacht vader niet; hij weet wel waar het zal op neerkomen.

We hebben hem *blut gespeeld*. Als hij den pot inzet, grimlacht hij en wij gaan aan 't jolen. Zelden wordt *groot slem* gespeeld.

KRUISWOORDRAADSEL.

Sinds twee maanden hebben we daarvan afgezien: de kwestie werd al te pikant. Soms vond vader te veel varianten, soms te weinig en dan sloeg hij zijn woordenboek na en vorschte alles op. Hij berekende al de mogelijke kansen, brak zich het hoofd er op *tot piekerens toe*.

(1) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

DENKEN.

Dan overpeinsde hij weer het geheel en besloot eindelijk op den luk af in te vullen. Zoo konden wij hem overreden, voortaan het zaakje stop te zetten. 't Was tijd ook, want als hij aan 't zinnen was, verdroeg hij niet meer het minste gerucht.

GELUIDEN.

Dadelijk flapte hij de keukendeur dicht, als hij de boter in de pan hoorde snerken, de aardappelen pruttelen bij 't koken, of den waterketel razen.

De hond, die buiten tjankte en huilde, *sloeg* hem ook *op de zenuwen*. Fransje zat lustig een beschuitje te knappen; hij kreeg ook een standje.

Op zekeren avond hoorde ik 't hek knarsen : de sneeuw knarpte onder iemands voeten. Het stommelde tot op 't bordes en bonk! Daar werd op de deur gebeukt, dat de ruiten dreunden. Vader vloog op, maar toen hij oom zag, verbleef hij niet meer in een bui van *kwade* luim. Ze gingen samen biljarten (1). Ik ga ook eens mee, want *ik mag het biljartspel wel*.

Een Feest in de Familie.

TOEBEREIDSELEN.

Toekomenden Zondag zal Jan zijn plechtige communie doen. Sinds enkele dagen staat het huis in rep en roer. Welk een herrie! Emmers, dweilen, borstels : alles ligt u in den weg.

(1) Hoofdtoon op de tweede lettergreep.

Moeke is kort aangebonden : ze is nogal opvliegend ⁽¹⁾, zenuwachtig ⁽²⁾, gejaagd en kibbelig. Vraag haar geen uitleg, want ze vindt toch voor elk gat een spijker. « 't Moet keurig staan en blinken » beweert ze.

Als de meubels afgestoft zijn met een pluimborstel en het kopergeroi met poetsextract opgepoetst is, keert ze de vloeren af met een platten borstel. Dan schrobt ⁽³⁾ ze met een harden borstel, dien ze *een luiwagen* noemt, en dweilt.

In het bureau boent (wast) de werkvrouw de parketvloeren en zwabbert ze dan af om 't laatste stof met den *zwabber* te verwijderen. Nu de tapijten uitkloppen en met den *schuier* schuieren.

Buiten is 't nu te doen. Het trottoir wordt afgespoeld en afgespoten met *een slang*, het bordes en de dorpel worden afgeschrobd met een harden borstel uit chiendent.

IN DE KEUKEN.

Een hoen is in den kookpot aan 't pruttelen. Dat wordt zeker bouillon. De keukenmeid schikt de pasteitjes. De banketbakker heeft ze met *bladerdeeg* uit geklutst eiwit gebakken. Ze neemt er elk bruin dekseltje af en *snijdt* nu de kip *voor* met een *voorsnijmes*. Nu beent zij ze uit en maakt het wit vleesch met zachte saus aan. Ze vult er de pasteitjes mee : dat zal voor *de entree* dienen. Fransje mag den kookpot leegslabberen : wat likkebaart hij !

De vischhandelaar heeft de visch ⁽⁴⁾ gegromd en de zalm afgeschrabd ; dat veroorzaakt haar geen werk.

Met den ossenhaas, in welriekende kruiden ⁽⁵⁾ geweekt om hem een prikkelenden smaak te geven, zal ze *gegratineerde bloemkool* en bruin gebraden aardappeltjes opdisschen. Sla maakt

(1) Hoofdtoon op de tweede lettergreep.

(2) Hoofdtoon op ach.

(3) Schuren beteekent wrijven en polijsten.

(4) Hij eet een stuk van de zalm, van de haring, snoek, paling.
De visscher ving den zalm, den haring, den snoek, den paling.

(5) Kruid : nieskruid, wormkruid, kruidnagel.
Kruit : buskruit, rattenkruit.

ze aan met mayonnaise en olie, die ze uit het *olie- en azijnstel* langzaam laat druppelen, terwijl ze aanhoudend roert. Ze strooit er een likje zout over en giet er een ideetje azijn in.

Moeke kijkt of de galantine, die in een *heetwaterbad* staat, klaar is. De reuk verspreidt zich weinig, want langs *de* glazen *rookvang* stijgt hij in den schoorsteen op.

Als nagerecht brengt de banketbakker morgen een mokkakoek, een monumentale taart, *roomijs* en *vlaas*.

UITNOODIGINGEN

Hiervoor zijn vader en Jan druk in de weer. Geen familielid mag vergeten worden. Visitekaartjes zenden past bij zulke feestelijkheid niet. Jan kan wel den brief zelf opstellen, maar voor wat zijn oom, den aalmoezenier, den geneesheer en zijn leeraar betreft, daarin moet vader hem helpen met begin- en slotformule.

« Laten we maar denzelfden inhoud neerschrijven » zegt vader.

Het is me een werkelijk genoegen U mee te deelen, dat Zoo neem ik eerbiedig de vrijheid U op het feest uit te nodigen. In het aangenaam vooruitzicht een gunstig antwoord te mogen ontvangen, bied ik U, hooggeachte Heer, mijn eerbiedige groeten aan.

« Nu opgelet voor den titel en 't adres op den omslag. Voor uw oom, den aalmoezenier, moet het luiden : Weleerwaarde, en : Laan op Tervueren, Brussel.

Voor den geneesheer en uw leeraar : Weledelgeleerde Heer, Straat op Brussel, Leuven.

Is de bus hier nog niet gelicht, dan kunt ge uw brieven dadelijk posten. »

FAMILIELEDEN. ENKELE ZIEKTEN.

's Zaterdags waren de meesten reeds aangekomen en daar we talrijk waren, werd er wat gekaart. Smousjassen was het best : zulk *allegaartje* kon iedereen meespelen. Dan werd er over de familie gebabbeld.

Moeders zwager, die vroeger aan een chronische bronchitis⁽¹⁾ leed, had nu een pleuritis⁽¹⁾ (longvliesontsteking) opgedaan.

Toen hij de ziekte voelde smeulen, had hij *plakpleisters* gelegd, de borst met jodiumtinctuur ingewreven en *den* gekenden *grog* met cognac⁽²⁾ gedronken. Nadien werd hij te koortsig : nu was hij er van overtuigd, dat hij een erge ziekte onder de lenden had.

De docter *percuteerde de borst*, gebood dadelijk *laatglazen* te zetten en nadien heete compressen. Dan rochelde en fluimde hij geweldig. Tweemaal daags moest de zieke kant met *kamferspiritus* aangewreven worden.

Thans is hij in beterschap : indien hij de opgelegde behandeling niet nauwkeurig naleeft en de *bloedsterkende middelen* verzuimt in te nemen, dan is een *instorting* niet uitgesloten.

Grootoom is nog altijd op den sukkelweg met zijn bloed, zoo vertelde tante. Zijn voet, die ontwrichtte, verwekte ook een aderspat. Hij dacht dit in 't vervolg te voorkomen met *aderspatkousen* te dragen. Dan *werd hij adergelaten* en sinds hij nu op *een* diët leeft, is hij aan de beterhand. « Dien avond, » gaat tante voort, « toen hij *een aanmaning* had *tot bloedaandrang* en dreigde door een beroerte getroffen te worden, vergeet ik zoo gemakkelijk niet.

Nu lijdt hij aan reumatiek⁽³⁾ : dan is 't een spit (lendenschot), een soort van ischias in de heupen, dan zoekt ze weer den voet, wat hem *de podagra* (voetjicht) veroorzaakt. »

Neef vond dat er nu genoeg geklaagd werd. « Met al die ziekten, » zei hij bits. « Ik heb wel een *wandelende nier*, 'k heb 't koudvuur (de gangreen) in mijn teen gehad en werd nadien geopereerd aan een *blindedarmonsteking* (appendicitis), en toch ben ik springlevend. »

VERMAAK.

Toen kwam er goed humeur in 't gezelschap. Raadsels oplossen, grappen vertellen en bijzonder de jeugdijaren herinneren !

(1) Hoofdtoon op it.

(2) Hoofdtoon op cog.

(3) rheu uitspreken als de u in muur.

Nicht verraste ons met goocheltoeren : ze nam den bril uit tantes *brillekoker* en tooverde 't glas uit *den ring* weg. Uit vaders ronden hoed haalde ze een stel kleurpotlooden voor Fransje en een vulpen voor Jan.

GAAN.

Neef gaat er prat op enkele artisten na te bootsen. Als een Olivier Hardy slungelde hij vooruit, slierde dan plots over den vloer als Charlot, sjokte naar de deur toe, tippelde daar verder als een Japaansche en maakte een slippertje achter de deur. Daar kwam hij terug met een schuithoed op, waarvan een voile met moesjes neerhing. Hij hinkte, alsof hij *een kunst-been* had, naar de kruk vóór de piano.

Verschrikkelijk begon hij eerst te tangelen, dan ging het op in een wals. Gansch de familie zette aan « Daarbij dien molen ». Om te sluiten was het van : « Speelt het hoempa-orkest in ons straatje ». Zoo eindigde de avond in vreugde en genot.

Het Feest.

LUIDEN.

De keukenmeid stapte naar de vroegmis. Het morgenklokje tjingelde eerst en tampte dan. Kort nadien klepte het en de zware klokken begonnen te dreunen en te brommen en echoden ⁽¹⁾ over de stad.

KLEEDEREN.

Ondertusschen kleedden de familieleden zich aan. Jan liep piekfijn gekleed. Zijn *colbert* uit serge zat hem perfect. Links en rechts liep hij te geuren met zijn nieuwe lakschoenen. Hij pronkte met zijn fonkelnieuw *bretellengarnituur*. Zijn staande

(1) e kort uitspreken.

boord met een wit strikje stond hem schattig. Toen hij zijn zijden hoed opzette en zijn *glacéhandschoenen* aantrok, scheen hij door een ringetje gehaald.

Moeke stond ook correct. Over haar gazen japon, die met een *tulen jabot* opgesmukt was, schoot ze een *bontmantel* aan. Die drapeerde haar prachtig. Vader hielp haar tooien. Tante praalde met een *vossenbont* over haar krippen tailleur, in parende kleuren. De hoedjes waren ook met smaak *gegarneerd*.

IN DE KERK.

Nu autoden ze naar de gezongen mis, waarin ieder zal communiceeren. Twee koorknapen, met toog en koorhemd, steken de kaarsen aan, vullen de ampullen met water en wijn. De koster zet den missaal aan de epistelzijde, zorgt voor het wierookvat en het *scheepje*, brengt den *carillon* aan om te bellen, vervangt dan kaarsen in den *offerblaker*.

De priester door twee diakens gevolgd, treedt uit de sacristie. Hij draagt een witte albe, een gekruisten stoel, den manipel aan den linkerarm en een wit kazuifel⁽¹⁾. Ze knielen neer en zenden een kort gebed op. Een diaken opent het tabernakel en stelt *de monstrans* in den *expositietroon*.

Daar ruischt het orgel in breede akkoorden, zwelt grootsch aan tot een prachtige harmonie : een opborreling van virtuositeit en kunst. De zangers, *op het doksaal*, vangen met den zang aan.

Na het evangelie wordt het sermoen op den predikstoel gepredikt. De *suisse* wandelt statig voort; vandaag lijkt zijn staf, *bandelier* en *steek* op 't hoofd van goud. Met zijn schaal schommelend, *zamelt* de koster geld *in*, terwijl de stoelenzetters het stoelgeld omhalen.

Als de celebreerende priester aan de consecratie de H. Hostie ter aanbidding opheft, voelt Jan het gewichtig oogenblik naderen; hij bidt ingetogen, verwekt een akte van berouw en zendt schietgebeden op.

(1) kazuifel is v. en o.

Nu neemt de priester de H. Hostie van *het corporaal* en legt ze op de pateen. De communicanten rijzen op : ze naderen tot de H. Tafel.

De priester zal de H. Communie uitreiken . elke H. Hostie neemt hij uit de *ciborie*.

Meisjes en jongens keeren naar hun plaats terug : ze richten eerst een gebed van dankzegging op en blijven dan in vrome overweging.

Na de mis gaat de processie in de kerk uit, met het processiekruis vooraan en het Allerheiligste onder het *baldakijn*. Nu volgt de benedictie : de priester neemt de monstrans met een hoekje van het *schoudervelum* ⁽¹⁾ op en zegent de aanwezigen.

Straks zal de familie ook de hoogmis bijwonen.

THUIS.

Vóór het diner bood moeder op een schenkbord *roemers vol port* aan. De donkerroode morgenwijn fonkelde in de geribde randjes. Oom, een echte droogkomek, flepte den roemer met een slok leeg. « Dat vraagt naar nog, » gekscheerde hij.

DRINKEN.

Neef Piet lepte er smakelijk aan en lurkte het dan binnen. Lichtjes smakte hij nadien. « *Die port verraaft zijn herkomst* en heeft een fijnen bouquet » beweerde grootvader terwijl hij likkebaarde. Frans zabbelde het door een strootje binnen : zoo duurt de nasmaak langer. De dames verkozen een likeurtje en moeder kwam met het *likeurservies* uit donkergroen *ijsglas* af. « Cognac⁽²⁾ bijt me op de tong, » lachte tante « en slaat vlug naar 't hoofd. » Zoo lurkte ze curaçao ⁽³⁾.

(1) um als dus.

(2) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

(3) ao uitspreken als de ou van hout.

ETEN.

Fransje alleen hoorde men *den* bouillon slobberen en aan vleeschballetjes slabberen. Of er aan *de entree* gesnoept en gemuisd werd! Wat knibbelden (nibbelden) ze nadien aan de gebakken aardappeltjes. Jan likte gaarne de saus van den ossenhaas. Deze was zoo malsch door in welriekende kruiden te weeken, dat er niemand hoefde aan te knauwen. Daarna smolt de galantine op de tong weg en scheen *het verhemelte* te verzachten.

Plots knalde de kurk van een champagneflesch weg : de champagne schuimde en bruiste in *de bekers*. Nu stelde vader voor op Jans gezondheid te drinken en de bekers rinkelden tegen elkaar.

Sappige meloenschijven werden binnengezwolgen en het roomijs vergemakkelijkte de spijsvertering.

VREUGDE.

Oom loste een *hoorbare oprisping van de maag* (een boer); toen hij wilde zeggen « Verontschuldig me » deed een tweede hem de woorden in de keel stokken, wat ieder in een lachbui deed ontsteken. Dat sloeg in.

Nu stond hij op om een toespraak te houden, maar zeker had de champagne hem *speekselvloed* gegeven en 't ging niet. « Doe me nu gauw een *slabbetje* voor, » schokte hij al lachend, « ik verval in de kindsheid (1). »

Luidruchtig zette neef Piet een spotliedje in. De glazen rinkinkten mee en Fransje sloeg de maat met een notenkraker.

Uitbundig ging het er nu toe. Tantes tong *sloeg kadul*; ze had zeker een fleschje te veel geknapt. Oom had ook den prins gesproken : « 't Lof zal op mij moeten wachten, » hikte hij, « ik ga ergens wat indoezelen. Vandaag kom ik zeker met een *nat zeil thuis*, » bromde hij verder, laveerde naar de veranda,

(1) in de kinderjaren. Kindschheid beduidt onnoozelheid.

waar hij op een stoel neerzakte. Grootvader knikte wel mee, maar scheen toch licht beschonken. Toen neef een schuine mop vertelde, scheen vader *Oost-Indisch* doof.

Daar kwam de keukenmeid met de blinkende filters. Prachtig idee! Koffie is een *afzakkertje* na zulk een maaltijd. Grootvader slokte een teugje binnen en vroeg dan een *maagmiddel* om te digereeren ⁽¹⁾.

Welgeluimd en voldaan ging het dan naar 't lof. « Binnen ⁽²⁾ veertien dagen, » beloofde vader aan de kinderen, « sporen we naar zee en over ⁽³⁾ een week kunnen we aan het tuinieren gaan. »

's ZONDAGS.

HET KOFFIEHUIS.

Vader is gewoon in den morgen een partijtje te gaan biljarten ⁽³⁾ in *het café*. Jan mag het afkijken en de *punten markeeren*.

Op het terras wachten zij op de vrienden, die *ten getale* van drie zijn. Het zit er lief tusschen de neerhangende bloemenkorfjes en de laurierboompjes. Het zonnescherf is neergehaald.

Daar zijn ze met hun drieën; langs een *tourniquetdeur* gaan ze binnen. De kellner vraagt wat ze gaan gebruiken. Ze bestellen een biertje (1/2 liter) en spuitwater voor Jan. De kellner gaat naar de toonbank, waar de baas de kraan opent en vier glazen met parelend en schuimend bier voltapt. Hij zet ze op een *papierplakje* en neemt een *dopje* om de *capsule* van het *spuitfleschje* te openen. Verder worden *twee kōffie* besteld en een

(1) Spreek uit met de g van gaan.

(2) Binnen duidt één van de dagen aan, over bedoelt na dit tijdverloop.

(3) Hoofdtoon op jart.

limonade-gazeuse. Hij draagt er op een schenkbord klontjes suiker, room, melk en twee dampende filters. Er naast staat een gele *kogelflesch* met het drankje.

KERELS.

In de keuken zit een heele serie⁽¹⁾ nathalzen : ze drinken er borrels cognac⁽¹⁾ en weten van Teeuwis noch Meeuwis. Nu komt er een aan de toonbank.

Hij laveert erg en schijnt een rechte straatslijper, die zijn tijd verkonkelt al slompnd en brassend. Een andere zwabbert hem iets in 't vuurrood gelaat en lanterfant dan buiten.

De eerste wil ons schuine moppen vertellen. Vader houdt hem *op een afstand* en doet *een* beroep op het feit dat wij gaan biljarten. Zoo heeft hij niet *gemoogd* en ook niet *gekund*.

BILJARTEN.

Ieder neemt den keu (biljartstok) uit het rek. Aan het treksnoer hangt het krijt, waarmee de *pommerans* aangewreven wordt. Vijftig punten worden bepaald. Wie heeft *het aas* om te beginnen?

Een bal ligt tegen den band ; vader zal een doorstoot geven maar de punt van zijn keu schuift op den bal weg : *hij ketst* zoo en mist het punt. Nu moet zijn vriend den bal trekken. Hij vindt er *een* middel toe. Ongelukkig geeft hij een kopstoot, omdat hij te veel effect wilde geven. Zijn bal raakt nu de drie banden en klotst toch eindelijk tegen den anderen aan : een echte misstoot en toch *een zwijn* (een bof) dat Jan moet markeeren. 't Is zeker een twijfelachtig⁽²⁾ geval.

Een vrouw komt *om* een almoes vragen.

Als 't klokje twaalf klept, roept vader den kellner : « Jan⁽³⁾, afrekenen ! » *Pasmunt* heeft hij niet op zak en vraagt dan. « Heb je geen *frank aan pasmunt* ? » Hij geeft hem een fooi. Nu stellen de anderen voor een rondje te betalen. Vader weigert.

(1) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

(2) Hoofdtoon op acht.

(3) Een kellner wiens naam niet gekend is, wordt « Jan » genoemd.

Ze wenschen elkaar smakelijk en antwoorden insgelijks ⁽¹⁾.
— Misschien tot straks, op de match ⁽²⁾ — Neen, want onze ploeg reist naar Anderlecht. — Dan tot *Zondag aanstaande*, of waarschijnlijk tot dezen avond, op het bal in *de* open lucht.

Naar de(n) Bioscoop.

Moeder zet eerst de koffie. Vader drinkt *den* kop leeg en ieder kleedt zich aan.

FRANSJES KLEEDIJ.

Hij zou te fel transpireeren met zijn *eskimopak*, daarom speelt moeder hem zijn slobkousenbroek aan; de *souspieds* houden met elastiekjes onder de schoenen vast. Hij draagt een gebreid costuum met bretellen en een muts.

DE BIOSCOOP.

Er is veel volkstoeloop; ze moeten ook *in file* gaan staan. Enkele personen berusten in de zaak: bedaard en gelaten; andere ontzenuwen zich, fluiten een gekenden marsch ⁽³⁾ en vertoonen zenuwtrekken op hun gelaat.

Vóór de kashoudster moet er met eenen gemarcheerd ⁽⁴⁾ worden. Vader vraagt vier *toegangskaarten* en een plaatsaanwijster leidt ons binnen, terwijl ze onze zetels met een zaklantaarntje belicht. *De permanente voorstelling* is nog niet begonnen.

Het reclamescherm rolt op en daar komt het journaal van actualiteiten ⁽⁴⁾

(1) met de ij betoond.

(2) met e-klank.

(3) met de Fransche ch.

(4) Het journaal wordt aan boord van een schip gehouden of als dagboek van een handelaar.

HET JOURNAAL.

Eerst wonen we een vergadering van den volkenbond bij. De voorzitter zetelt voor. Hij verklaart de vergadering *voor* geopend. De vaste ⁽¹⁾ secretaris leest het verslag voor. Nu werpt de Chineesche afgevaardigde een kiesch onderwerp op. Hier wordt niet ver over uitgeweid; 't moet afgebakend worden. Een stemming *in rondvraag* gebracht en een subcomissie samengesteld.

Nu volgen tafereelen uit den burgeroorlog in Spanje. Geblindeerde rups- en pansterauto's slechten een heel huizencomplex. Eigrenaten worden uitgeworpen en de vleugel van een leger wordt gedeployeerd.

Afgrijselijk! In China worden lijken met een schop op een wagen geschept. Jan griezelt en rilt er van. Moeke wendt het hoofd af. Dan ronken en dreunen de motoren der vliegmachines: één doet *aan acrobatiek*, hij dwarrelt als een blad neer, keert op de zijde en dan totaal op den rug. Uit een tweedekker daalt de tweede piloot met *een valscherms* neer. Zoo wordt een *record vastgesteld* om over enkele dagen *verbeterd* te worden.

In een vlieghaven stijgt een vlieger in de cabine ⁽²⁾, de oppasser kijkt het *stabiliteitsvlak* na en zet nu de schroef aan. De eendekker rijdt weg op voorwielen en *landingsgestel*.

Eindelijk wordt een teekenfilm afgedraaid, tot groote pret van iedereen. Dan komt een gefilmeerde operette. 't Is een echte variété-wereld: pralende revuescènes met girls op een draaienden vloer.

Jammer zijn de karakters niet te nauwgezet uitgebeeld en ietwat verwrongen tot belachelijke figuren. Toch slaat de film in; *ze* oogst veel bijval.

Vader beweert dat hij van een cynischen glimlach niet houdt en dat al de plastische contrasten, die *personages* in licht en donker *modeleeren*, zelden kunst beteekenen. Meestal

(1) Bestendig beteekent « niet wispelturig. » Bestendig van natuur. Permanent drukt uit: aanhoudend, onafgebroken. Een permanente hitte, tentoonstelling, vertooning.

(2) Kajuit op een schip. Spreekcel voor de telefoon. Seinhuys op 't spoor. Een cabine is in een vliegtuig of de ruimte, waarin de projectielantaarn in de bioscoop staat

is 't bluff⁽¹⁾; die fluisterstem met haar *metallieken* naklank staat hem ook niet aan. Hij verkiest een tooneelopvoering door een *tooneelgezelschap*, waarin een sterke mimiek, doordringende blikken en een openhartige lach de toeschouwers doen opgaan en op een hooger peil brengen.

OP DE JAARMARKT.

's ZATERDAGS

vóór de jaarmarkt had Fransje met zijn autoped een slippertje gemaakt. Moeke vond hem terug op de markt. Toen stelde hij duizenden vragen over het waarom en het hoe : alles begreep hij nog niet.

Een heele reeks woonwagens, door een tractor getrokken, kwamen aangeschommeld van 't station, waar een extratrein binnengestoomd was. De vrachtwagens waren geladen met palen, stutten, allerhande circus- en kramengerei en spullen.

De speciale dierenwagens volgden. De bestuurder van den (het) circus had reeds een soort van parade op touw gezet. Eerst was het een troep *volbloed paarden*, door pony's gevolgd. Een veulen had lust tot steigeren, schuimbekte en sloeg zijn pooten uit.

Achteraan sukkelde een knol voort, hij proestte en scheen versleten in 't kruis. Twee olifanten plompten log vooruit met neerhangende tromp. Een slurpte water en trompette.

Morgen mogen de kinderen den maaltijd der wilde dieren bijwonen. Jan herinnerde zich nog de prachtige *welpen* met hun leeuwin. Herhaaldelijk deed de temmer zijn *karwats* door de lucht snerven om de dieren te ringelooren.

(1) Met de u van dus.

Wat klauterde de tijger bloedgierig tegen de traliën van zijn hek op; hij brulde en reutelde nu en dan, terwijl de leeuwin brieschte en op de traliën klauwde.

Hoe wreed verslonden ze het toegeworpen vleesch, ze reten het open, met heele brokken slokken ze 't op, kraakten en kluifden de beenderen.

's ZONDAGS.

Eerst natuurlijk *den mallemolen* op met zijn neer- en opgaande paarden, schommelende zetels en draaiende bootjes. Na twee ritten ontving Fransje een ballon als surprise. Toen de serpentine om Jans paard slingerden, voelde hij zich zoo opgewekt, dat hij een *rittenboekje* koopen wilde. Vader gaf zijn toestemming niet. « Er zijn nog andere spelen en ieder moet leven. »

Het autospel was gevaarlijk. Dat aanrijden, hotsen, botsen en schokken stond hem niet aan. Nu stegen ze de trappenlift op van de *rutschbaan*. Van een plankier stapten ze in een wagentje. Daar schoot het weg en steeg op de rails. 't Snorde voort, gonsde neer en zoefde dan weer naar boven tot op een duizelingwekkende hoogte. Daar spreidde zich een prachtig panorama ⁽¹⁾ van gansch de jaarmarkt uit. Plots zwierden ze naar beneden. Het wiemelde voor de oogen. Dan draaide het wagentje en stopte. Fransje *voelde zich nog draaierig* en wankelde op zijn beëntjes.

Vader legde het aan om de nare herinnering te doen vergeten. In de schiettent schoot hij enkele pijpen stuk en eindelijk lukte hij er in het kanon te doen knallen.

Uit de gebakkraam steeg een aangename geur op van *oliebollen*, *smoutebollen* en *beignets*. De wafels lagen er opgestapeld naast zakjes met aardappelreepjes.

Nu in de loterij maar kaartjes koopen en met het pijltje naar de concentrische kringen van de schijf doelen. Jammer scheen vader niet met den helm geboren.

Wat raaskalde nu de baas en met welk een geweld ba-zuinde hij de gewonnen nummers uit.

(1) Hoofdtoon op ra.

Bijzonder om den circus ging het er bedrijvig toe. De parade, met huppelende balletdanseressen, lokte 't volk. De circus beschikte over een heele reeks afwisselingen : worstelaars, dwergen, een vuureter, zelfs een slangenbezweerder. Wat wenscht ge nog meer? Er maar binnen. Eerst kwamen twee clowns moppen tappen.

Daar sprongen vier apen binnen en reden op autopedden rond, terwijl de clowns door hoepels dansten. In de andere *renbaan* waren paarden werkzaam; ze waren werkelijk goed afgericht. Behoorlijk stonden ze rechtop, vormden dan een paardenmolen en voerden een majestatischen, gerekten draf uit.

Spijtig, het was reeds afgelopen. « Dezen avond galavoorstelling » werd er afgekondigd.

WIELERSPORT.

Jan verkoos met vader 's Maandags naar de *wielerbaan* te stappen. De beste renners waren *geangageerd*, zelfs de winnaars van de zesdaagsche. Reeds stonden de officieelen op het middenterrein. *Secondanten* liepen links en rechts met wielen, velgen en banden.

Eerst was 't een snelheidswedren, enkel voor sprinters gereserveerd. Aan de vertreklijn stonden ze klaar. Een gespte zijn *haken* om zijn fietsschoenen vast; een andere zette zijn *valhelm* op.

Plots knalde het vertreksignaal. Ze schoten dadelijk op hol, maar hielden goed in elkaar. Zoo vlug draaiden ze om de wielerbaan, dat men erg verrast opkeek, toen ze weer voorbij de tribune stoven. Prachtig hielden ze vol.

Daar schiet er een vooruit en geeft *van* katoen. De anderen spannen al hun krachten in. Nu blijkt het klaar, dat ze niet tegen elkaar opgewassen zijn, want de eerste raakt de eindlijn met een wiel voorsprong.

Ha! Daar volgt de wedren voor ploegen. De eerste tien ronden worden door de *gangmakers* in een regelmatig tempo afgelegd. Nu wisselen ze met de sprinters om. Dadelijk stijgt het tempo; 't gaat om een *rangschikking*. Een ploeg met drie ronden achterstel wordt uitgeschakeld. Twee sprinters schieten weer los en de achtervolging zet in. Het peloton stuwt vooruit. Geraas, gehuil! Nu wordt op den koop toe een *premie uitgelooft*. 't Wordt ontstuimig.

De gangmakers wippen op het zadel en snorren voorbij in dolle vaart. De achtervolging verliest veld. De secondanten loopen, roepen en tieren. Om de leiding te nemen schijnt het peloton niet accoord en onze twee ontluchters rukken maar vooruit. Ze zitten de anderen op de hielen

Na vijf ronden hardnekkigen strijd van inhalen en weer veld verliezen, op de pedalen rechtop staan, duwen en hijgen, wordt het peloton verdubbeld.

Bij *de eindspurt* worden de beste sprinters ingesloten. Gelukkig maar dat ze een ronde voorsprong hadden.

IN DEN TUIN.

VÓÓR HET HUIS.

Het tuintje ligt er waarlijk riant. Links in het rozenperk groeien laagstammige klimrozen. De *saffraangele* Aviateur Blériot en de scharlakenroode Excelsa zijn in rozeboompjes opgegroeid.

Tegen *het gemeen rasterwerk*, dat de scheiding met buurmans tuintje bepaalt, rankt de zalmkleurige Gloire de Dijon.

Rechts is een perk aangelegd met eenjarige bloemen : in 't voorjaar zijn het hemelroosjes of reseda's, in vollen zomer geraniums met lobelia's afgeboord.

Moeke kweekt en verzorgt bloemen, terwijl vader den groententuin verkiest.

Dat veroorzaakt haar veel werk. Verleden jaar hebben de slakken haar *knolbegonia's* gansch uitgevreten ; de knollen van de dalilia's hebben maar weinig scheuten geschoten. Daarom besloot ze voortaan eenjarige bloemen *op kweekbedden* te zaaien ; nadien worden ze met een *plantschopje verspeend*. Zoo iets stelt haar *uitermate* tevreden. Geraniums vergen 't minste werk ; ze worden eenvoudig *gestekt*.

Tegen het trappenhuis schieten de hechtworteltjes van den wilden *wingerd* weelderig op. terwijl de *blauweregen* een deel van den voorgevel bekleedt. De klimop werd uitgerooid; het (1) maakte den muur vochtig.

ACHTER HET HUIS.

Achteraan ligt een deel nog braak; het moet dienen voor staakboonen en Brusselsche spruiten. Na den winter komt een tuinier het zwaarste werk uitvoeren. Met een spade spit hij eerst den grond om en dan *bakent* hij de paden behoorlijk met *een plak* af. Daarop schijnen de dieven (de uitloopers) van aardbeziën (2), die hij in Augustus (3) *verpoot* heeft, het uiterst goed te stellen.

De jonge *loten* van kruis- (doornbessen) en aalbessastruiken botten ook op. Verleden jaar heeft hij ze daar *gestekt*. De oude struiken kregen *bobbels* en werden uitgerukt.

Als de grond omgespit ligt, zet vader het werk voort. Hij verfijnt de aardkluiten met een *stamper* en harkt den grond met *de hark* op.

Hij legt de bedden aan. Met een richtsnoer trekt hij de lijntjes. Knolselderie, bladselderie zaait hij *hol* onder een broeikas; sla zaait hij *dik*.

Later *verspeent* hij ze met een *plantschopje* om ze te laten kroppen. Voor *witlof*, augurken (3) postelein, tomaten, *pastinaken*, savojekoolen, is 't nog tijd genoeg.

De *doperwt* steken hun teere *vleugeltjes* reeds op. Moeder verkiest ze boven de *peulerwt*, alhoewel deze niet moeten gedopt worden : ze worden met de peul gegeten. Als het *stekdroog* wordt, schoffelt Jan met *den schoffel* de aarde op en wiedt met het wiedijzer. Hij kruit het onkruid weg. Besproeien met den gieter doet hij niet meer, daardoor ontstaat een korst, die hij dan toch moet opschoffelen. Met de tuinslang besproeit hij wel eens het grasperk, als de *graspikker* het afgemaaid heeft. Fransje bevuilt telkens *den broes* op *de tuit* van den gieter. Hij duwt er sintels van den sintelweg in

(1) Als plant m. Het loof is o.

(2) De d niet nitspreken.

(3) Au uitspreken als de ou in hout.

FRUIT EN BESSEN.

Vader heeft het druk met de vruchtboomen. De *knapkersen* groeien sterk op, aan de *noorderrichting* blootgesteld. Aan den *zuidkant* staan *bloedperziken*; die hebben een heel fijne schil en smaken heerlijk.

De noordkersen (morellen) laten hun twijgjes hangen : nochtans weerde vader de parasieten van de schors met *carbolineum*.

Nu leidt hij de perzikboomen; hij bindt ze met raffia aan *bamboesstokken* op een planket (latwerk). Verleden jaar hadden ze *den krinkel* door plotse verandering van de *luchtgesteldheid*.

De leiboomen snoeit hij met snoeischaar en mes.

Tegen den muur heeft hij twee stamboomen ingetakt, hij wil ze als *spalierboomen* (lat-leiboomen) opleiden. Ligt er *blos* op 't fruit, dan ziet het er des te smakelijker uit.

Een boom wierp hij uit, die was ongeveer *gust* en droeg nog enkel verschrompeld fruit. Elk jaar plukt hij het bijtijds af, anders wordt het *beursch*. Van kneuzen is er geen spraak, want hij heeft een *plukstok* en bewaart het in een *vruchtenhor*. Fransje droomt steeds van 't sappig vruchtmoes, dat zoo verfrisschend is : hij kan dan de aalbessen *rist voor rist* aftrekken.

Bij den geuur knuppelde hij gaarne noten af, al waren ze nog groen. Dan beet hij er *den bolster* af en dopte ze, maar om nauwkeurig *de kernen te ontvriezen*, daar besteedde hij geen tijd aan. Appel of peer speelt hij met *kroontje*, *schil*, *klokkenhuis* en *pitten* binnen. Van abrikozen, perziken of pruimen werpt hij de *steen* weg. Waarom ook een pennemes vragen? In de *nagelkeep* van de *neg* kan hij toch zijn vingernagel niet plaatsen.

WEENEN.

Nu gaat hij morrelen aan de wijngaardranken, springt dan op zijn *autoped*, zwiert weg, zwenkt, keert en baf! Daar buitelt hij voorover. Hij huilt geweldig. Moeke raapt hem op. Niets baat. Hij krijgt voortdurend, gaat dan aan 't *jengelen* en huilerig zeuren van : « Jan laat altijd de hark op den weg liggen. »

Hij nokt nog tusschen de woorden in, hikt en snikt en terwijl hij weer wegrijdt, snottert hij om niemendal. « We zullen hem in de kinderbewaarschool zetten, » roept vader.

BOOMEN.

Enkel 's avonds, als Fransje zijn *kindermeel* opgeslobberd heeft en in zijn *kinderledikant* indut, voelen de ouders zich gerust. 't Liefst zitten ze dan nabij het boschje.

Vooraan groeit *kreupelhout*. Aucuba's ⁽¹⁾, seringens ⁽¹⁾, sneeuwballen, Japaansche perelaars, laurierkersen slingeren hun takken door elkaar : echt *struikgewas*. Daarover schaduwt een statige eik. Elk jaar verzamelt Jan er de eikels van en maakt met *de nappen* pijpjes voor Fransje.

Deze vergaart de beukenootjes. Hij rijgt ze aan een snoer. Ook *de vleugeltjes* van den eschdoorn laat hij neerfladderen.

In het boschje glimt de schilferige, witte schors van een berk naast een ranken populier. De kegelvormige bloemen van den wilden kastanje zijn reeds gevormd. Alleen de *spar*, met zijn alleenstaande naalden, wordt verdrongen door den *den*. Deze rankt zijn naalden bij tweeën er te fel tusschen.

VOGELENZANG.

Als de parkiet in *zijn* kooitje met snateren ophoudt en de jonge musschen onder de kroonlijst met hun gesjilp ingeslapen zijn, wordt het wat rustiger.

De kippen gaan ook roesten. Alleen een eend snebbert nog en twee musschen tjlpen tegen elkaar op.

Een late zwaluw tatert voorbij en in de verte raast een mees. In het boschje fluit een vink tot *hij* aan 't kweelen gaat : *zijn* weemoedig gezang stemt naar.

Eindelijk slaat de nachtegaal en gorgelt dan heerlijk. Volkomen rust.

(1) Hoofdtoon op de tweede lettergreep

Een vledermuis fladdert piepend voorbij. In de verte kwaken kikkers. « Morgen nog prachtig weer, » lispelt vader, om de stemming niet te breken. « We trekken naar zee. »

NAAR ZEE SPOREN.

VOÓR DE REIS.

Te halfzeven waren ze reeds te been, aan 't station. Thuis had vader *het spoorboek* nageslagen. *Een reisgids* openslaan was onnoodig : hij kent de streek wel. Aan het loket bestelde hij vier *spoorkaartjes* : « Oostende, heen en weer, 3de » In de wachtkamer moest Jan *de dienstregeling* nakijken, om te zien op welk spoor de trein binnenkomt. Aan 't *boekenstalletje* kocht vader een dagblad. Daar opende de kamerwachter de deur, kondigde den trein aan en *knipte* de retourbiljetten.

De trein stoomt binnen ; een *lijnwachter* verwittigt de *passagiers*. Machinist en stoker staan onder de kap. Eerst volgt de tender, met kolen geladen, dan de bagagewagen, waaruit de *treinchef* te kijken staat.

De portieren vliegen open ; passagiers staan op de treeplanken en stappen af. Vader verkiest een *rookcoupé*, legt *het* valies in het bagagenet en nauwelijks zitten ze neer, of de trein vertrekt. De *conducteur* heeft geroepen « klaar ». Weldra zal hij de spoorkaarten komen nakijken.

OP REIS.

In zulk een boemeltrein worden ze geschommeld, omdat de spoorwegbalken en dwarsliggers te dicht naast elkaar liggen en de rails erg geweld zijn.

Op den wissel van een *scheiweg* waggelt en wiegelt de noodrem en een pakje wipt uit het bagagenet. Welk een getatel!

Eindelijk stoomen ze een groot station binnen. Hier moeten ze *overstappen*, en gedurende een kwartier *op de aansluiting* wachten.

Moeke en Fransje stappen naar *de restauratiezaal*; vader en Jan maken van de gelegenheid gebruik om het station eens behoorlijk af te zien.

IN EEN GROOT STATION.

Een *perronwagen* vervoert reisgoed : hij komt van *het bestelkantoor*. Een bediende heeft de vrachtbrieven in een tasch. *IJl- en vrachtgoed* worden vervoerd : dat merkt Jan dadelijk aan de banden, die op *den* koffer geplakt zijn. Door het venster bemerkt hij buiten *den bestelwagen* ; de *vrachtrijder* lost en laadt. Hij zal het reisgoed *aan huis afleveren* en *het bestelloon* ontvangen.

Op een *rangeerspoor* wordt een extratrein gevormd. De locomotief is onder stoom gehouden : ze neemt water aan de waterkraan.

ZIEN.

Nu gaat ze wegstoomen, maar de drijfwielen slaan door. Ze stoomt, poft en dampst ter plaatse. Zwarte damp stijgt uit den schoorsteen. De grond davert. Nu passen de wielen aan. Dat heeft Jan goed gadegeslagen.

Spoorwerklieden met een *baanopzichter* vertrekken op *een lorrie*.

Een goederentrein is aan 't manœuvreren. Jan ontwaart hoe een *wisselwachter* de *trekstang* van den wissel verlegt en zoo de tong verplaatst : één wagen rolt een bijspoor op onder de *ladingmal* door. Hij is met stroo geladen, waarop een *dekzeil*. Hij loopt bijna (1) tot tegen het *stootblok* : in het *remhokje* draait een remmer de remmen dicht.

(1) Hoofdtoon op de eerste lettergreep

Nu ontdekt Jan dat die laadmal dient om te zien of de wagens niet te hoog opgestapeld zijn; anders kunnen ze onder de *tunnel* ⁽¹⁾ niet door.

Op een draaischijf wordt een locomotief gedraaid. Ze vertrekt nu naar een *halfsnel trein*. Een werkman staat tusschen de *buffers* der *personenwagens* en koppelt ze beurtelings aan elkaar.

Moeke en Fransje hebben het ook bemerkt; ze naderen. Jan staat fel te turen.

Fransje heeft zeker een guitenstreek gespeeld, want hij gluurt achter moeders rug naar vader. Moeke begluurt hem. Nu loert vader op. « Wat is er weer voorgevallen? » — « Wel; hij heeft *een* middel gevonden om *het foedraal*, waarin mijn paraplu steekt, te scheuren. » Jan lonkt hem lachend aan. Vader bespiedt hem nu. Hij schijnt verlegen, gluipt en wil aan 't snotteren gaan. Hij hikt reeds : gelukkig is 't vertrekuur aangebroken.

« *Derde perron*, » zegt vader. Daar staat een heele serie ⁽¹⁾ witkielen (kruiers, sjouwers) den trein af te wachten. Een *buffet-wagen* met fruit en lekkernijen rolt voorbij, terwijl een *dagbladventer* op- en neerstapt.

In het *seinhuis* rinkelt een bel. De electrische klok weerklinkt en het *rolhek*, aan 't wachthuis, rolt dicht; iets verder gaan de *slagboomen* neer.

De *express trein* zal hen tot op de eindbestemming brengen. Tusschen de wagens zijn *vuurbalgen* (harmonicadoorgangen).

In een omzien stoomen ze weg. Daverend vliegt de trein in regelmatig tempo stations, signalen, telefoonpalen en *bakens* zoevend en sissend voorbij. Achter slagboomen staat een *spoorbaan auto* te wachten.

Plots huilt de stoomfluit; ze vertragen : Oostende!

Aan Zee.

Fransje stond met den mond vol tanden, Jan keek ook vreemd op, toen hij het blauw watervlak, betint door de witte kopjes der golven en beschitterd door een blakerende zon, tot aan den horizon ⁽¹⁾ zag uitstrekken.

(1) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

Daar doezelde het uitspansel in de zee weg, in een wazige, grijsblauwe schemering. Zacht suisde een zefier ⁽¹⁾ om hen heen.

Overal op het strand stonden rijen *vouw-* en *strandstoelen* in bonte kleuren; ze reikten tot aan het casino ⁽²⁾. Daartusschen rezen witte tenten op.

In de ruiten van *de kursaal* ⁽³⁾ schetterde de zon.

Vader ging de trappen af en zakte dadelijk in 't mulle zand. Fransje wou reeds schelpjes en zeesterren verzamelen. Nu spoedig naar een *badkoets* en zich *omkleeden*. Ieder kwam in zijn *badpak* voor den dag en toen ging het hand in hand de zee in.

VERMAAK.

Fransje verschrok en gilde, toen de deining tegen zijn dijen ⁽⁴⁾ ruischte. Hij wou terug, maar zij waadden verder. Plots dompelde vader hem onder. Snotterend en proestend stak hij 't hoofd weer op; hij had lust om te weenen.

Vooruit! Daar sloegen de golven bruisend tegen zijn borst aan, schuimden over zijn schouders; nu gutsten ze wilder tot tegen zijn kin. Hij slurpte een gulp binnen, om zich moedig te toonen. Dadelijk spuwde hij ze kuchend uit.

Ze poedelden al gichelend en ploeterden tot Jan aan 't spartelen ging. Het water plaste op, besprenkelde zijn haar en parelde van zijn voorhoofd af. Aan zijn *ooghaartjes* bengelden de druppels. « Nu moogt ge in 't zand gaan spelen, » zei vader. « Ik ga wat zwemmen. »

Hij beproefde vrije slagen en stak weg. Wel op drie meter afstand dook hij weer op. Heel in de verte dreef de reddingsboot, *van redding Gordels voorzien*, langs de witte bakens. Deze duiden de *zwemplaats* aan.

(1) Hoofdtoon op de eerste lettergreep

(2) Hoofdtoon op de tweede lettergreep

(3) Uitspreken : koerzaal : hoofdtoon op de eerste lettergreep

(4) De dij van een persoon. De bil van een rund. De bout van een kip en van wild.

Toen ze op 't strand kwamen, droogde moeke hen met een *badhanddoek* af : Fransje glom als een aal⁽¹⁾, zoo door-
nat⁽²⁾ was hij. Hij kreeg kippenvel en voelde een lichte rilling
over zijn rug loopen.

Dadelijk rolden de jongens in 't zand en begonnen dan
een fort te bouwen. Moeke huurde een vouwstoel en lag in
de zon te *luieren*. Ze *knapte* weldra *een uiltje*, schrok plots op
en las dan *het* feuilleton. Daar kwam vader terug. « Ik zag
daar net een oude kennis *van me*⁽³⁾. Hij was ambtenaar⁽⁴⁾ bij
het ministerie, toen ik nog beambte in de bureelen was. Kom,
we gaan ons omkleeden en wat uit *het* valies eten, dat volstaat
voor *dagjesmensen*. Vandaag noch confort⁽⁵⁾, noch decorum⁽⁶⁾ :
een vrije dag !

« En dan gaan we een tochtje op zee wagen. Daarvoor kies
ik een ervaren *zeebonk*, met ringen in de ooren. »

Ze stapten dan langs den dam en vader vertelde hun dat
het wandelhoofd, *de pier* te Zeebrugge, veel dieper in de zee steekt.

DE HAVEN.

Juist werd een stoomboot in de haven geloodst door een
loodskotter. Waarschijnlijk heeft ze *averij opgelopen* en zal ze naar
het *droogdok* gesleept worden.

Al de patrijspoorten (kajuitraampjes) van boven-, tusschen- en
onderdek waren gesloten. Twee matrozen schenen alleen aan
boord te zijn : een lapzalfde op zijn gemakje *de stag* op het
voordek. Een andere liet de stagen een voor een neer en de
fokkenmast bewoog.

Links, op bakboord, scheen het stuurhuis verlaten. De
voetbrug schommelde tegen de wanden en rechts, op stuurboord,
hing slechts één reddingsboot aan *davitsen*⁽⁶⁾ op.

(1) Een paling is van boven bruiner, van onderen geler en vetter dan
een aal.

(2) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

(3) De n niet uitspreken

(4) Een beambte is een lagere ambtenaar.

(5) Hoofdtoon op de eerste lettergreep Um uitspreken als de u in put.

(6) a uitspreken als ee

Eindelijk troffen ze den gezochten zeebonk aan en staken van wal met een motorboot. *Ze* voer zachtjes weg langs de *haventonnen*, die het vaarwater aanduiden, voorbij een stoomboot van *schepraderen* voorzien, tot aan de *waal*.

Vader deed Jan opmerken, dat dit een ruimte is, met palen omringd, waarin slib en slijk uitgebaggerd worden. Inderdaad, Jan ontwaarde een *drageur*, die de baggeremmers optrok *in paternosterwerk*. De werklieden, met hun blinkend *oliepak*, waren bespat en bemorst. Dat rook muf. « Naar mosselen, » zei Fransje.

OP ZEE,

Dan stak de motorboot de *havenkom* door; de kade lag te schitteren in gouden stralen. Heel 't strand was een bonte wemeling van duizenden kleuren, waarboven de zon blikkerde in de ruiten van restaurants en hotels.

Boven den asphaltweg trilde de lucht en een auto, die voorbijgleed, bliksemde 't zonnelicht in haar (zijn) voorruit. Zoo deinden ze vooruit, tot de motor feller aansloeg en aan 't schokken ging. Het trilde op de zitplanken en klepperde om *den zuiger*.

Nu waste de zee; ze zette op en werd onstuimig.

Het tij kwam op. De baren sloegen daverend over het dek heen, bespatten en bevochtigden. Ze klotsten bruisend en schuimend over den *voorsteven*, stoven druppelend neer en gutsten wild door elkaar.

« We keeren terug. » 't Was tijd. Fransje zag doodbleek en leek zenuwziek. Zijn oogjes stonden flauw en om zijn mond rimpelden twee plooien. Toen hij op 't strand de kinderen krioelen zag als om een mierennest en voet aan wal zette, voelde hij zich beter.

Jan bekende dat hij ook een *maagkramp* gevoeld had en *duizelig* geworden was. « Al dat water wemelde me voor de oogen, ik huiver er nog van, » bekende hij. — « Dat verhardt, » beweerde vader, « nu gaan we wat rusten en dan spreken we *den knapzak* aan. »

HENGELLEN.

In den namiddag tranden ze tot *Bad-Middelkerke*. Vader wou er hengelen. Een *vischakte* was hier niet vereischt, die betaalde het badplaatsje zelf. Zijn *hengelroede* was uit *bamboes*. Hij wond de lijn met loodjes en dobber op *den haspel*. In het *aasketeltje* bewaarde hij aas en kunstvischjes.

Ook had hij een *haaf* gehuurd om den visch op te scheppen, indien *hij te* zwaar woog voor de *hengelroede*.

Wat zou *zij* morgen smaken! « Geen luchtkasteelen bouwen, » waarschuwde moeder. Aandachtig keken de kinderen toe.

Nu *vierde* vader *de lijn* en de *dobber* danste op de golfjes. Jammer kreeg hij *geen nop* (beet) en kon niet optrekken. « Het doet er niet toe, » lachte hij, « dan koop ik straks garnalen. »

Verder op het stand trok een hengelaar een spartelenden snoek op : dadelijk ging *hij* in de kanis (het vischmandje).

De familie slenterde langzaam langs het strand ; het hengelen afzien, boezemde hun ook belang in. Daar stond een *kaar*, waarin levende visch lag te glimmen. *Fuiken* en *zegers* lagen er te drogen.

« Door de *mazen* kan alleen kleine visch ontsnappen, » legde vader uit. « Daarbij, valt hij er niet door, dan werpen de visschers *hem* toch weg ; ze noemen *hem* katvisch. Dat geeft me lust om thuis een vischakte te nemen, een *kruisnet* te koopen en een deel van 't kanaal te huren. »

« Ja, » geekscheerde moeke, « en als gij er veel vangt, zullen we hem in *bennen* ter vischmijn dragen, want hem *inzulten* of vischpastei maken, daarvan houden de kinderen niet. »

Zoo naderden ze het tramhuisje, namen eerst een verfrissing en tranden naar Oostende terug.

WARM WEDER

Wat was 't zwoel ! Zulke drukkende warmte maakte eenieder *paf*. Niemand slierde langs het strand : het was er te smoorheet (snikheet) voor. Uit de straten steeg een benauwde warmte, die u loom en naar aandeed,

Er dreef een lauwzoete reuk door een auto achtergelaten.

Gelukkig frische een koeltje (bries) u wat op. De badgasten in de *familiepensions* lagen vadsig te luieren, met halfgesloten, doffe oog en neerdruppelende zweetparels. Jans handen werden klam; van zijn voorhoofd lekte het af en hij voelde zijn hemd op zijn rug plakken.

Fransje hijgde er van, zakte door zijn loome beentjes en drentelde achteraan.

De zee was zoo diepblauw als de hemel. Geen enkel *vederwolkje* doemde op. In de verte donkerde ze paarsachtig met halfzwarte tinten, die den horizon versomberden. Zeker zullen er *dondertorens* oprijzen.

IN EEN RESTAURANT.

« Hier stappen we binnen ». IJzeren tafeltjes stonden er in rijen geordend. vóór den *automaat*. Het gezicht alleen deed ze watertanden. Frischgroene sla naast haringreepjes, *gefarceerde* tomaten, ingemaakte erwten in blinkende *inmaakglazen*, bloedrood *rookvleesch*, leverworstpastei in vuurvaste schotels, Frankfurter *knakworst* in vakjes afgedeeld : 't lag er alles om uit te kiezen.

Handelsreizigers slokten er hun eten binnen met gulzigen mond en begeerige blikken, taptten een glas vol bruisend bier, dronken het in een teug leeg, betaalden op het rubber *betaalplakje* op de toonbank en spoedden weg.

Vader ging *rechtuit* tot *van achteren* in het restaurant. Daar zegen ze lusteloos neer. « Iets frisch bestellen, hoor, » zuchtte moeke, terwijl ze haar doorweekten zakdoek in haar handtaschje opborg. Ze nam er een zuiveren uit en *betie* haar voorhoofd met eau de Cologne. Vader nam de

SPIJSKAART.

Potage.	Biefstuk, rosbeef met aardappelen
1 groote kop bouillon.	Kalfskoteletten.
Gekookte eieren.	Karbonades.
Spiegeleieren.	Schapebout.
Geroerd ei met ham.	Diverse porties roomijs.
Garnaalpasteitjes.	Taartjes.
Gegarneerde vischschotel.	Oliebollen.
Rog, tarbot, schelvisch.	Beignets.
1 portie sardines met broodjes	Fruit.

Een kellnerin, met wit kapje en *evaasje*, trippelde op hooge hakken. Ze deed den ventilator boven *de glasroede* draaien. Vader riep ze : « Juffrouw ⁽¹⁾, 2 porties sla met tomaten en garnalen en 2 haringfilets met sla ». Ze krabbelde het met een *inktpotlood* op haar blocnotes neer. « U gebruikt geen *potage*? Wat zal volgen? » vroeg ze. « Vier porties gekookte ham met augurken en uitjes en broodjes. Ook 2 *spuitwater* en 2 *koffie*. » Vader had verkozen de spijzen op *het menu* uit te kiezen : *het plat du jour* nemen zal nog erger doen transpireeren.

JAZZ.

Ondertusschen had een jazz-orkest zijn lessenaars opgesteld. 't Waren akrobaten-muzikanten in witte pakken, de opslagen en *de patten* op de zakken waren met een blauw biesje afgeboord.

Daar steekt het in schrillende tonen op met metallieken bekkensslag.

't Was een dolrazende step : de klarinet schatert, trilt in overschetterende tonen, terwijl de harmonica grillige variaties uitvoert.

De muzikanten rhytmeeren elke beweging met een dynamische kracht. Daar wipt de saxofonist op ; eerst snikt hij, dan hikt hij met diepen tongslag en gichelt het ironisch uit. Baf! Een smak op de trom en 't heet geëindigd.

Vader lachte voldaan : twee dames hadden *huzarensla* besteld. Toen ze het bloedroode rauw gehakt tusschen de sla zagen mengen, walgden ze er van. Bij opdiening weigerden ze het. Dat bracht heel wat herrie mee. 't Kwam er van, iets te willen eten, wat men niet kent.

Daar zweefde een smachtende tango op en heel 't orkest deinde mee.

De violisten vibreerden zacht, de tuba doedelde melancholisch ⁽²⁾, onder begeleiding van kristalheldere *triangelbetokkeling*. Het refrein werd door duetisten meegeneuried en versmolt in een weemoedige finale.

(1) Hoofdtoon op de laatste lettergreep, als aangesproken persoon.
Hetzelfde geldt voor luitenant,

(2) ch als k.

« Juffrouw, *de nota*, a. U b. » Ze telde samen, rekende het procent voor de bediening uit en scheurde 't blaadje aan den *geperforeerden rug* van 't *aanteekenboekje af*.

ONWEER.

Toen ze buitenkwamen, keken ze verwonderd op. De zee sloeg klotsende golven uit. Gansch de hemel was bewolkt met dikke stapelwolken in fantastische tinten. De dagjesmensen pakten *hun spullen* in en haastten zich weg.

Plots blies een windruk aan, 't stof dwarrelde op. Nu woelden blauwe en paarse wolken door elkaar en een windhoos (wervelwind) zoog papiertjes omhoog.

Ir de verte schitterde *het weerlicht* en de donder gromde en rommelde.

« Vooruit, » beval vader, « daarboven gaat er ook een jazz op. » Dikke druppels spatten neer, de wind raasde en bruiste. 't Was tijd om het station te bereiken. Dadelijk den trein in.

Bulderend sloeg de wind tegen de ruiten, floot langs het portier, zweepte den stortregen in schuine lijnen mee. Terstond was alles sliknat.

Hij gierde voorbij en loeide onder de glazen overkapping. *De orkaan* stak geweldig op.

Een bliksemschicht slingerde neer en de donder ratelde boven het hoofd. « Dat is *phosphoresceerende* zee, die we dachten te bewonderen » lachte moeke, toen de trein wegstoomde.

Wat er onderweg omging, wisten de kinderen niet te vertellen. Ze schoten alleen wakker, toen ze te Brussel in het *noorderstation* moesten overstappen.

DE FAMILIE IN DEN ROUW.

Omstreeks zeven uur 's morgens rinkelde de bel. De *telegraafbode* leverde moeke een telegram af.

Dit verschrikte haar : ze verschrok er van. Gejaagd en ontzenuwd opende ze het. Met bekommerde gelaatstreken en knipoogend las ze : « Te acht uur. bel op 10.90.20. » Voor het telegram was 't *antwoord betaald*.

Ze schreef neer « in orde », wreef de hand over 't kille voorhoofd, wankelde naar 't bureau en zakte in een stoel neer.

Vader inlichten. Dadelijk draaide ze *de kiesschijf* van de automatische telefoon en vroeg vader. Het nummer was *in gesprek*.

Enkele seconden nadien deelde ze angstig het bericht mee.

VREEZEN.

Van dit oogenblik af dachtte ze iets ergs. Tantes buurman had het telegram onderteekend : hij wachtte nu *den oproep* per telefoon.

Een droevig voorgevoel benauwde haar ademhaling, beklemdde haar longen; haar hart popelde, dat ze de slagen in haar keel voelde. Duizelig tastte ze rond, bleef dan met grootopengespalkte oogen voor zich uitturen. Plots sloeg de voordeur open. Rassche schreden : daar stond vader *doodbleek*.

« 't Is erg, » stamelde hij, « oom is in een autoöngeluk omgekomen en tante ligt in de kliniek. Ik vertrek terstond en zal u straks opbellen. »

Een zenuwschok doorliep gansch haar lichaam, ze rilde en huiverde. Schrik bekreep haar; door vrees en hoop werd ze geslingerd tot eindelijk, in den namiddag, de brievenbesteller haar een *expresse brief* overhandigde. Met schroom scheurde ze den omslag.

Nu begreep ze alles. Ze bracht de kinderen bij de grootouders en vertrok

HET AUTOÖNGELUK.

Het parket was reeds ter plaatse geweest.

In de garage stond ooms auto, zoo vertelde haar vader aan 't station. Voor een week had hij een *tweedehandschen sportwagen* gekocht.

Waarschijnlijk was zijn stuur doorgebroken. Zoo ging hij aan 't gieren, scheerde rakelings langs een vrachtauto, trachtte zich weer op te richten, maar beukte met volle geweld op een limousine. De schok was zoo erg dat zijn auto, die veel lichter was, *over de kap vloog*.

Een portier lag in splinters, de radiator was ingedrukt en gepletterd, een treeplank lag afgerukt en een portierklink zat ingedeukt. Oom was op den slag gedood.

Vader griezelde er nog van, toen hij dacht aan den open-gespalkten schedel, uitgerukte tanden, opengereten wang en lillende wonden.

De limousine had enkel *knikken in 't koetswerk*.

IN DE KLINIEK.

Ze gingen tante een bezoek brengen. Ze had een schedelbreuk en was nog onder chloroform⁽¹⁾. Dezen nacht werd ook haar linkerarm afgezet. Haar linkerbeen was *omzwachteld*. Later zal ze *een spalk* op de knieschijf moeten dragen om het gewricht recht te houden. Zoo vertelde de *ziekenoppassster*, die met een *ziekenwagentje*, waarop een *berrie*, uit de operatiezaal kwam.

Wat een nare chloroformreuk in al die hoge witte gangen.

Daar lag tante, in denzelfden bleeken toon van het bed.

Onder 't oog zat *een naad*; het *collodium* kwam onder 't hoofdwindsel uit.

Op de kin was *boorgaas* met *turlatan* geplakt. De schrik had haar mond verwrongen, die ietwat openviel. Ze zuchtte diep, kreunde en weer hoorde moeke nauwelijks de ademhaling.

(1) Met de ch van ik ga.

ROUW.

Vader moest zich met alles belasten voor den rouw en voor de begrafenis.

De overlijdensakte werd reeds door den wetsdokter opge maakt. Vader stelde de *doodbrieven* op en zorgde voor de *bidprentjes*.

Begrafenisbidders kondigden de droeve tijding van huis tot huis in de buurt aan. In het salon richtte de *begrafenisondernemer* de *rouwkapel* in : zoo konden de bezoekers beter defileeren. *Visites van rouwbeklag* werden niet afgewacht.

's Dinsdags waren veel familieleden aangekomen om de begravenisplechtigheid bij te wonen.

Neven achterneven en nichten waren *in lichten rouw*. De naaste bloedverwanten stonden *in zwaren rouw*; de dames droegen een breeden rouwsluier.

Het défilé benam een half uur. Twee *presenteerborden* lagen vol met visitekaartjes, waarop *p. c.* of *met innig rouwbeklag* geschreven stond. Vader ging eerst achter den lijkwagen.

IN DE KERK

werden de vigiliën gezongen en dan droegen drie priesters de ziele mis op. Daarna werden de ceremoniën om *de katafalk* verricht. Na de absoute droeg men het lijk weg.

Binnen een paar maanden zal beslist worden, of tante een zerk met grafschrift op den grafheuvel wil, of een grafsteen achter den grafheuvel verkiest.

Misschien zal ze de plaats bepalen voor een *eigen graf*.

EEN HUIS IN AANBOUW.

Aan den overkant van den boulevard is een huis in aanbouw.

Herhaaldelijk en naarmate er andere ambachtslieden het werk aanvatten, stapte Jans klas er naartoe. De toekomstige eigenaar is een handelaar, die zich na algemeene opruiming, uit de zaken heeft teruggetrokken,

Zeker zal hij geen geld tegen een bepaald procent op een bank of bij een notaris geleend hebben.

Waarborgen bezit hij *in voldoende getale*. De acte liet hij op 't *registratiekantoor* registreeren; hij betaalde er in klinkende munt de fiscale zegels. Dan mat de landmeter den bouwgrond op en bakende hem met *grenssteen* af.

Recht van overpad bestaat er nergens; ook heeft hij met den geboor geen *gemeenen muur*.

BOUWMEESTER.

Die heeft wat beslommeringen gekend, wat reisjes ondernomen, voor het plan definitief opgesteld werd.

Het moet een *knus en gerieflijk* huis worden, op een Hollandsch model gebaseerd. Zijn voorkeur ging naar een platdak, maar de eigenaar verkoos een dak *met hooge nok*. Zoo moest de bouwkundige er zijn zienswijze bij neerleggen en het plan omwerken. Al de huizen onder zijn leiding en naar zijn model opgetrokken getuigen van een grondige kennis der moderne bouwkunst.

Ook is hij belast met een specialen cursus in de bouwkunde aan *de herhalingschool voor volwassenen*.

Bij vader kwam de eigenaar aanbellen om te weten of er voordeel bestaat in een huis op aanbesteding of met dagwerkers te laten bouwen. Vader ried hem aan als volgt. De bouwmeester moest het bestek zóó opstellen, dat er nadien geen bijbetaling moet gestord worden. Daarom moet hij aan alles denken en uitgelezen waren bepalen : de hoedanigheid van baksteen, balken, planken, het mengsel van cement en beton, enz. Dan *schrijven* de verschillende aannemers voor de aanbesteding *in*.

Een waarborg wordt geëischt voor de eindbetaling, voor alle rekeningen afgesloten worden.

Staat het bestek klaar, dan eerst kan de hand aan 't werk geslagen worden

Zoo werd het plan op planpapier geteekend en op calqueerpapier gecalqueerd.

DE AARDWERKERS.

De onderwijzer stond er bij om de grondlagen aan de leerlingen te toonen.

Hij verkruimelde de opgedolven aarde tusschen zijn vingeren, toonde zijn leerlingen de sporen van insecten op de keitjes, wees op de doordringbaarheid van den bodem en op de diepte, die de wortels bereikten.

Dan mat hij een cubieken meter grond : de leerlingen kregen er een uitstekend idee van, ze moesten het dan op een stapel baksteen toepassen en hun schatting uiten. Als ze ooit later zelf laten bouwen, moeten ze toch kunnen uitrekenen hoeveel ze zullen belast worden door *het belastingsbureau* : die belasting (1) wordt per gebouwd kubieken meter vastgesteld.

De aardwerkers steken langs de geplaatste paaltjes de aarde met een spade uit.

Steenen hakken ze met een *pikhouweel* los en scheppen de opgedolven aarde met een *schop* op. Ze spitten tevens den grond uit voor het buizenet en het rioolstelsel, waaraan het huis te verbinden is.

Nu laat de metselaar de *grèsbuizen* neer, verbindt ze met moffen, die hij met plukwerk aanstopt. Hier en daar wordt een buis van *een hevel* voorzien; ze mondt in den zinkput uit, om zoo het rioolstelsel te vervoegen.

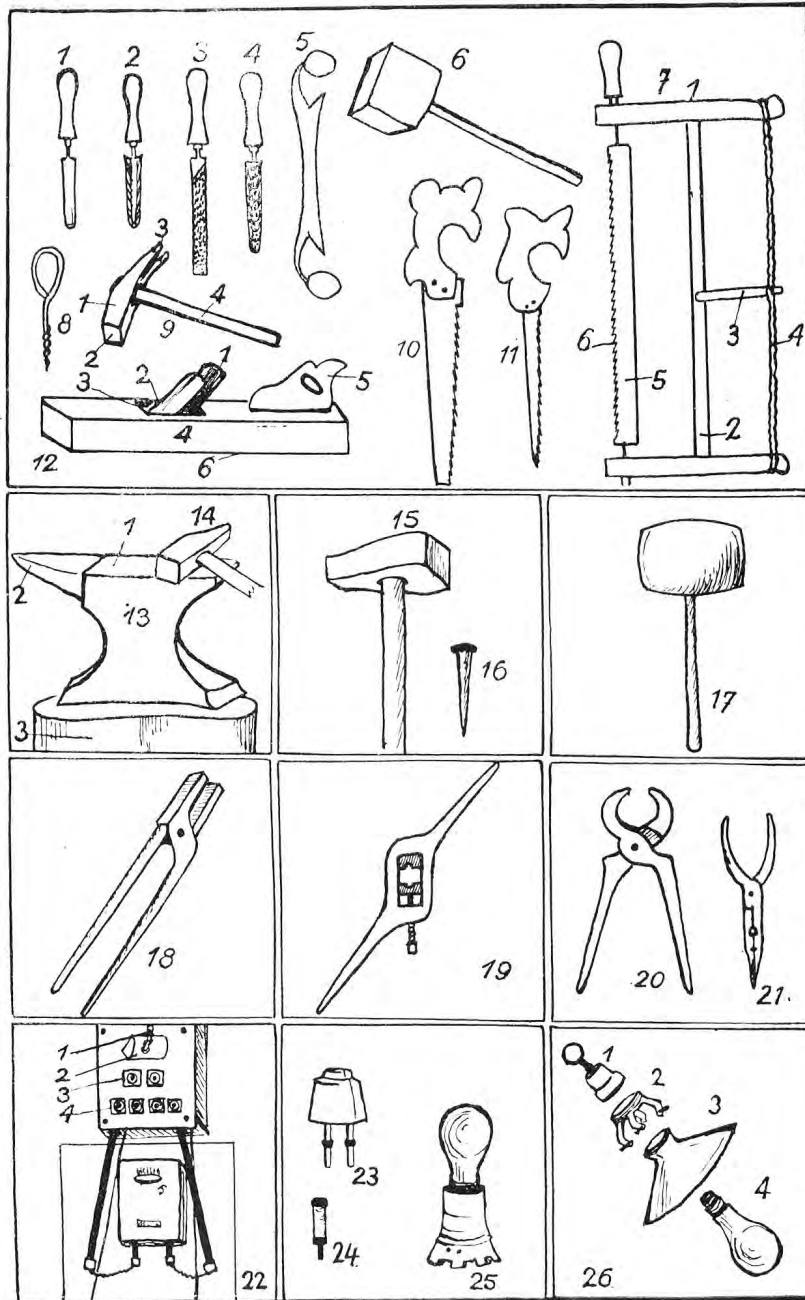
Af en toe ligt een rioolmond waarop een rooster.

Het deksel van den zinkput wordt van een hengsel voorzien om het op te lichten, indien de riolen verstopt zitten; dan moeten ze *doorgespuid* worden.

DE METSELAARS EN HUN OPPERLIEDEN.

Eerst leggen ze grondvesten, die uit schilfertjes steen bestaan, met een *stamper* aangestampt worden en waartusschen cement gegoten wordt.

(1) Weeldebelasting, vreemdelingenbelasting, overdrachtsbelasting, personeele belasting

Schrijnwerker.

1. Beitel (m.).	9. Hamer :
2. Guts (vr.).	1. kop,
3. Vijl (vr.).	2. baan,
4. Rasp (vr.).	3. klauw,
5. Het haalmes.	4. steel (m.).
6. Sleg (vr.).	10. Handzaag (vr.).
7. Spanzaag :	11. Schrobzaag.
1. raamhoofd,	12. Schaaf (vr.) :
2. het raam,	1. beitel (m.).
3. spanstok,	2. bek,
4. touw,	3. kaken,
5. het lemmer,	4. het blok,
6. tanden.	5. stoot,
8. Fretboor.	6. baan.

Smid.

13. Het aanbeeld :	16. Drevel of pons.
1. baan,	17. Reephamer.
2. hoorn,	18. De smee tang.
3. het blok.	19. Matrijs of snijijzer.
14. De moker (m.).	20. Nijptang.
15. Plethamer	21. Draadtang.

De Electricien.

22. Het schakelbord :	24. Smeltpatroon.
1. hefboomafsluiter,	25. Plafondfitting.
2. veiligheidskap,	26. De fittings :
3. hoofdzekeringen,	1. ringnippel,
4. groepenzekeringen,	2. kapdrager,
5. verbruiksmeter.	3. lampekup,
23. Het zekeringsblok.	4. gloeilamp.

Op elke laag mortel, die ze met het plat van hun truweel uitstrijken, kloppen ze de baksteen met het handvat aan. Het schietlood dient om na te kijken of de muren recht opgetrokken worden.

Naarmate het werk vordert, kunnen ze met een *invoeger opvoegen*.

Een vrachtauto met kipkar kipt de kareelen om. Het steengruis stuift weg.

Als de metselaars manshoogte bereiken, richten ze een *steiger* op met dwarsbalken en planken. Nu moeten de opperlieden de steenen in een *draagbak* tassen en ze de ladder opdragen. Voor de tweede verdieping beschikken ze over een *elevator*.

DE TIMMERLIEDEN.

Eerst bevestigen ze de binten (dwarsbalken); zoo vormen ze de bintlaag, waarop de delen gespijkerd worden : dat zal den vloer uitmaken.

Daarlangs kloppen ze plinten aan. In het bestek staat vermeld : planken zonder kwasten (knoesten), die volgend jaar aangedreven moeten worden, *samengeklonken* en de spijkers verzonken.

Soms richten ze een timmerloods ter plaatse op, waarin ze hun *paard* opstellen. Ze gutsen planken met een steekbeitel (guts), zwaluwstaarten met een groefbeitel en maken gleuven (inkepingen) met een ritsijzer. De *messingen* passen in de groeven. Het dak, dat gansch het huis beschermen moet, trekt bijzonder de aandacht.

De timmerman stelt het eerst op den grond op, om zich te vergewissen of de afmetingen wel goed uitgezaagd werden.

Bovenaan plaatst hij den *nokbalk*, aan het uiteinde er van zitten twee *spruiten*. Tusschen beiden duwt hij den makelaar.

Spruiten en makelaar zullen in den muur gemetseld worden. Van den hoogen nokbalk gaan de ribben *parallel* naar den muur uit. Tusschen die ribben moeten de dakpannen geschoven worden.

DE LEIDÉKKERS

De eigenaar gaf de voorkeur aan *golvende* pannen. Ze dekken elkaar zijdelings over de mantels en de *leidekkers* wrijven dan de voegen met cement aan. Boven den nokbalk leggen ze *vorstpannen*. Drie lichtpannen moeten het licht doorlaten. Daar nu bij regenachtig weder het water van de pannen neerdruipt, bevestigen de timmerlieden onmiddellijk de kroonlijsten.

Terzelfdertijd, terwijl de loodgieter op 't dak zit, hangen de timmerlieden de deuren en de ramen in de scharnieren. Het hengsel draait in den duim.

Gewoonlijk zijn de ramen *geplamuurd* om zoo reeds een grondlaag te verkrijgen. In het bestek staat getypt : schranken de paneelen, dan moeten de deuren *afgehangen* worden.

DE LOODGIETER.

Hij moet de buizen aan elkaar lasschen. Daartoe gebruikt hij een *soldeerlamp*. Met de vlam er van wordt het tin vloeibaar. Hij neemt dan den *soldeerbout*. Hij wrijft met de koperen punt het tin op de twee uiteinden van de goten. Deze gaan in de afvoerbuizen langs den muur en houden *met flenzen* in elkaar. Voor ze *de benedenverdieping* bereiken, schroeft de loodgieter er loodrecht een *aansluitmof* op, waarin hij de afvoerbuys van de voorkroonlijst verbindt.

Zoo dalen ze naar den regenbak. In den kelder staat deze met de pomp in verbinding. De tuit van de pomp moet *van een nippel* voorzien zijn om er de tuinslang te kunnen opschroeven.

Daar het nu regenen mag en de aanbouw zoo ver gevorderd is, worden al de werklieden op *een drankpartijtje* uitgenoodigd : de mei staat geplant!

DE ELECTRICIEN.

De draden met het positief en het negatief verbindt hij in de muurdoozen. In de muren voegt hij de looden buisjes in, zoodat enkel de interruptors zichtbaar zijn. Voor allerhande

schakelaars (draai- tuimel- en trekschakelaars), heeft hij ook gezorgd, evenals voor stopcontacten voor stofzuiger, straalhaard, strijkijzers en waschmachine.

In de keuken hangt een *treksnoerlamp*, in den kelder een *looplamp* met schutkorf.

Nadien moet hij terugkomen om de lampehouders, koperen kapdragers en porseleinen lampekappen te bevestigen.

Hij snijdt met zijn *snijtang* een buis door, plaatst er de *matrijs* op en draait schroefdraden. Met zijn nijptang nijpt hij een staaf toe van een armatuur in de badkamer. Dan plooit hij met zijn *plooitang* een geïsoleerde kram, waaraan een kogel-armatuur opgehangen wordt.

DE BEZETTERS.

Zitten de buizen ingevoegd, dan gaan de bezetters aan 't werk.

Eerst wrijven ze pleister op een raapbord en strijken *het* met een *spatel* uiteen. Zoo bezetten ze de muren met het pleister.

Versieringen uit gips in de zolderingen zijn in zulk modern huis niet gewenscht, daarom zijn er geen *stukadoors* op 't werk.

DE PLAVEIERS

beleggen het huis met tegels, eerste keus. Naarmate ze met het handvat van hun truweel de tegels aankloppen, meten ze het oppervlak met een *rij* af, om den vloer des te gladder te maken. Voor ze een drempel steken, overtuigen ze zich of het bed effen ligt. Daarvoor gebruiken ze *het luchtbelwaterpas*.

Om den gootsteen cementeeren ze ceramieken wandtegels.

DE GLAZENMAKER.

Met zijn *glasbak*, waarin de ruiten steken, komt hij afgestapt.

Met den *glassnijder* snijdt hij de ruiten juist naar maat. Hij heeft een *stopverfmes* om de stopverf uit te strijken.

In *het krat* werden hem ijsglas, glas-in-lood motieven en glasroeden verzonden.

DE SMEDEN.

Hiermee vonden de leerlingen heel wat nieuwe termen en werkwoorden.

Ze mochten aan de ambachtslieden telkens de reden van hun bewerking vragen.

In de klasse teruggekomen, werd het dan een levendige bespreking en ieder op zijn beurt mocht een werktuig op het bord teekenen. 't Best was den smid eens naar zijn werkhuis te vergezellen.

Daar konden ze nakijken wat al werk het kost, een ijzeren leuning in gedegen ijzer voor het terras samen te stellen.

Een gloeiende staaf werd met een nijptang uit den haard gehaald. *Op de baan* van het aanbeeld pletten ze de staaf met een *plethamer* en bewerkten ze dan met *den moker*.

Een derde smid stond klaar om ze te ponsen (drevelen) met *de pons*.

Groote gaten kwamen er zoo in, op gelijken afstand : hierin moeten nu de bekken van de schroeven kunnen aansluiten. Nu werd de staaf geschrikt : in koud water gedompeld.

Aan een andere werkbank werd bladtin bewerkt. Een smid tikte het met *een reephamer* aan. De dun uitgeslagen *foelies* moeten langs de muren van het platdakje geplaatst worden, om deze niet te laten bevochtigen.

DE BEHANGERS EN SCHILDERS.

Met puimsteen wreven ze eerst de muren af. Ze bestreken ze dan en voegden de barstjes met stopverf in.

Nu strijken ze *de stijfsel* op het behangselpapier, dat op een schraag ligt. Zoo wordt elk vertrek behangen.

Ondertusschen strijkt een andere schilder *de doodverf* op de deuren met een kwast uit; hij grondeert ze. Dan mengt hij de verf aan en legt de andere lagen. Met een penseel trekt hij lichte biesjes op de paneelen.

Hij schuift zijn trapladder uit elkaar, klimt tot op *het bordes* om de degradueerende tonen boven de lambrizeering in die van de zoldering te laten samenvloeien. De deur der badkamer werd gelakt, die der slaapkamers met matverniss gevernist.

Moest de verf *schroeien* (afbladderen), dan kan hij opnieuw beginnen : zoo staat in de overeenkomst onderteekend.

WERKLIEDEN EN WERKEN.

Elken keer als de onderwijzer een werkman opmerkte, die op een bepaalde wijze aan 't werken was, deelde hij het zijn leerlingen mee.

De aardwerkers hadden zich het meest afgetobd. Bij elke schop aarde, die ze naar boven schoten, zuchtten ze.

Met den zoom van hun *boezel*, wreven ze herhaaldelijk de dikke zweetdruppels weg. Onder hun waterdichte schoenen werd de aarde klam en bespatte soms hun fluweelen werkbroek.

Bij 't schaften rekten ze hun ledematen uit, slokten koffie uit hun busje, openden hun wasdoek en speelden smakelijk hun boterhammen binnen.

Nadien slabakten ze wat, maar grepen weer nieuwen moed.

Om de palen van den steiger los te krijgen, moesten de metselaars erg wrikken.

Ze sjouwden ze dan tot aan de handkar en wierpen ze er op.

Krak! Daar brak *de stut* door, die onder *den lamoen* stak. De ploegbaas bromde.

De opperlieden liepen soms in den weg van de geschoolde werklui. Ze talmde bij 't aanmengen van de mortel, treuzelden als ze een sigaret rolden en klungelden om *den mortelmolen*.

EIGENAAR EN HUURDER.

Hier moest de onderwijzer dikwijls ingrijpen om de fouten te weren.

Hij vond het best elken leerling op zijn beurt een aanplakbiljet te laten teekenen. « *Bovenwoning, benedenwoning, vertrekken te huur.* » « Een huurbrief ophangen. » Eigenaar en huurder

stellen de huurcedel (huurceel) op. Met opzegging van drie maanden kan de eigenaar het huis verhuren. Brandverzekering en *dekkingsverzekering* dienen ook genomen, dan worden premïën aan *den assuradeur* betaald.

HANDEL EN HANDELAARS.

Bij den Bakker.

Voor het ontbijt eten we *wittebrood*. Als het in een bus gebakken is, heet het *busbrood* (casino). Kadetjes en vloerbrood bakken op den vloer.

's Morgens vroeg is de bakker erg in de weer. Een bakkersjongen schudt een zak met roggemeel uit. Hij schept met den schepper tarwemeel uit een anderen zak. Men bestelde hem *luxe gebakken* : krentenbrood en pitmoppen. Zoo staan de zakjes, met krenten en amandelen onder zijn bereik.

Hij zift het meel tot bloem in een *zeefmachine* ; door het ijzergaas stuift het in den trog. Nu mengt hij melk *aan*, vermengt *het* deeg met gist en laat het neerglijden in de kneed-machine.

In den ijzeren bak slaan zijspalkjes, die van een as uitgaan, in regelmatig tempo door elkaar en vermengen zoo de stoffen. De bakkersjongen houdt zich met het bereiden van het brood bezig. Nu neemt hij het verwerkt deeg uit den trog, neemt *het braakijzer* en snijdt het deeg in stukken.

Op een *snelweger* worden ze afgewogen. Enkele stukken deeg gaan in bussen, andere in korfjes. Met een *kneedrol* duwt hij het deeg voor de luxegebakken uiteen; hij strijkt het in platen. Alles wordt nu op de schappen gezet om te rijzen.

Hij draait den schakelaar en dadelijk begint de electriciteit den oven te heeten. *De pyrometer* duidt de temperatuur aan. Dan schiet hij elk gebak met *den ovenpaal* in den oven.

Bij den Banketbakker.

Gewoonlijk heeft de banketbakker er zich speciaal op toegelegd om fijnproevers en lekkerbekken met allerhande snoeperijen tevreden te stellen.

Zijn uitstalraam is een bewijs van *de* zorg en den smaak, die hij aan de uitstalling besteedt. Hij weet smullers tevens door kleur en voorstelling te lokken.

De *tulbanden*, die blinken van geglaceerde suiker, de bruine horentjes met crème, de lange en smalle *colombijntjes*, de letterbanketten, *de poffers* uit eierwit, *roomsoesjes* die het weerlicht nabootsen, alles bekoort u.

Op schoteltjes prijken alle soorten van taartjes, met in 't midden een morkakoek. Deze week heeft de banketbakker, als een behendig confiseur, er een takje met rozeknopjes opgerankt.

De verleiding is te sterk : we stappen in *het verbruiksalon* en zullen ons op iets heerlijks vergasten.

Binnen, in *de uitstalkasten*, liggen reepen chocolade opgestapeld naast bokalen met suikeramandelen, pepermuntjes, jujubes⁽¹⁾, truffels, pijpen suiker en zuurtjes. In een andere uitstalkast rijzen hoopjes sneeuw witte marsepein op, naast een schotel met *ulevelen*. Op de papiertjes hiervan staat de naam van de vrucht vermeld.

In de *étagères*, die langs den muur loopen, schitteren de geglaceerde pralines en bonbons tusschen geconfijte vruchten. Stukken *noga* vormen een toren, waarop een suikerventje. Kattentongen liggen er ook naast chocoladeflikjes (rondjes)

De loopjongen brengt *een monumentale taart* binnen; elke verdieping blinkt van *de* suiker. Wat ruikt het heerlijk!

(1) De j als de Fransche j.

We bestellen twee roomijs met *geklutsten room*.

In bekertjes en op schoteltjes worden ze voorgezet. Wat we verschuldigd zijn verschijnt in het kasregister.

Als we buitenstapten, zagen we twee kitten van een kar gedragen worden. Ja, zonder landbouwer kan de banketbakker ook niet verder : geen room, eieren, boter, meel of suiker. Zonder den slager, geen vet.

Bij den Slager en Spekslager.

Wat ziet het er in de slagerij keurig uit! De bruine en groene vloertegels vormen een waar mozaïek.

De muren zijn met ceramieken tegels bezet. Onder de toonbank is een *ijskist* aangebracht. Daarin ligt een heele rol bloedrood *rookvleesch* naast leverpastei in vuurvaste schotels, galantine, kopjes met roode hoofdkaas gevuld en met vette brokjes doorspekt.

Op de toonbank snijdt een spekslager een teere snede van *den preskop*, waarin stukjes bleek kalfsvleesch, ossentong en gehakt naast elkaar zitten.

Aan een speksnijmachine vallen de reepjes spek in de handen van den spekslager neer. Hij snijdt er *de zwoerd* (zwoord) af. Dan plaatst hij gekookte ham voor het mes en drukt den presser neer.

De *plakken ham* vallen in den schotel. Boven zijn hoofd hangen knakworsten, in vakjes afgedeeld. Daarnaast zijn er beulingen en cervelaatworsten, die sterk gekruid schijnen. Bloedworsten liggen op een hoopje gedraaid.

Uit een ham beent hij met een *knijfmes* de hesp uit : dezen hiel draagt hij weg.

In de slagerij hangen twee *symmetrische* deelen van een varken, aan *den slagersboom*.

Op *het* hakblok hakt een slager ribbetjes los met een hakbijltje ; een andere snijdt ze voor met een *voorsnijmes* naar den wensch der klanten.

Een derde slager brengt gescheelde darmen binnen. Hij trekt ze uit elkaar, vult *den trechter* op den vleeschmolen en begint te draaien. Het gehakt komt voor den dag.

Niets gaat in een slagerij verloren, zelfs niet de beenderen. Het verschil in prijs tusschen de koe *vuil genomen* en *haakschoon*, is groot.

Zoo bewijst een dier diensten gedurende zijn leven, en eens in 't slachthuis geslacht, wordt de huid afgevild en tot leder verwerkt in de leerlooierij.

Bij den Schoenmaker,

De schoenmakerswinkel bekleedt de gansche benedenverdieping van een *flatgebouw* ⁽¹⁾, waarvan de vijf overige verdiepingen aan huurders verhuurd worden. In *de kelderverdieping* zitten de schoenmakers en leerjongens aan 't werk.

Groote vellen leder wachten er de bewerking af. Segrijn met korrelig oppervlak zal omgewerkt worden tot kalf voor albums ⁽²⁾ of doosjes; saffiaanleer voor geldbeugels, box-calf voor 't overleder van schoenen, en heel soepel leder voor balschoenen.

De schoenmaker houdt een model in de hand; hij bekijkt den vorm van een voet, dien hij op karton geteekend heeft.

Schoenen *naar maat* gaat hij vervaardigen. Met zijn *schoenmakersmes* snijdt hij de zolen uit sterk getaand leer. Nu knipt hij uit een stuk box-calf het overleder. Met *de els* priemt hij gaatjes in 't leder en stikt dan den pikdraad, terwijl hij onder de naald van de stikmachine het overleder voortschuift.

Hij plaatst het model op *de leest*. De kop van zijn hamertje klopt op de *houten pinnen*, die in de zolen verdwijnen.

(1) De a als heldere e.

(2) u als in dus.

Nu beginnen de fijnere bewerkingen. In 't overleder priemt hij de gaatjes, waardoor de maliën van de veters moeten getrokken worden. Dan werkt hij er met de hand de voering in en haalt met *den leesthaak* het model van de leest.

Met een gladden steen, een *liksteen*, glanst hij het overleder, met een *polijstijzer* polijst hij de hakken.

Deze schoeit hij met rubber rondjes. Bij zulk handwerk zal de schoen hoegenaamd niet prangen; de hakken zullen de hielen niet schrijnen. Geen gevaar dus voor *een likdoorn*, voor blaren of bleinen.

En toch zijn er klanten, die gemaal met hem hebben. Hij heeft het land aan dat gebabbel en beoogt alleen een sterken schoen voor een schappelijken prijs.

In zijn uitstalraam zien de schoenen er snoezig uit op de glazen rekken, die op aluminium stutten steunen.

Jagers vinden er zeker hun *gading* : waterdichte rijglaarzen, kaplaarzen met wollen voering, lederen foedralen om hun geweer in te steken; wat ontbreekt er nog?

De schoenmaker gaat er prat op voor alle soorten van voeten naar maat te werken; zelfs een *horrelvoet* (stompvoet) schrikt hem niet af.

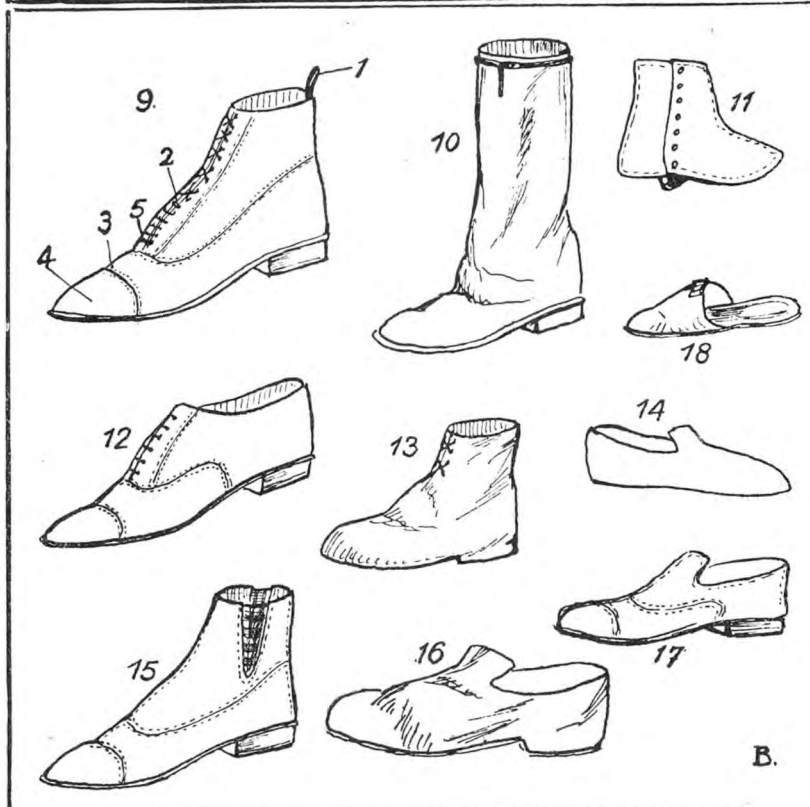
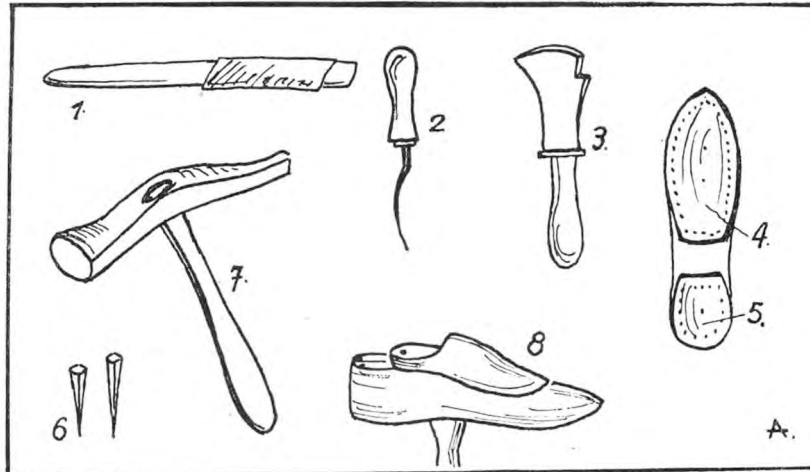
Damesschoentjes hebben een fijnen neus, maar buitensporige, hoge hakken. Hoe kantelen ze er niet mee om? Ze lijken soms steltengangers.

Het huis is uiterst goed *beklant*, omdat de schoenmaker nooit sneest of verschachert. De waarheid bewimpelen doet hij ook niet.

Wat al klanten wachten op de bediening : hier is het lakleder, dat afgebladderd is, daar is de naad aan den neus afgebarsten. Nieuwe achterlappen moeten gezet, nieuwe halvezolen gelegd worden.

Ieder klant ontvangt er op den koop toe een doosje *schoensmeer*, om de schoenen te poetsen, of een *schoenhoorn* om ze aan te trekken.

Kinderen ontvangen er *decalcomanieprentjes*, die ze thuis met water bestrijken en zoo den aftrek op papier afdrukken.

A. Bij den Schoenmaker.

1. Het mes.	5. Hak.
2. De els.	6. Pinnen.
3. Polijstijzer.	7. Schoenmakershamer.
4. Zool.	8. De leest, (vr.).
-

B. Schoeisels.

9. Rijgschoen :
- 1. lus,
 - 2. maliën,
 - 3. naad,
 - 4. neus,
 - 5 de veter.
10. Laars.
11. Slobkousen.
12. Molières.
13. Waterdichte schoenen.
14. Slof.
15. Rekschoenen.
16. Overschoen.
17. Pantoffel.
18. Muiltje.
-

Bij den Marokijnwerker.

De zoon van den schoenmaker heeft zich gespecialiseerd als marokijnwerker. Niets ontbreekt in zijn uitstalling. Helbruine handtaschjes met beugel- of ritssluiting voor een zaknécessaire, zijn van een keurig *juweelenmotiefje* voorzien.

Geldtaschjes, porte-monnaies, porte-feuilles, mappen, kokers (étuis) voor kammen, spelden en parels, foedraaltjes voor paternosters of sleutels, 't ligt er alles om uit te kiezen. Wie van trekken houdt, vindt er rugzak, zadeltasschen voor *de* fiets.

Wie op reis gaat, vindt er *het* valies in bewerkt leer met afgeboorde hoeken. Zoo kent zijn zaak een goeden verkoop, alhoewel er fel geconcurrereerd wordt. Hij leeft hand in hand met den kleermaker, waar hij *het* overschot van stoffen bij den roes opkoopt om er zekere artikelen mee te voeren.

Bij den Kleermaker.

HEEREN.

De belichting en de schikking in het uitstalraam dragen er veel toe bij, om de faam van 't huis te verspreiden.

Zijn magazijn, dat vroeger een dubbele woning was met breede *inrijpoort*, is thans in tweeën verdeeld.

In een afdeeling treffen we enkel kleederen naar maat aan, 't is *fabriekwerk*; in een andere is 't fijn *handwerk*. Naar gelang de jaargetijden weet hij veel nieuwsgierigen te lokken.

Wat al voorraad moet er in zijn stapelhuis opgeborgen liggen, want om de week veranderen de *kostuumpoppen* van uitzicht.

Voor kinderen vinden wij er *eskimopakken*, in den zomer kniebroeken en sporthemden met als hoofddekseel een matelot. Voor jongens zijn 't keurige jassen met *golf- of flodderbroek*. Ook stemt het hoofddekseel met het geheel overeen.

De heeren *in rok* zien er erg modieus uit : telkens past boord en das in de vereischte kleedij. Zelfs de schoenen zijn naar *hetzelfde* type opgevat.

Elke jas zit als gegoten op de kostuumpop : nergens vallen valsche plooiën, nergens schijnt ze te prangen. De kleermaker houdt er aan zijn klanten te toonen, hoe nauwgezet zijn werk voltooid is : elke broekspijp is tegen het uitrafelen met *rekweefsels* afgeboord. 's Avonds doen de gloeilampen *het* galon op de lapellen van smoking of rok nog meer glimmen. Gedistingueerde pantalons zijn ook *gegalonneerd*.

DAMES.

Zijn vrouw, die eerst op de beroepsschool *den knipcursus* volgde, is thans een ervaren naaister geworden.

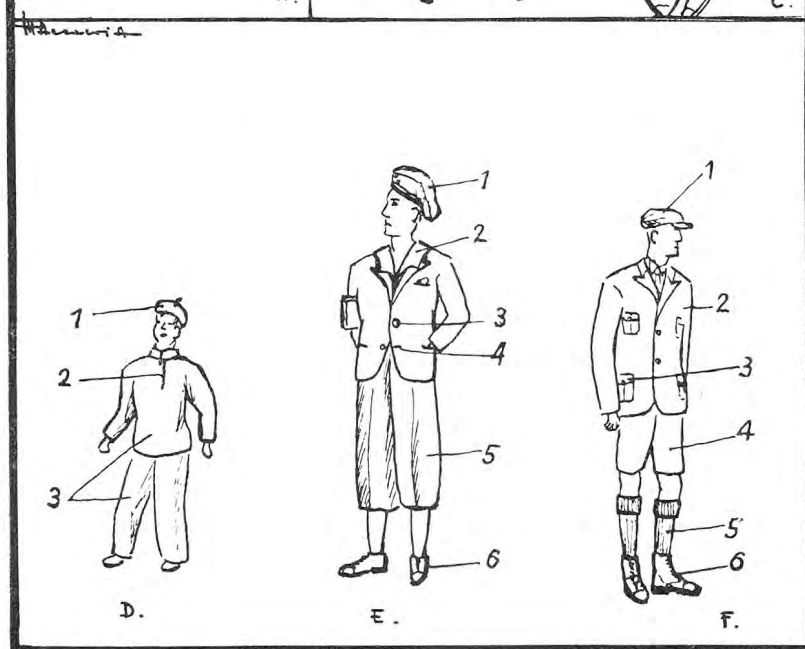
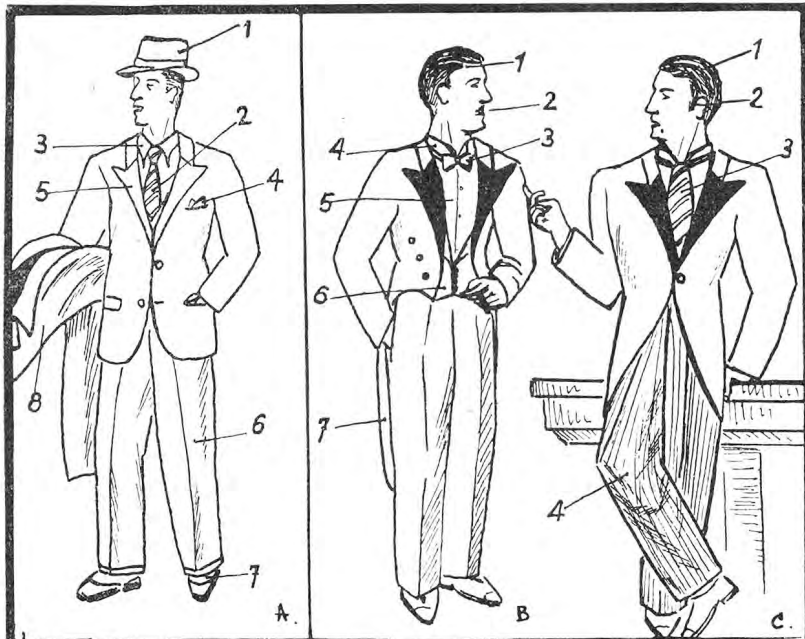
Haar uitstalraam geeft de voorkeur aan het tailleur-costuum : een *deux-pièces* type, uit bedrukte zijde of gelakt satijn met een garneering van wit piqué of zachtblauwe organdi. Haar goede smaak gaat naar een overstelpende verteedering van de classieke combinatie : zwart en wit.

In onze dagen geldt het . *slank en smal dat juffert goed*. Toch wordt de silhouëtte soepeler met een tikje gebombeerde schouders.

Bloezen liggen er ook opgestapeld. Sommige met een diep rugdécolleté en een rijtje turkooizen of kormalijnen knoopjes, andere met een slappen boord en bloedkoralen, die de sluiting afranden.

Kostuumpoppen zijn met bontmantels gedrapeerd. Er naast prijken japons : lijf en rok zijn van dezelfde stof.

Juffertjes en kinderen staan er de nieuwe jurken af te kijken. Wat wordt er daar geduwd en gewrongen, telkens een nieuwe mode *gecreëerd* wordt! Gracieus stappen de *mannequins* de trappen af, draaien en keeren terwijl een zachte muziek aanzwelt.

A. De Colbert (m.).

1. Flaphoed.
2. Zelfstrikker.
3. Een slappe boord.
4. Zijden zakdoekje.
5. Lapellen.
6. Pantalon.
7. Slobkousen met souspieds.
8. De demi.

B. De Rok.

1. Scheiding.
2. De snor.
3. De strik.
4. De staande boord.
5. Het halfhemdje.
6. Het vest.
7. De schooten.

C. De Jacquet (vr.).

1. Het haar achterover.
2. Bakkebaarden.
3. Een regatta (vr.).
4. Gestreepte pantalon.

D.

1. Alpenpetje.
2. Ritssluiting.
3. Eskimopak met slobkousen-
broek.

E.

1. Baret.
2. Schillerkraag.
3. De knoop (m.).
4. Het knoopsgat.
5. Golfbroek.
6. Molières.

F.

1. Pet.
 2. Sportpak.
 3. Patten op de zakken.
 4. Kniebroek.
 5. Sportkousen.
 6. Rijgschoenen.
-

In heel de bonte wemeling treffen dan de blinkende astrakanmantels, de pelzen uit otter, fluwijn en bunzing. De mantels trois-quarts uit veulen of persianen wekken veel bewondering.

AAN 'T WERK.

Met wat een keurigheid neemt de kleermaker met zijn meetlint de maat op. Dan vraagt hij uitleg over voering, snit, stijfjel en schouderbladen. Hij legt u allerhande modemodellen voor, noodigt u uit de dichtheid van 't weefsel te betasten, beveelt u een bepaalde voering warm aan en keurt de al te nauwe snit af. In de lenden verkiest hij de jas ietwat dichtgehaald.

Toen de kleermaker nog vrijgezel was, werkte hij beurtelings te Breda ⁽¹⁾ en te Rotterdam ⁽²⁾ als leerjongen.

Te Parijs leerde hij de Parijsche mode waardeeren en *geurt* hij met het Fransch, dan breekt er wel een tikje *Parissisme* door.

Uit de stof knipt hij het model met de kleermakersschaar.

Stikken vindt hij te laag. De leerjongen zet een *klos* garen op den haspel; bij 't opheffen van den perser, rolt de spoel van zelf af.

Het naaien van de opslagen is voornaam. Daarvoor steekt hij een celluloid vingerling op of een vingerhoed tegen het prikken.

De schouderbladen vult hij met watten en hij bewerkt de opslagen met honigwas. De voering bestrijkt hij eventjes met de stijfjel.

Zulk een *colbert* moet wel goed kleeden, als hij pasklaar is. Hij wordt dan op een costuumpop gehangen of aan een *kleerhanger*.

Ook schiet de kleermaker er hoog mee op, dat ieder die naar zijn snit gekleed loopt er voornaam voorkomt en als door een ringetje gehaald.

Hij belast zich tevens met het uitpersen op het kussen, indien de plooi *in de* pantalon niet keurig meer neervalt.

(1) Doffe e en hoofdtoon op a.

(2) Steden of dorpen op «dam» hebben hierop den hoofdtoon.

Sinds twee maanden heeft hij gespecialiseerde uitstoomers en ververs aangeschaft.

Die stoomen bemorste kleederen uit; ze kunnen ook perfekt stoppen, en verven verschoten pakken.

Zoo hangt er een aanplakbiljet en een lichtreclame met « *Uitstooming, Ververij en Stoppen.* »

Is er te veel werk aan de hand, dan wordt een *noodhulp* aangeworven, die met boodschappen belast wordt. Hij zorgt voor broekhaken, drukknoopen, *zelfsluitende knoopen* en ritsen bij den handelaar in garen en band.

In den Garen- en Bandwinkel.

Deze handelaar heeft het druk met zijn duizenden doozen in elke afdeeling.

Hier moet voorzeker orde heerschen en dan nog heeft hij *muizenissen* in 't hoofd. Een afdeeling is voor de kleermakers gereserveerd.

Dames en naaisters hooren in de tweede afdeeling thuis. Om kousen te breien of te maken vinden er huisvrouwen *strengen* wol of in bollen opgewonden, wat ze *kluwen* heeten.

GARENS.

In de garens hebben ze naar keuze : getwijnd wollen garen (sajet), vlasgaren, klossen wit of zwart.

ZIJDEN.

Al de verschillende klosjes kunstzijde liggen in opstaande doozen geordend. Er wordt wat rondgesnuffeld met lapjes stof, voering of kousen om te zien of de gewenschte tint wel voorhanden is.

Het moiré met zijn gevlamde kleuren vindt veel aftrek. *Het* popeline (halfzijde) en de filozel worden misprezen. De klanten verkiezen gepareld katoen of satijn. Pluis (pluche) dat licht van kleur verschiet, wordt niet veel gekozen. Fluweel (velours) kent veel namaak en is niet aan te bevelen.

HANDSCHOENEN.

Deze worden met een *rekker* uitgetrokken, als ze te nauw zitten. Talkpoeder wordt in de vingers er van gestrooid om er beter in te glijden.

Glacéhandschoenen stemmen altijd goed. Filozellen of floretten lijken minderwaardig. Zeemleeren handschoenen overtreffen de andere soorten, maar zijn dikwijls peperduur.

Haaksluitingen zijn meest door *drukknoopen* vervangen en met voorliefde worden handschoenen met kappen aangekocht, die met bont gevoerd zijn en dan ietwat op den pols neervallen.

HALSDOEKEN.

In den zomer hangen er allerhande zijden foelards in bescheiden kleuren.

Die kunnen opgebonden of opgestroopt en worden verkozen boven de dikgebreide wollen *boeffanten*, die al te erg doen transpireeren.

Vrouwen vinden er ook *sjaals* (shawls). Doch moderne vrouwen breien de hunne zelf : ze monteeren ze langzaam op een raam en weten dan best, als echte brei-virtuozen, de tonen uit te kiezen.

ANDERE BENODIGDHEDEN.

In een andere afdeeling is een *witwinkel*, waar ondergoed verkocht wordt. Onderbroeken, wollen borstrokken met mouwen, flanellen lijfjes zonder mouwen.

Boordlint, reklint, *koordzijde*, katoengalon om 't ondergoed af te boorden, zijn er ook te vinden. Om een kleedingstuk te sluiten zijn er knoopen, drukknoopen, haken en oogen.

Mannen vinden er een bretellengarnituur met nikkelen *klem* en leeren *riempjes*. Jongetjes koopen er kousebanden, meisjes *kousophouders* en à-jour kousen.

In den Stoffenwinkel.

In de rekken liggen de verschillende soorten van stof aan het stuk opgerold.

Wat niet in voorraad is, wordt dadelijk besteld en *per expresse* verzonden.

Toch zijn er monsters in overvloed voor fantasiegoed, wollengoed, katoenen stoffen en laken. De handelaar stelt u ook een *modejournaal* voor, waarop keuze van stof en snit uitgebeeld staan. Zoo wordt de klant overtuigd wat *naar* de laatste mode is. Modefatten zijn verslingerd om de minste modegril nauwkeurig na te leven en volgen allerhande excen-trieke tinten.

Het groen schijnt niet zoo erg meer in den smaak te vallen. Bruin komt meer op 't voorplan. Om stemmig gekleed te loopen, gaat de voorkeur naar het donker, daarom niet naar het somber.

Tusschen het fantasiegoed schijnt *blokjes- en ruitjesgoed* verdrongen door diagonaal, met een sterk geteekende lijn.

De gechinneerde stof, die overliep in vlamme of doorwaterde kleuren voor zomermantels of *demi's*, wordt vervangen door nopjesgoed, waarvan de lichte, wollen krulletjes op den donkeren ondergrond rijk voorkomen. *Dit kleedt chick*.

Om gedistingueerd op te treden volstaat een pak uit zwart *piqué* : dit weefsel komt zoo fijn voor, alsof het gestikt was. Daarbij gaat een demi uit wollen grein (kemels- of geitenhaar). Ook past een colbert uit ratijn, omdat de wollen nopjes den ondergrond opfrissen.

Tusschen het wollengoed verkiezen werklieden *baai* voor onderkleederen, ook *diemi* voor ondergoed. Vrouwen kiezen er sarge (*serge*) voor een tricootje.

Stof voor bloezen uitkiezen doet hen dikwijls twifelen aan wat wel het meest geschikt is. Om die keuze te bepalen is niet ieder huismoeder meer ervaren dan nauwgezet.

Sits, waarop gedrukte bloempjes voorkomen, lokt erg, maar *mousseline* is voorname, even als krip. *Jersey* is uiterst sterk. Stof voor gordijnen en draperieën zoeken, die met den toon van het behangselpapier overeenstemmen, is ook geen gemakkelijk iets.

Zefier, Vichy-linnen, everdoek, madras kan volstaan: maar des te meer keuze, des te moeilijker het wordt.

Af en toe blijft er stof over *in coupons*, die dan voordeliger zijn dan aan het stuk. Dan hangt de handelaar een groote reclame op met « *Lappen* » of « *Lappendag* ».

Bij den Haarkapper.

Daar laten we ons haar kappen. De kappersjongen bindt *het servet* op.

De haarknipmachine tikt en de schaar knettert. Nu wordt een *haarwassching* met eau-de-Cologne toegediend. Lichtjes overwrijft de kappersjongen het haar met *cosmetiek* en strijkt er pommade over.

Hij kamt het met den kam achterover. Ook moet een heer geschoren worden. De zeep wordt met *den zeepkwast* aangemaakt. De kappersjongen zet het scheermes op. Weldra schuift de aluinsteen over de gladde kin en uit *den vaporisator* stuift heerlijk parfum. Met het *poederkwastje* bepoedert hij eventjes de kin.

De uitstalkasten, achter de toonbank, schitteren van bonte potjes, doosjes, fleschjes parfum, tandenborstels en *tandpasta*.

Schoonheidscrème, blanketsel, oker en lippenstiften zijn ook voorhanden voor het toilet.

Hoe kan het dan ook anders dat sommige dames zoo schandelijk geschminkt en overdreven geparfumeerd loopen?

Een bescheiden parfum doet wel aangenaam aan : in deze keuze vindt men er teere jasmijnen, bescheiden varensparfum, fijne lavendel of zachte rozengeur.

DAMESCOIFFEUSE.

In dit kapsalon zit het *ijonkvool*. Leermeisjes hebben er de handen vol.

Hier wordt het haar in tressen gevlochten. In een anderen zetel zit een juffrouw verduuldig te wachten onder een *droogkap*.

Een oude dame schijnt nog erg *op het fatsoen gesteld* : de coiffeuse draait elke haarlok met een *friseerijzer* op. Aan het *gasstel* warmt een plooiijzer; ze neemt het en golft het haar om de ooren op. Ze draait en kneppert in den nek en eindelijk wordt het daar opgerold tot een *haarwring*.

Zelden treedt er nog een dame met een *jongenskop* binnen. Zelfs de pagekop strookt niet meer met de mode van den dag. De *blijvende haargolving* zal waarschijnlijk meer *naar* de mode blijven.

In den Tabakswinkel.

Dit zaakje staat ook fleurig, omdat het *een vertrouwd huis* is. De rooker vindt er koopwaren naar zijn geld. Vergenoegt hij zich met een pakje sigarillo's tegen 4,50 fr. de twintig, dan weet hij bij voorbaat dat zijn sigaartjes *nerven* voor inleg hebben en dat alleen *de dek* goed is.

Fijnproevers vinden er lichte, *middelkleur*, zware tabak ⁽¹⁾. Ze beschikken over een sigarenkoker en een sigarenpijpje om de *neukjes* (peukjes) op te rooken.

De tabakshandelaar weet zijn waren aan te prijzen : met zijn *sigarenhamerij* opent hij de kist en laat er u aan ruiken. Werkelijk bekoort u de teere dek. Sigarenringen en banderollen beduiden niets.

(1) Hoofdtoon op bak.

Een kenner punt eerst de sigaar met een schaartje af, met zijn *aansteker* of aan den rookstandaard steekt hij ze aan. Dadelijk blaast hij ze door om *het zandgoed* te verwijderen. Nu eerst steekt hij ze op en snuift den rook in, dien hij laat uitwalmen.

De tabakshandelaar zorgt er voor iedereen tevreden te stellen. Pijpen heeft hij naar ieders gading met mondstukken uit eboniet, amber; koppen uit meerschium, wilde kers, heidewortel of oliekoppen zonder stopverf.

Om de pijp aan te duwen verkoopt hij *stoppertjes*. Om sigaretten te rollen heeft hij rollers aangekregen en sigarettenpapier met gouden, kurken, gefiltreerd mondstuk. Snuif- en pruimtabak houdt hij onder de toonbank. Aschbakjes en lucifersstandaards geeft hij af en toe cadeau.

De Handelaar in Gezondheidstoestellen.

Warenhuizen, winkels en moderne woningen vinden meer voordeel in de centraalverwarming dan in vulkachels. Deze verwarmen niet gansch het gebouw, verwekken stof en kunnen wel eens uitdooven.

Het systeem van centraalverwarming wordt van jaar tot jaar geperfectionneerd. In het uitstalraam staat een moderne *ketel* in doorsnee tentoongesteld. Hij bestaat uit gietijzeren leden, die nevens elkaar geschikt zijn.

De leden zitten met gladde *nippels* in elkaar geschroefd en vormen een hermetische metaalafsluiting. Er rond ligt een *mantel*, die te veel warmteverlies belet. Hij is uit plaatijzer en met vilt belegd.

De voorstelling in doorsnee laat ons toe eens vast te stellen hoe het er om den vuurhaard uitziet. Automatisch glijdt de noodige brandstof, gewoonlijk *het* anthraciet, op den *schommel-rooster* neer, terwijl de *ketelthermostaat* het blaaswerk regelt.

De luchttoevoerbuis is betrekkelijk groot. Aan de achterzijde zijn *rookkast* en rookkamers aangebracht; zonder de minste moeite kunnen deze gereinigd worden, want ze zijn van deurtjes voorzien.

Dit kraantje onderaan dient zeker om gansch de leiding leeg te laten loopen : 't is het *ontlastkraantje*. Rond de buizen loopt *calorifuge*.

De handelaar heeft het aanschouwelijk voorgesteld : twee buizen loopen naar een radiator. Met moffen zitten ze er in vast. Hij bestaat uit gladde leden, die dus geen stof kunnen vatten en hangt in isolatoren op.

In 't midden hangt een vuurvaste *afkoeler*, waarin water moet gegoten worden om de droge hitte te verfrischen.

Aan een zijde is bovenaan een *schijfje*, dat moet geregeld worden naar gelang de warmte die men in de vertrekken wenscht. Aan de andere zijde is een *ontlastkraantje*. Een ontlastsleuteltje past er in. Hierdoor wordt de radiator doorgeblazen : de lucht moet er uit verwijderd worden, voor men er 't water in opjaagt.

WARMWATERINSTALLATIE.

Warm water voor 't bad kan door een keteltje verwekt worden. Dit is met buizen aan den ketel verbonden.

Thans echter gaat de voorkeur naar een *geiser*. Mantel en kap zijn geëmailleerd. Om te beletten dat door al te veel warmtetoevoer de gaatjes van den brander zouden vonken, is de rooster *gechromeerd* ⁽¹⁾. Dunne plaatjes metaal, *lamellen*, zitten op de gaspijpen geperst.

Modernier en zuiverder is een electrische *badverwarmer*. Eenvoudig den contactstop in het stopcontact duwen en na een tiental minuten kookt het water.

BADINSTALLATIE.

Boven deze badkuip hangt een *menggarnituur* op een marmoretten plaat. De gecombineerde *sproeier* is omstelbaar en

(1) Ch als in ik ga.

kan zoo als beweegbare *handdouche* gebruikt worden. Dit is practischer dan de vaste *omstelkraan*, die vroeger voor 't stortbad diende.

Aan den rand van de badkuip hangt een celluloid sponsennetje. Er voor ligt een rubber badmatje.

Zelfs een badhanddoek hangt aan een rek. Een porseleinen waschtafel steekt in den muur; op een kraantje zit een *straalbreker* gedraaid.

Bij den Fotograaf.

De fotograaf heeft zijn uitstalling op zulke kunstige wijze geschikt, dat de voorbijganger verplicht is, er een oogje op te werpen.

Op het voorplan staan allerlei *momentopnamen in familielijsten* geordend.

Wat hooger blinken *portrettenstandaards* voor even welken smaak. Op een verhoog trekken busteportretten de aandacht.

Portretten en face, in profiel, in levensgrootte zijn opgehangen.

De fijne lijsten stemmen telkens met het geheel overeen. Links zijn fototoestellingen tentoongesteld. Ieder vindt er volgens zijn beurs het toelaat. 't Zijn er alle voor momentopnamen; de duurste hebben een autoknip, die toelaat zichzelf te kieken. Eerst de film afrollen tot een gevoelige plaat voorschuijft die genummerd is. Nu in den zoeker kieken en het beeld scherp stellen. *Het drukschijfje* dient langzaam verschoven en de foto is genomen.

De fotograaf zorgt dan voor de verdere ontwikkeling. Hij fixeert de plaat, droogt ze en neemt van dit negatief, uit *het drukraam*, positieve foto's op papier. Familiegroepen worden bij feestelijkheden gekiekt. Dat gebeurt best in *het atelier*, waar de fotograaf voor de passende belichting met schermen en doeken kan zorgen.

Zijn magazijncamera staat op *een statief*. Hij trekt den balg uit, vindt *de* groep in den zoeker en schuift dan een gevoelige plaat in. Hij steekt zijn hoofd onder *het insteldoek*. Oordeelt hij alles klaar, dan neemt hij het dekseltje van 't objectief en exponeert zoo, terwijl hij op den drukbal duwt.

Zulke foto's worden als aandenkens bewaard en het is wel interessant en grappig soms, kiekjes uit de kinderjaren terug te vinden.

Familiegroepen wekken heel wat herinneringen op; ze zijn als juweelen en geschenken.

Bij den Juwelier.

Door *opheffing* van de zaak is het hier uitverkoop. De uurwerken schijnen voor een spotprijs aan den man gebracht.

Een savonet met bol deksel ligt er open. Heel het raderwerk draait, *het onrust* slingert en de veer zit opgewonden. Daartoe dient *het remontoir*.

Wat al ringen liggen er naast! De zegelringen bijzonder, waarop de graveur de beginletters van uw naam met een radeernaald kan graveeren, vinden veel aftrek. Dit schijnt het geval niet met *de polshorloges*.

Ingekaste edelsteen en boezemen maar weinig vertrouwen in. Voornaam edelsteen en liggen afgezonderd in juweelkistjes; 't zijn purpere amethisten, geelgroene berillen, groenblauwe aquamarijnen, blauwe saffiers en vlammege agaten. Natuurlijk vinden dames er steeds iets gepast. Oorbellen met goud belegd, fijn gedreven *halssnoeren* uit ivoor of bloedkoralen, oogjes in zilverlamé, armbanden uit matgoud, medailles, broches, kettinkjes met *hangers* en nog meer, alles zou kunnen dienen.

Voor het interieur zijn er staande klokken en hangklokken met een *belletjesspel*. Klokkekasten worden afzonderlijk verkocht.

Jammer dat de horlogemaker zijn zaak opheft, want in 't herstellen van uurwerken was hij erg ervaren. Liep *het* horloge voor, ging het achter, terstond vond hij *een* middel om het op te lossen. Nooit leverde hij een horloge af, *dat* niet regelmatig liep.

Handel drijven.

GROSSIER.

In onze dagen is het *bij de* wet bepaald, zekere artikels tegen opgelegde prijzen te verkoopen en de waren in het uitstalraam te prijzen.

Om des te goedkooper de waren in het depot in voorraad te hebben, staat de grossier in rechtstreeksche betrekking met *makelaars* en zelfs met scheepsbevrachters. 's Woensdags is zijn aanwezigheid op de handelbeurs noodzakelijk.

Daar immers vermag hij gunstige koopen af te sluiten.

Voelt hij dat zijn waren, bij *wederverkooopers* en handelsreizigers veel *afrek* vinden, dan moet hij meer aankopen om veel *in opslag* te hebben, moesten de prijzen stijgen.

Gewoonlijk koopt hij zooveel grosses en milles *voor* een zekeren prijs en topt dadelijk een *batig aanbod*.

Zoo geniet hij van *den engros prijs* en van de aflevering *franco in stapelhuis*. Op de handelbeurs knoopt hij ook vriendschap aan met vertegenwoordigers van andere *handelmaatschappijen* en naamloze vennootschappen. Zoo leert hij tevens veel overleg in alle onderneming te hebben; hij wordt coulant in de zaken en doet een schat van ondervinding op.

Indien hij goed beklante wederverkooopers ontdekt en indien geen slappe tijd heerscht, dan zal hij geld overhouden en besparingen verwezenlijken.

Best koopt hij onroerende ⁽¹⁾ goederen aan, of belegt zijn geld op de bank.

(1) Hoofdtoon op on.

Met de magazijnen van eenheidsprijzen heeft hij een harten strijd aangegaan.

Eerst stapte hij naar het *advertentiekantoor*. Hij liet een heelen stapel rondschrijvens drukken met « Brussel, datum als postmerk » bovenaan.

Hij deelde er in mee dat zijn wederverkoopers van een hooger *ristorno* zullen genieten.

Een loterij zal onder hen opgericht worden en hem, die het hoogste lot trekt, zal gratis een reis naar het buitenland uitbetaald worden. Hij trof ook een overeenkomst voor wat de reclames betreft : in de bioscoop zullen er afgerold worden, in den radioömröep uitgezonden, in de maat van liedjes van den dag. Scheurkalenders, vlugschriften, strooibiljetten moeten verspreid, meer lichtreclames opgehangen en de aanplakzuilen volgeplakt.

Nu roept hij zijn handelsreizigers samen : voortaan zullen ze prachtcatalogussen⁽²⁾ op zak hebben, hun auto zal van een luidspreker voorzien worden.

Practisch zullen ze de degelijkheid der waren bewijzen met speciale apparaten. De *pakhuisbaas* krijgt ook opmerkingen.

DE BANK.

Deze is met alle bewerkingen belast. Thuis, op zijn bureel, heeft de grossier een *boekhouder* en een *boekhoudkundige*, die om de maand al de bedragen met den grossier verifieert.

Hij crediteert en debiteert bedragen, boekt de saldo's over en maakt de balansrekening op.

Ook is hij *procuratiehouder* en mag zoo zelf de rekeningen afsluiten, indien de grossier in 't buitenland vertoeft.

De bank heeft ook zijn *gironummer*, om wissels op kort zicht te verleen.

Naar gelang de omstandigheden, accepteert of endosseert ze een wissel.

(2) Catalogussen : hoofdtoon op ta.

Ze bewaart facturen in duplo en *duplicaten* (eensluitende afschriften).

Alles wordt zorgzaam in een verzamelmap gerangschikt, want bepaalde artikels zijn aan de *weeldebelasting* onderworpen en moeten zegelrechten dragen.

Bij verderen verkoop dienen ook de *overdrachtsbelastingen* betaald.

Om gemakkelijker al die bewerkingen op te lossen, heeft de grossier een *rekening-courant* en een *bankdeposito*. Vóór de crisis kon een wisselhandelaar hem overreden om in aandelen te speculeeren. Toen stond de effectenkoers *willig* en de speculatie liet hem toe, heel wat geld op te strijken.

Hij kocht dan *obligatiën met coupons*, in de winstdeelende aandelen en rijke dividenden.

Gelukkig belde een vriend hem op (een) zekeren dag op en waarschuwde hem dat het zaakje gevaar liep.

Dadelijk verkocht hij enkele aandelen *op (à) pari*. De andere legde hij ter bewaring in de brandkast [safe (')] neer.

Thans boekt hij veel verlies op. Nog zendt de bank hem wel getypte brieven in een *vensterenveloppe*, maar ze vliegen de papiermand in.

Sindsdien staat de effectenkoers laag en is ze erg *grillig*.

MAGAZIJNEN.

De handelaar verkoopt de waren *in detailprijs*.

Trekt zijn magazijn de aandacht door zijn smaakvolle uitstalling, dan moedigt de grossier hem hierin aan.

Toegiftartikelen, premiën, *monsters* worden uitgereikt.

Af en toe richt hij een *restantenuitverkoop* in wegens *verbouwing*.

Een inventaris-uitverkoop of een uitverkoop wegens *vergevorderd seizoen*, doen telkens zijn ontvangsten stijgen.

De klanten zijn tuk op koopjes; ze pochen er *op* en koopen dan bij den roes.

(1) Spreek seef uit.

Nochtans boekt hij ook veel uitgaven op. Hij moet zorgen dat zijn winkelfuffers geen karig loon opstrijken, dat er toonbankrollen, *bindgaren* en *pakpapier* in voorraad zijn.

Hij besteedt veel tijd aan 't keurig schikken der waren, overtuigt zich elken dag, of de snelwegers wel *zuiver gesteld* zijn, of trapladders en trapstoelen licht verplaatsbaar zijn.

Het *liftmeisje* heeft het ook druk, want geen oogenblik staat de *liftkooi* stil. Hij houdt niet van klanten, die *van den dag leven*, die afdingen of op den prijs knibbelen. *Tegen* verminderden prijs verkoopt hij enkel bij opruiming; dan ook verkwanselt hij *tuig* (rommel).

Anders verkoopt ⁽¹⁾ hij *voor* een vasten prijs. Daar hij noch verdonkeremaant, woekert of schachert, kan hij niet om met lui, die op den pof koopen.

Zoo wordt zijn huis goed beklant en oogst waardeering.

FAILLEEREN.

Dagelijks lichten de kranten ons in over wat al *faillissements* er voorkomen.

Spoedig gewonnen, vlugger verteerd, zegt het spreekwoord.

De vrouw door haar weeldeartikelen en haar huishouden, kan er oneindig toe bijdragen.

Ontziet ze geen geld, leeft ze onbezonnen, is 't een losbol voor wat toilet en uitstapjes betreft, verbeuzelt ze geld aan nuttelooze luxeartikelen, dan brengt ze er spoedig wat geld door.

Gewoonlijk worden de *schulden* dan niet meer *vereffend* en is men verplicht links of rechts een voorschot aan te vragen.

Juweelen gaan weldra *op de bank van leening* om er verpand te worden.

Voorloopig kunnen de schuldeischers dan met een *som op afkorting* rustig blijven; maar worden de schulden opgestapeld, dan ontvangt men op (een) zekeren dag een mondelinge waarschuwing, gevolgd door een *waarschuwend uittreksel*.

(1) Koopen tegen 80 fr. den meter, het kilo, den liter.

Koopen voor 100 fr. Een geschenk voor 100 fr. koopen.

UITVERKOOP.

Eindelijk moet de *deurwachter* op den inboedel beslag leggen. Natuurlijk is dan de handelaar gebuiteld, hij zit in de pekel, in de penarie.

De *winkelopstand* met alle kast- en vakwerk wordt van hand tot hand verkocht.

Het huis en de waren zullen *bij opbod* (auctie) doorgaan.

Zulk een gerechtelijke verkooping gebeurt of met *baar geld* (contant), of *blanco*, maar in dit geval onder waarborg. De handelaar weet nu beslist, dat het wrak met hem staat.

Inderdaad, alhoewel zijn huis reeds *in bocht* staat, zal een strooman het toch niet opjagen.

Bij de wet mag het niet voorloopig, maar moet het dadelijk toegewezen worden.

Dan moet hij verhuizen, want het is « *dadelijk inbezitneming* ».

Verband tusschen Nijverheid, Ambacht en Handel.

De verstandhouding, die moet heerschen tusschen industrieelen, ambachtslieden en handelaars, dient sterk aangevoeld in ons land.

Het geheel moet sluiten als een werkende motor, waarvan slechts een wielje dat spaak loopt, al de raderen kan in wrijving brengen, ze ontredderen en een erg defect veroorzaken.

Onze genegenheid gaat eerst naar de werklieden, die in den grond hun leven veil houden. Hoe dikwijls heeft een *mijnegasontploffing* slachtoffers veroorzaakt of een instorting de mijnwerkers levend bedolven en begraven? Zonder steenkool nochtans geen hoogovens, geen electriciteit.

Het verknocht werk van onze ingenieurs heeft heel wat gevaarlijke ambachten uitgeschakeld en ze vervangen door een gemoderniseerde werkwijze.

Aankondigingen.

De trein is vervallen	Halfsneltrein	Boemeltrein.
Informatie-bureau	Bureel voor Registratie	Toegang vrij
Geen Toegang	Perronkaarten	Stapvoets
Advertentiekantoor	Lapjesdag	Koopjes —
Buitengoed te koop — Zich tot den portier wenden	Uitverkoop wegens Verbouwing	Tweedehandsche Boeken
Opruiming wegens vergevorderd Seizoen	Er wordt aan huis afgeleverd	Fornuis tegen lagen Prijs
Parkeeren op oneven Dagen	Verboden Rijweg	Verboden Inrij
Benedenverdieping te huur	Kontante Betaling	Permanente Vertooning
Uitstoomen en Stoppen	Kleederen naar maat.	Bovenverdieping te huur

Automatisch gaan wagentjes de hoogovens lossen en laden. In de pletmolens rollen de gloeiende staven weg, worden samengedrukt, op dikte en lengte gemeten; ze schuiven dan naar de afkoelzaal en dit alles gebeurt onder het toezicht van een handvol werklieden.

Zoo treffen we zuiver afgewerkte produkten aan, van Belgisch merk, die met uitheemsche kunnen wedijveren in prijs en sterkte.

Wat een heele serie artikelen zijn uit ijzer en staal verwerkt. Een oogopslag op allerhande werktuigen volstaat om ons er van te overtuigen.

De hoogovens houden een innig verband met het zwavelzuur en met de loodindustrie. Dit zwavelzuur wordt omgewerkt in de fabrieken van chemische producten, die evenwel door den landbouwer, door den stoffenverver, door den apotheker als door het fabriceeren van kunstzijde opgeëischt worden.

Stijgt of daalt de prijs van één produkt, dan ondergaat gansch de reeks, die er mee samengesnoerd zit, denzelfden gang.

Zoo is de kleinhandelaar verplicht zijn waren te verhoogen.

De werklieden, die in deze takken niet betrokken zijn, voelen hun koopkracht dalen en vragen verhooging van hun loon.

De *jaarwedden* van beambten moeten dan met de *schommeling* van het index-number strooken. Advokaten, dokters, kortom de vrije beroepen gaan in 't geheel mee op en hun *honorarium* stelt hoogere eischen.

Zoo moet ook de landbouwer meer geld besteden aan zijn chemische meststoffen, aan zijn werktuigen, aan de *voedingsmiddelen* voor den veestapel.

Al wat ons dagelijks opgedischt wordt, sluit hiermee aan. Zelfs voor wat de paardenstoeterijen betreft en het opkweken van allerlei dieren, zullen onze kleedingstoffen en het leder er een overeenstemming mee houden.

Daar in ons land nu weinig grondstoffen opgedolven worden en de landbouw voor de dichte bevolking geen voldoende voedingsmiddelen oplevert, moeten bepaalde artikelen ingevoerd worden.

Onze wereldhaven, Antwerpen, is uiterst geperfectionneerd in moderne kranen en zuigers.

Dank een uitgebreid spoorwegnet, dank het graven van het Albert-kanaal, staat ze in betrekking met een rijk *achterland*, waarvan zij het brandpunt is. Ons land leeft van het fabricceeren van verwerkte producten, uit vreemde grondstoffen vervaardigd en die moeten uitblinken op de wereldmarkt door hun lagen prijs, hun verzorgdheid en kwaliteit.

In dien zin wordt de uitbreiding van het technisch onderwijs krachtig in de hand gewerkt, om gespecialiseerde werklui te vormen. Grootindustrielen dwingen ook onze bewondering af, naast werklieden en bedienden. Zij ondernemen immers reizen in het buitenland om grondstoffen tegen voordeeliger prijzen aan te koopen, om voor hun fabrieken de laatste uitvinding in de mechaniek⁽¹⁾ in toepassing te stellen.

Verdragen sluiten ze af, ze wonen vergaderingen bij om meer uitgebreide afzetgebieden op te speuren.

Zoo wordt op een groote schaal handel gedreven en het geheel past in elkaar als in een motor.

OPENBARE GEBOUWEN.

Het Postkantoor.

Een brievenbesteller, met brievenstasch en dienstpet, draagt de brieven, *pakketten*, vlug- en tijdschriften van deur tot deur.

Hij licht ook de straatbus. Op het postkantoor stempelen de bedienden de verzendingen af en rangschikken ze naar gelang hun bestemming. De postdirecteur regelt het werk en deelt de diensten in.

(1) Ch als k maar met ch in mechanisch en technisch.

Vóór een brief te posten, moet men zich overtuigen of hij voldoende *gefrankeerd* is. Postzegels kunnen op een *postzegel-bevochtiger* bevochtigd worden en brieven op een briefweger afgewogen.

Wil men dat *de geadresseerde* eigenhandig den brief ontvangt, dan wordt een aangeteekende brief verzonden of een *verzending* gedaan *onder aangeteekende waarde*.

Bij ontvangst zal de geadresseerde zijn handteekening op het aanteekenboekje van den brievenbesteller moeten zetten.

VERZENDINGEN.

Aan het loket moeten de *formulieren* aangevraagd worden. Reclames worden als drukwerk, kleine artikels als *monsters zonder waarde* verzonden.

Telkens geldt een formulier, waarop men den naam van den afzender en van den geadresseerde voluit vermeldt : de bediende geeft u *het strookje* als bewijs terug. Expressebrieven en *expresse-pakketten* kunnen met lak overzegeld of met den *naamstempel* afgestempeld worden.

Om geld te verzenden beschikken we over een stortingsbiljet, een borderel, een postwissel of een omschrijving in dorso op een giroboekje van den girodienst.

AFLEVERINGEN.

In onze dagen wordt veel briefwisseling gedaan op *briefkaarten*, daarop staat de postzegel gedrukt.

Een postblad, (een stijve kaart), dat in een omslag past wordt ook wel gebruikt.

De brievenbesteller verwittigt u of er geen *P.R.* (poste-restante) ligt. Gij verwittigt hem, indien ge *met* verlof gaat. Dan moeten de poststukken u volgen met de vermelding : « Verzoek na te zenden ».

Telegraaf en Telefoon.

Wordt een gewoon of een *weldadigheidstelegram* verzonden, dan berekent de telegrambediende het bedrag.

Hij seint het telegram over. De telegraafbode zal het afleveren. Om iemands telefoonnummer te kennen, dient het *adresboek* nageslagen, waarin men het telefoonnummer opzoekt.

In de *spreekcel* kan een persoon opgebeld worden : aan de telefooncentrale moet men eerst het nummer aanvragen. Thans bestaan er automatische telefoontoestellen met kiesschijf en hoorn.

Wat hebben de telefoonbedienden het druk : geen oogenblik kunnen ze den hoorn van hun hoofd nemen. Ze bellen op, schakelen op een andere lijn over en uit. Voortdurend vallen de *valkleppen* op het schakelbord neer, ze duwen er de pin in en geven zoo de aansluiting.

Is een nummer *in gesprek*, dan moeten ze wel wachten.

Een telefonischen oproep met betaald antwoord verzenden kost duur.

Het Gerechtshof.

Wie thans *bekeurd wordt* voor kleine gevallen, hoeft niet meer voor de rechtbank te verschijnen.

Terstond betaalt hij de opgelegde boete en ontvangt dan geen *dagvaarding* meer. Gauwdieven, aftroggelaars, oplichters, inbrekers, die op heeterdaad worden betrapt, worden in hechtenis genomen.

De voorloopige inhechtenisneming duurt tot het rechtsgeding afgehandeld is. Voor wat giftmengers en moordenaars aangaat, wordt het heel wat ingewikkelder. Dan wordt een gerechtelijk onderzoek ingesteld.

Het parket stapt ter plaatse af, spoort de omstandigheden op en vorsch de oorzaak na.

Hiervoor zorgt de *rechter van instructie*. Ondertusschen houden vrienden en kennissen zich druk met de verdediging bezig. Ze gaan een advocaat raadplegen, dien ze met de verdediging belasten.

Hij boekt de verzachtende omstandigheden op en tracht het alibi (1) te bewijzen.

Het geding wordt door den rechter voorgezeteld, aan elke zijde zit een *bijzitter*.

De twaalf gezworenen hebben plaats genomen recht over den beklaagde en zijn advocaten.

In het publiek onderscheiden we veel jonge advocaten, *stagiaires*, die dossiers naslaan, maar bijzonder aanwezig zijn om de pleidooien te hooren.

Hiervan kunnen ze steeds nut trekken. Elke getuige ten laste en ter ontlasting stapt naar het *verhoorbankje*: de rechter neemt den eed af, de getuige zweert.

Na deze verklaringen vangt de verdediging met de pleitrede aan. Een knap advocaat doet het *geval van overmacht* gelden en doet tevens beroep op een voorbeeldig leven.

Het hof gaat tot de beraadslaging over en het Openbaar Ministerie houdt zijn *requisitorium*. Dan strijkt (velt) de rechter het vonnis en leest het verdict voor.

VEROORDEELING.

Naar gelang den aard der misdaad, moet de beschuldigde veroordeeld worden. De rechter kan hem tot vijf jaar gevangenisstraf of tot levenslangen dwangarbeid verwijzen. De misdadiger wordt in een *tuchthuis* opgesloten. Minderjarigen verwijst hij naar een *tuchtschool*. Onverantwoordelijken kunnen *onder curateele* gesteld worden en in een krankzinnigengesticht, met of zonder vrije uitbesteding, opgesloten worden.

(1) Hoofdtoon op a.

Steeds staat het den misdadiger vrij, een *verzoek om gratie* in te dienen of zelfs een *beroep in cassatie*, indien hij bij het vonnis van den eersten rechter niet *berust*.

Dan teekent hij hooger beroep aan. Dit wordt ondernomen voor de rechtbank van eersten aanleg, voor wat de vonnissen aangaat door vrederechters geveld.

Het hof van beroep vermag de vonnissen der rechtbanken van eersten aanleg te verbreken.

Dan wordt het onder een andere rechtbank *geassorteed* en behoort dus tot een andere jurisdictie.

Is alle verzet tot verbreking uitgesloten, dan gaat het vonnis *in kracht van gewijsde*. Alleen de Koning heeft het recht van *genade*.

De Kerk.

Hoog boven de huizen rijst de torenspits uit. Er onder steken de galmgaten.

De blauwe leien daken zijn van breede kroonlijsten voorzien, waarvan hier en daar *spijers* uitsteken, die draken voorstellen.

De toren van de andere parochiekerk is stomp en *een tinne* (trans) loopt er rond.

In de hoofdkerk versomberen de kunstramen het binnenzicht. Het licht valt schuin neer tusschen de *kolommen* en spijlers, waaruit de pijlerbundels van de zijbeuken uitgaan en in de middenbeuk *rozetten* vormen.

In de middenbeuk geeft het hoofdportaal uit. In de dwarsbeuken zijn zijportalen, waarin nissen zonder beelden. Achter de communiebank hoogen de koorzetels op naar het hoofdaltaar toe.

Bovenaan zijn enge wandelgangen, *triforiums*, die naar het *dokzaal* leiden.

DE KERK EN HET LEVEN.

Voor geloovigen vertegenwoordigt de kerk de geestelijke macht en de meeste plechtigheden in 't menschelijk leven sluiten met kerkelijke ceremoniën aan.

Het vormt een geheel van de wieg tot het graf.

DOOPEN.

Enkele dagen na de geboorte wordt het wichtje door de vroedvrouw *ten doop gebracht*. In *de doopkapel* zijn peter en meter getuigen : de priester leest de doopgelofte voor en dient het doopsel boven *de doopvont* toe. Dan stelt hij *de doopceel* (doopattest) in 't Latijn op.

DE HEILIGE COMMUNIE.

De kindertjes volgen de voorbereiding in de kerk : ze leeren hun catechismus ⁽¹⁾ opzeggen, moeten gebeden en geloofsakten kunnen verwekken, voor ze *te biecht gaan*. De priester, die in den biechtstoel achter het raampje zit, neemt de biecht af, verleent de absolutie en legt penitentie op, die met berouw moet verwekt worden. Hij draagt een witte albe en een gekruisten stoel.

COMMUNICEEREN.

Zie de Heilige Communie en de Mis. (op bl. 57.)

VORMEN.

Voor deze plechtigheid bezoekt de bisschop ⁽¹⁾ of de hulpbisschop de dekenij. Hij ontvangt er de pastoors en *kapelannen* van de parochiën uit het *dekanaat*.

Nu hernieuwen de kinderen hun doopgeloften.

Soms wordt dan een optocht op touw gezet : de bisschop, in 't purper gekleed, met borstkruis, mijter en staf, zegent de geknielde menigte.

(1) Met de Nederlandsche ch.

HET HUWELIJK.

Worden op *den kansel* de roepen afgekondigd, dan doen de verloofden hun ondertrouw, waardoor ze elkaar wederzijdsche trouw beloven.

Op den dag zelf, zegent de priester de gehuwden en *verbindt* ze *in den echt*, tot den dood.

BERECHTEN.

Gewoonlijk waarschuwt een nauwgezette dokter, als hiervoor het oogenblik aanbreekt. De berechting gaat voorbij.

In het huis staat wijwater, kruisbeeld en palmtakje klaar. De zieke ontvangt het Heilig Oliesel; de sacramenten der stervenden.

BEGRAFENIS.

Zie, Rouw in de Familie. (op bl. 57.)

De Kazerne.

AANWERVING.

Een jongeling, die dienstplichtig is, ontvangt zijn *oproep tot de monstering*.

Daar wordt hij gemonsterd, dan aangeworven of gereformeerd.

Ook vrijwillig kan hij bij 't leger dienst nemen : zoo worden jaarlijks soldaten voor de grenswacht aangeworven. Hun kader sluit dan bij de lichting van de jaarklasse aan.

IN DE KAZERNE.

Bij hun aankomst aan 't station, wacht een sergeant *de biggen* af. Hun burgerpak verdwijnt spoedig in 't valies en beurtelings worden broek, tuniek en kapot gepast. Ze ontvangen een veldmuts met *kwastje* en een helm met *stormband*.

Hun adres wordt opgeboekt; het moet met dit van hun *zakboekje* en *gezondheidsboekje* overeenstemmen. Nu krijgen ze ook al de uitrustingen voor 't veldtenuue. Geweer en bajonet, een schop, tasschen voor de kardoezen, een *eetketeltje* en veldflesch : dit moet in hun ransel.

Weldra worden ze aan hun nieuw leven gewoon : 't moeilijkst schijnt hun, in den beginne, het schetteren van de trompet te onderscheiden. De hoornblazer blaast de reveille, het appel, het bezoek van den *officier van gezondheid*.

Voor de verzameling moeten ze zich erg haasten, want dit gebeurt stipt.

De *drilmeester* staat vóór de barakken. Hij beveelt in gelid, dan volgt de naamafroeping. Ze leeren in den stap marcheeren, de gelederen openen en aansluiten. Is er *troepenmonstering* door den kolonel, dan moeten ze defileeren.

Om de week krijgen ze permissie en om de maand een *avondpermissie*; als de taptoe geblazen wordt, moeten ze binnen zijn.

Af en toe moeten ze op wacht gaan met den sergeant van de wacht. Enkelen stellen zich op aan het wapenhuis, anderen staan vóór het *schilderhuisje*. Dat is vervelender, want telkens een officier binnentreedt, moeten ze de wapens presentereen.

De sergeant *in weekdienst* neemt het heel ernstig op. Fantasie-mutsen en vuile beenwindels passen niet, zoo beweert hij.

Officieren dragen een uniform met een *degen buiten model*.

Dadelijk grijpt de sergeant in, schorst een permissie, brengt u op 't rapport of dient *kamercorvees* toe.

Zieke soldaten vragen *het spreekuur* van den officier van gezondheid aan.

Na achttien maanden dienst, gaan ze met groot verlof. 'tZijn *groot-verlofgangers*. Elk jaar zullen ze tot de wapenschouwing en tot den kampdienst opgeroepen worden.

Bij oorlogsgevaar wordt er gemobiliseerd en de troepen worden *geconsigneerd*.

GEGRADEERDEN.

De graad kan door het kader gewonnen worden of door de militaire school. Een sergeant draagt *een tres op de mouw*.

Subalterne officieren zijn gesternd; van den majoor af dragen ze *een bies* en sterren.

Een hoofdofficier draagt een bandelier om de borst, die van den legerstaf een armband.

Overlijdt een officier, dan wordt hem de militaire eer bewezen. Om de katafalk staat de eerewacht opgesteld.

Bij de begrafenisplechtigheid steken de vlaggen *halfstok*, de trommels openen den ban en de trompetten *blazen te velde*.

De gegradeerde kan gedegradeerd worden. Hij moet voor den krijgsraad verschijnen; een auditeur-militair onderhoort hem en de rechter-generaal verwijst hem tot de vestingstraf. Een verrader wordt gefusilleerd.

KAMPDIENST.

Te Beverloo wordt deze voltrokken. 's Nachts wordt plots de verzameling geblazen. De sergeant beveelt « *aantreden* ». Hij legt hun uit dat ze op 10 minuten met pak en zak klaar moeten staan en beveelt dan « *ruk in* ». Op manoeuvres rukken ze uit.

Voor de kolonel den linkervleugel deployeert, stelt hij uitkijkposten op.

De scherpschutters, die gedurende den dag in 't *schijfschieten* oefenen, zitten er op.

Machinegeweren en mitrailleusen dekken de flanken. De *stormpas* wordt geboden.

Achter de pantserauto's rukken de manschappen vooruit. Een redoute is eerst ingenomen, maar het witte leger richt thans zijn geschut van zwaar kaliber en bestookt den aanvaller langs alle kanten.

De brancardiers hebben de handen vol. Daar schetteren de trompetten en kondigen de rust aan. De proviandwagens en veldkeukens naderen; maar spoedig de eetketeltjes klaar.

Als de morgen kriekt, wordt er afgerukt. Onderweg wordt *de wandelpas* toegelaten. Eindelijk rijst de kazerne vóór hen op.

De Brandweerkazerne.

In den vroegen morgen had in het warenhuis het automatisch apparaat, *de brandverklikker*, ten teeken van brand gescheld.

Dank aan de vastberadenheid van de bedienden, die terstond naar de *annihilators* (vuurblusschers) vlogen, was het bij een *loos alarm* gebleven.

Een uurtje nadien ging de brandschel, dadelijk float het brandsein op den toren en de stormklok luidde.

Autospuiten, slangenwagens, stoomspuiten ronkten al bellend voorbij.

De roode gloed sloeg ieder met ontzetting; ouwtjes gruwden, bangeriken likkebeenden en rilden, terwijl de brandweermannen de slangen aan de brandkranen koppelden.

Ruischend stralen de spuiten en bruisen in den vuurpoel neer. De brandmeester beveelt : « Een vrije ladder op en dien muur neerhalen! » Daar laaien hoge vlammen op : balken ploffen neer, andere flakkeren wild op. De vlammen loeien en zoeven er boven.

Plots wordt met *een brandhaak* een muur neergehaald. Krakend en met sissenden naklank dreunt hij in elkaar.

De rookwolken dwarrelen op. « *Doorloopen* » beveelt de politie. Daar rukt een peloton geniesoldaten aan.

Dadelijk rijzen nieuwe brandladders de hoogte in, waarop een brandweerman met blinkenden helm. Daar flakkert het naburige dak op. Hulpgeroep!

Een vangzeil wordt uitgespannen. Neen, zoo gaat het niet. De brandweerman slingert de redlijn toe en daar daalt een schim, bliksemsnel naar beneden.

GEVOLGEN.

Den volgenden dag bleef er niets meer over : gansch het gebouw was uitgebrand, enkel bleef een verschrompeld en verschroeid overschot liggen.

Gelukkig verstikte er niemand. Enkel had een brandweerman blaren opgelopen, zijn snor en ooghaartjes waren verzengd. De verzekering dekt alle schade. *Assuradeur*, schatter en parket stappen nu ter plaatse af om de schadevergoeding te beramen.

Het Stadhuis.

Het stadsbestuur bestuurt de stad. Het bestaat uit raadsleden en het schepencollege ⁽¹⁾, door den burgemeester voorgezeteld.

Met de *gemeenteraadsverkiezingen* wordt het gemeentebestuur door het volk gekozen. Zijn macht, even als die van de senatoren en volksafgevaardigden, berust op het volk, daarom zijn de schepenen verantwoordelijk in hun beheer. De voornaamste schepenen is die van financiën.

Geen *bestek* mag opgemaakt, geen *aanbesteding* voorgeschreven en toegekend worden, zonder zijn toestemming.

Dan teekent hij op de uitgave in. Hij moet er voor zorgen, dat de balans in evenwicht sluit; zoo regelt hij de uitgaven en de inkomsten.

Thans zijn veel gemeenten verplicht zware belastingen te heffen op allerlei zaken, *opcentimes* te stemmen op de persoonlijke belasting om de balans met een *batig saldo* te doen sluiten. Is dit het geval niet, dan moet een leening worden aangegaan.

Wordt er een fabriek *opgericht*, dan is de raad van beheer verplicht *de hinderwet* te kennen en de gemeente richt een onderzoek naar bezwaren in.

(1) Als de Fransche « je ».

Dient er met het oog op het algemeen nut, een kerkhof, een spoor *aangelegd*, een kanaal *gegraven*, een tunnel *geboord* of een straat *afgebakend*, dan worden er soms eigendommen onteigend.

Thans leggen steden speelterreinen aan om de gezondheid te bevoordeelen. *Decanteerbassins* worden gegraven om het vuil water uit het rioolnet te zuiveren, bronnen *opgevangen* om een zwembad aan te leggen.

Al de mededeelingen moeten onder *de pui* van 't stadhuis in een *aanplakbord* opgehangen worden.

Bij officieele ceremoniën draagt de burgemeester een steek op 't hoofd en een sjerp om de borst. Neemt hij de zaak ter harte, dan zal hij bij bepaalde omstandigheden aanwezig zijn : een gedenkteeken *onthullen*, een zaal *inwijden*, een pastoor *inhuldigen*, een vaandel *aanbieden*, een weg *feestelijk openen*.

In een groote stad wordt een commissie ⁽¹⁾ van beoordeeling samengesteld om een projekt ⁽²⁾ in te studeeren. De stedeling beschikt over een *bureel voor registratie*.

Een werklooze strijkt steungeld op in een steuncomité. Moeders en kinderen kunnen den dokter raadplegen in het *raadplegingskantoor*.

De gemeente strijkt subsidiën op van de provincie en van den Staat om belangrijke werken te ondernemen.

PROVINCIE.

De permanente ⁽³⁾ deputatie vergadert in de hoofdplaats van de provincie.

De *permanente afgevaardigde* moet het belang der provincie behartigen. Provinciale raadsleden hebben een beslissende stem en vergaderen soms *in besloten kring*.

(1) Het comité van openbaren onderstand. Vergadering in comité generaal.

De commissie van beoordeeling (niet : leescomité). De commissie van voorbereiding (niet : studiecomité).

De permanente commissie van een partij.

(2) Hoofdtoon op de eerste lettergreep.

(3) Permanente voorstelling.

Permanente deputatie, maar vaste secretaris.

De provincie beschikt over een vasten secretaris. De particuliere scholen beoogen ook de toekomst van de jeugd, soms is het *bijzonder onderwijs*, soms is het door den Staat erkend. 't Zij herhalingsonderwijs voor volwassenen, knipcursus voor meisjes, ambachts- en landbouwscholen, huishoudscholen of speciaal onderwijs voor blinden of doofstommen. Gemeente en provincie leven in innige betrekking met den Staat.

KAMER EN SENAAT.

Daar worden wetten aangenomen, nadat ze in subcommissies grondig ingestudeerd werden.

De Kamer der afgevaardigden is gedurende 't verlof op reces. Het opmaken van 't budget⁽¹⁾ berokkent telkens moeilijkheden.

De senaatcommissie heeft het dan druk, want elke minister beoogt meer uitbreiding voor zijn ministerie, en de rekenkamer kan heel wat beramen.

Een minister, die een innemend (*) karakter heeft en *bij 't volk gezien is*, wordt een vertrouwd man.

Hij moet een klaren kijk op den toestand hebben, treffende besluiten afleiden, een bewijsvoering kunnen houden in een vlotte taal, op beweringen gegrond en met voorbeelden gestaafd. Nooit zal hij enghartige gedachten voeden.

Thans zijn aanbevelingen *bij* den minister uitgesloten, zoodat *baantjesjagers* het hard krijgen. Bijbaantjes betrekken moet ook geschorst worden.

Onze grondwet wordt geleidelijk aan de hedendaagsche vereischten aangepast.

(1) Hoofdtoon op de eerste lettergreep. De u als in dus.

(2) Hoofdtoon op ne.

TOEGELICHTE NEDERLANDSCHE ZEGSWIJZEN EN UITDRUKKINGEN.

Uit het Rechtswezen.

Toen de zitting voor geopend verklaard was, werd het geval *te berde gebracht* (de berde was een soort van tafel bij de Germanen).

De voorzitter verklaarde dat de woordenwisselingen *binnen de palen* moesten *blijven*. (Voor 't gerecht in de open lucht, werden palen opgetimmerd.) Een voerde zoo wild uit, dat hij *paal en perk* te boven ging (zie den vorigen uitleg).

Dadelijk voelde de beschuldigde zich *op een schopstoel* (op een wipplank) zitten. (Misdadigers wipte men herhaaldelijk van een plank neer.) De bezwaren wogen te sterk op en de balans sloeg over.

Zoo werd hij *in den ban* gezet (uit het rechtsgebied). Terwijl de soldaten den ban openden, werd hij *op* (aan) *de kaak gesteld* (veracht.) Eertijds werd een kaak, een bord, boven 't hoofd van den veroordeelde geplaatst, waarop naam en soort van veroordeeling vermeld stonden.) Dan werd de zitting voor gesloten verklaard, *ze werd geheven* (de Germanen braken de zitplaatsen op).

Uit het Krijgswezen.

Het staat buiten kijf, dat vele natiën *tot de tanden gewapend zijn*. *Veel ophef* wordt daaromtrent niet *gemaakt*. (Vóór een tweegevecht, werden de wapens plechtig in de hoogte gestoken.) Wie zal er weer iets *in 't schild voeren*? (De ridder voerde een blazoën in zijn schild.)

Schildwachten staan uit langs de grenzen; het verleden beweest dat een plotse overrompeling niet uitgesloten is.

Toch zijn ze overtuigd, *voet bij stek te houden* (in een tweegevecht stonden de kampers voet tegen voet). Inderdaad, is het niet beter den indringer *paal en perk te stellen* (het volk keek van achter de palen het steekspel af) eensgezind *te velde te trekken* (als de ruiters in 't steekspel) dan *uit het zadel gelicht te worden, veld te verliezen* en *op zijn buik te kruipen* (de overwonnene smeekte zoo om genade). Andere natiën zullen ons voorzeker niet *in den steek laten*.

De geschiedenis bewijst dat op gebied moed, onze voorouders geen *katten waren, om zonder handschoenen aan te pakken* (alleen de adel droeg handschoenen).

Voelt een volk een onderlinge verstandhouding en de noodzakelijkheid zich te verdedigen, dan *poetst niemand de plaat* (de soldaat vond een voorwendsel om zijn borstplaat te gaan poetsen en zich zoo uit den slag te trekken).

Uit het Zeewezen.

Als de steamer aan de kade aanlegt, wordt het reisgoed *weggesjouwd* (zeeklaar maken). Enkele reizigers schijnen vermoeid : *ze hebben het land aan* die overvaart. (Matrozen hebben er genoeg van te lang op 't land te blijven.)

In een haven wordt ge soms *van stuurboord naar bakboord gestuurd* (de bakboord bedoelt niet den achtersteven, maar wel de linkerzijde. 't Roer hangt aan den achtersteven en de matroos heeft zijn twee handen noodig om het te lichten en staat zoo met den rug naar de linkerzijde gekeerd).

Aan wal gestegen, vaart het de matrozen toch niet. Integendeel. De eene wil voor den andere *het zeil niet strijken* (groote schepen strijken de zeilen) en *komen dan met een nat zeil thuis* (om tegen den wind op te varen worden de zeilen nat gemaakt, zoo laveert het schip gemakkelijker). Ze laveeren en schommelen

langs de straat. Steekt de boot van wal, dan roepen ze de haven een hartelijk vaarwel toe. Aan boord zal het ernstiger van stapel loopen; daar wacht hen een straf, die ze *ruimschoots* verdienen (met ruime zeilen varen).

Uit de Dierenwereld.

Een onbeschaafde man treedt soms zonderling op en raast *als een ongelikte beer*. (De berenjongen zouden vormloos ter wereld komen en de berin zou ze schoon likken.) Zij lijkt minzaam en aantrekkelijk : *een duifje zonder gal*. (Het volksgeloof legde uit dat kleine dieren geen gal hebben. De gal, werd geloofd, was de zetel van het kwaad.) Pas wel op! Vroeg of laat *komt de aap uit de mouw*. (Herinneringen aan de rondreizende goochelaars, die uit hun breede mouwen heel wat konden tooveren.)

Hij is zoo doof als een kwakkel, zoo blind als een mol, zoo bang als een wezel. (Deze uitdrukkingen, ook de twee volgende, berusten op een misverstand. Het volksgeloof meende dat de mol blind was, omdat de kleine oogjes overbodig schenen. Een wezel is sluw, een kwakkel niet doof : *hij* schijnt zoo, want hij blijft roerloos zitten.)

Ze weent krokodillentranen. (Een krokodil weent niet. Ze bootste kindergejammer na, zoo beweert het volksgeloof, om de menschen te doen naderen en ze dan te doden.) Dat is zijn *zwanezang* (een zwaan zingt nooit).

Het Menschelijk Lichaam.

Plots had de koorts hem *overvallen*. (Een kwaal werd als een demonisch wezen voorgesteld.) en weldra *vocht hij tegen den dood* (De dood werd gaarne verpersoonlijkt.).

Alhoewel mijn vriend opvliegend is en een onstuimig *temperament* heeft, is hij toch meest van goed *humeur*. (Oudtijds werden vele ziekten toegeschreven aan bloed en gal. Deze twee woorden zijn herkomstig uit de leer der vochtmenging.) Soms is hij *heet gebakerd* en *spuwt dan zijn gal uit*. (De gal was de hoofdoorzaak tot toorn en drift. De manier, waarop een kind gebakerd werd, zou zijn karakter beïnvloeden.)

Bij 't hardloopen *steekt me de milt*. (Deze zou dan zwellen!)

Hij built van de pijn. *De miserere* heeft hem vast. (Zulk een darmkronkel kende geen genezing en den zieke bleef niets over, dan een miserere te bidden.)

In Gezelschap.

In gezelschap is een *hansworst* wel aangenaam, als hij verrassende geschiedenisjes vertelt of goocheltoeren uitvoert. (In de vastenavondspelen werd de vette tijd door een hansworst voorgesteld, het vischdiët door een mageren nar, een pekelharing.) Wel *springt hij van den os op den ezel* (gaat van het ploegwerk naar het trekwerk over). Altijd drinkt hij zijn glas in een teug leeg en zal zoo zeker 't *pootje* niet *krijgen*. (Dit heeft met de het podagra niets te maken. Het herinnert ons het feit, dat klanten die in een herberg lang bleven babbelen, een glas met een voet kregen.)

Al zijn grappen *kent hij op zijn duimpje*. (In een wassen zegel werd de duim gedrukt door den opsteller van den tekst; deze wist dus wat er in stond.)

Dadelijk pakt hij zijn spullen samen, indien hij *voor den gek gehouden wordt*. (Als de nar, de gek van 't gezelschap.)

Een *lichtmis* is erg vervelend. (Op O-L-Vrouw-lichtmis veranderden de dienstboden van huis. Lichtmis = losbol.) In 't kaartspel *zet hij alles op 't spel*. (Onze voorouders hielden van hazardspelen, waarin ze alles waagden.) *Danst ieder naar zijn pijpen*, (volgens hij fluit) dan is 't hem een *kolfje naar zijn*

hand. ('t Kolfspel was door onze voorouders gekend. Een gemakkelijke slag was iets om uit te voeren) Soms heeft hij *den prins gesproken* (Herinnert aan de blijde inkomsten.) en als overal *de taptoe* geblazen is, sukkelt hij naar huis. (De politie ging om, om te zien of de tap van 't vat gesloten was.)

In verband met de Kleederen.

Rijke lui kunnen *op een grooten voet leven*, omdat ze er *warmpjes in zitten*. (De grootte der schoeisels werd volgens den rijkdom toegelaten : de burger mocht een halven voet dragen, een aanzienlijke persoon een vollen voet en de vorst twee en een halve. De punt werd met hooi aangevuld en zoo zaten zij er warmpjes in.) Hij heeft zijn *slechte muts op*; dat heb ik dadelijk *in de mot*. (Stond zijn muts goed, dan had hij veel tijd aan zijn toilet besteed en was dus opgewekt. — In de mot = in de mouw.) Een geurmaker kan drogredenen uit de mouw schudden. Mislukt hij in een onderneming, dan schuift hij de schuld er van *op uw kap*. (Doet ons terugdenken aan den tijd, toen er kappen gedragen werden; daarvan ook, kapstok.)

Om 't even wat weet hij te benuttigen. Alles is voor hem *schering en inslag*. (De inslag is de draad die bij 't weven dwars in de schering, ketting, wordt verwerkt.

Wordt hij *door den hekel gehaald*, dan vindt hij telkens een bliksemafleider. (De hekel heeft spitse tandjes om 't vlas door te trekken, om het te reinigen.)

Op de keper beschouwd is zulk gedrag niet aan te bevelen. (Om den graad van fijnheid van een stof te onderzoeken, drukt men het wollige tegen den draad in en dan een weinig terug, zoo zegt men : 't is een fijne keper.

Uit den Handel.

De handelaar is erg *in zijn schik*. (De kleermaker schikt de jas.) Hij houdt er aan dat de uitstalling *kraaknet* is. (Karaakschepen vervoerden 't porselein uit de Middellandsche zee. Het volk nam dit kraakporselein op als zeer breekbaar, vandaar : net om te kraken.)

Aan 't liftmeisje of aan de inpaksters geeft hij nooit een te *hooge fooi*. (Dit woord stemt overeen met het Fransche *voie* en beteekent reisgeld, zoo werd het op dienstboden toegepast. Van *klaploopers* houdt hij niet. (Dit steunt op de legende volgens dewelke den duivel een kat in een zak verkocht werd, die hij voor een haas betaalde.)

Schacheren en bedriegen kent hij niet; hij heeft dan ook niets *op zijn kerfstok*. (Wat verkocht werd, werd in een langen, platten stok, een kerfstok gekerfd.)

Failleert een handelaar, dan wordt de inboedel *aangeslagen*. (Om te bepalen dat bij een verkoop iets den eigenaar toebehoort, slaat hij er de hand op.)

Dikwijls jaagt *een strooman* den prijs op. (Verkocht goed werd met een bosje stroo aangeduid.) Zoo kan de zaak voorloopig toegewezen worden en *hangende blijven*. (Zakken met administratieve zaken werden aan spijkers opgehangen.)

Den Tijd uitdrukken.

't *Zijn vijgen na Paschen*. (Twee soorten uitleg zijn mogelijk : tegen Paschen kwamen de vijgen uit Spanje. Ieder wilde de eerste hebben; het afval kwam na Paschen. In de vasten vervingen de vijgen het vleesch, na Paschen smaakten ze niet meer. 't *Zaakje is afgeloopen* (Doet ons denken aan den zandlooper, waarin de tijd afliep.)

Driemaal is eerlijk. *Op zijn zeven gemakken* : drie en zeven waren heilige getallen.

